

LATVIJAS REPUBLIKAS
AUGSTĀKĀ TIESA

**AUGSTĀKĀS TIESAS PRAKSES APKOPOJUMS
PUBLISKO IEPIRKUMU LIETĀS**

2004.–2017.GADS

RĪGA 2017

SATURA RĀDĪTĀJS

Ievads.....	4
1. Tiesiskais regulējums un principi.....	5
2. Procesuālie aspekti	7
2.1. Prasījuma pakļautība izskatīšanai administratīvā procesa kārtībā.....	7
2.1.1. Iepirkumu uzraudzības biroja lēmums	7
2.1.2. Pienākuma uzlikšana izsludināt iepirkumu	7
2.1.3. Līguma slēgšanas tiesību piešķiršana, nerīkojot iepirkumu	8
2.1.4. Lēmums un paziņojums par noteiktas procedūras izvēli.....	8
2.1.5. Prasījumi saistībā ar iepirkuma līgumu	8
2.1.6. Slēgta konkursa pirmajā posmā pieņemts lēmums.....	10
2.1.7. Biroja lēmums, ar kuru uzdots atkārtoti vērtēt piedāvājumus	10
2.1.8. Lēmums par iepirkuma procedūras pārtraukšanu.....	11
2.1.9. Mazie sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumi	11
2.1.10. No iepirkuma procedūras nepamatoti nodalīti tiesību akti.....	12
2.1.11. Publiski tiesisko attiecību konstatēšana.....	12
2.2. Procesas dalībnieki.....	14
2.2.1. Pieteicējs.....	14
2.2.2. Personas, kuras nevar vērsties tiesā.....	15
2.2.3. Atbildētājs un tā pusē pieaicināmās iestādes	16
2.2.4. Trešā persona	17
2.3. Pagaidu aizsardzība	18
2.3.1. Pagaidu aizsardzības nozīme	18
2.3.2. Pagaidu aizsardzības robežas	18
2.3.3. Pagaidu aizsardzības līdzekļu veidi.....	19
2.3.4. Pagaidu aizsardzības piemērošanas subjektīvais kritērijs	21
2.4. Sūdzības izskatīšana Iepirkumu uzraudzības birojā.....	23
2.4.1. Sūdzības un tās papildinājumu iesniegšanas termiņš	23
2.4.2. Biroja kompetence	23
2.4.3. Uzklaušanās pienākums	24
3. Materiāltiesiskie aspekti	25
3.1. Iepirkuma dokumentācija, tajā noteiktās prasības un vērtēšanas kritēriji.....	25
3.1.1. Nolikums, tehniskās specifikācijas, prasības un kritēriji.....	25
3.1.2. Prasību interpretācija	28
3.1.3. Tiesas kompetence prasību novērtēšanā.....	29
3.2. Priekšrocības ārpus dokumentos izvirzītajām prasībām.....	32

3.2.1. Dalība iepriekšējos posmos vai dokumentu sagatavošanā	32
3.2.2. Ziedojums un potenciāls interešu konflikts	33
3.3. Pretendentu un piedāvājumu atbilstības novērtēšana	34
3.3.1. Nolikuma prasību saistošais spēks	34
3.3.2. Atsaukšanās uz citas personas iespējām	34
3.3.3. Finanšu piedāvājuma atbilstība prasībām	36
3.3.4. Apliecinājums par nodokļu parādu neesību	37
3.4. Piedāvājuma izskaidrošana un kļūdu labošana	38
3.4.1. Piedāvājuma izskaidrošana un precizēšana	38
3.4.2. Aritmētisku kļūdu labošana	39
3.5. Nepamatoti lēts piedāvājums	40
3.6. Iepirkuma procedūras pārtraukšana	43
3.7. Atsevišķi publisko iepirkumu instrumenti un režīmi	46
3.7.1. Sarunu procedūra	46
3.7.2. B daļas pakalpojumi	48
3.7.3. Vispārīgā vienošanās	48
3.8. Līguma atzīšana par spēkā neesošu	49
3.9. Zaudējumu atlīdzināšana	52
Izmantoto nolēmumu saraksts	55

IEVADS

Prakses apkopojuma mērķis ir strukturēti apkopot Augstākās tiesas atziņas un prakses piemērus publisko iepirkumu lietās, ļaujot interesentiem vienuviet iepazīties ar aktuālo tiesas praksi un tādējādi palīdzot vienveidot publisko iepirkumu tiesību normu izpratni un piemērošanu.

Apkopojums veidots uz pirmā Augstākās tiesas prakses apkopojuma publisko iepirkumu lietās, kas izstrādāts 2014.gadā un papildināts 2015.gadā, pamata. Apkopojums, salīdzinot ar versiju, kas publicēta 2015.gadā, papildināts ar tiesas nolēmumiem, kuri stājušies spēkā laikā no 2015.gada novembra līdz 2017.gada jūnijam. Vienlaikus precizēts arī sākotnējā apkopojumā sniegtais tiesu prakses atspoguļojums.

Apkopojumā, īpaši to neatzīmējot, izmantoti nolēmumi, kas pieņemti saistībā ar sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumiem, ņemot vērā, ka līdz šim praksē paustās atziņas attiecināmas uz tiesisko regulējumu, ciktāl tas gan sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumiem, gan valsts un pašvaldību iepirkumiem ir līdzīgs. Tāpat izmantoti arī nolēmumi, kas pieņemti saistībā ar koncesijas procedūru, ja tajos pēc analogijas piemērotas Publisko iepirkumu likuma normas. Apkopojumā kopumā izmantoti 154 Augstākās tiesas un 20 Eiropas Savienības Tiesas un Vispārējās tiesas nolēmumi, uz kuriem atsaukusies arī Augstākā tiesa.

Apkopojumā atsevišķi aplūkoti publiskā iepirkuma tiesiskuma kontroles procesuālie aspekti (tādi kā tiesas kompetence, procesa dalībnieku loks, pagaidu aizsardzības jautājumi u.tml.) un atsevišķi – iepirkuma procedūru materiāltiesiskie aspekti (piemēram, jautājumi par iepirkumos izvirzītajām prasībām un tiesas kontroli pār tām, piedāvājumu novērtēšanu, atlīdzinājumu u.c.). Atsevišķa īsa nodaļa atvēlēta publiskā iepirkuma tiesiskajam regulējumam un principiem – vispārējam priekšstatam par publisko iepirkumu juridisko ietvaru.

Jāuzsver, ka laikā, kad tika sastādīti un stājās spēkā šajā apkopojumā izmantotie tiesas nolēmumi, publisko iepirkumu jomu reglamentēja Publisko iepirkumu likums redakcijā, kas bija spēkā līdz 2017.gada 28.februārim, un Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu likums redakcijā, kas bija spēkā līdz 2017.gada 30.martam. Attiecīgi apkopojumā un tajā iekļautajās tiesas atziņās sniegtās norādes uz minētajiem likumiem ir redakcijās, kas bija spēkā līdz minētajam laikam.

Šobrīd ir spēkā Publisko iepirkumu likums, kas pieņemts 2016.gada 15.decembrī un stājies spēkā 2017.gada 1.martā, kā arī Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu likums, kas pieņemts 2017.gada 2.februārī un stājies spēkā 2017.gada 1.aprīlī. Šajos normatīvajos aktos iedzīvinātas jaunākās Eiropas Savienības direktīvas iepirkumu jomā – Eiropas Parlamenta un Padomes 2014.gada 26.februāra Direktīva 2014/24/ES par publisko iepirkumu un ar ko atceļ Direktīvu 2004/18/EK un Eiropas Parlamenta un Padomes 2014.gada 26.februāra Direktīva 2014/25/ES par iepirkumu, ko īsteno subjekti, kuri darbojas ūdensapgādes, enerģētikas, transporta un pasta pakalpojumu nozarēs, un ar ko atceļ Direktīvu 2004/17/EK.

Lai arī tiesiskais regulējums ir mainījies, tomēr tiesas līdz šim sniegtās atziņas lielā mērā saglabā savu aktualitāti arī jaunā regulējuma kontekstā, ņemot vērā, ka iepirkumu principi un ar regulējumu aizsargātās vērtības nav mainījušās un regulējums daudzviet vienīgi precizēts, nevis grozīts pēc būtības.

1. TIESISKAIS REGULĒJUMS UN PRINCIPI

Publisko iepirkumu jomu reglamentē Publisko iepirkumu likums un Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu likums. Minētajā regulējumā iedzīvinātas vairākas Eiropas Savienības direktīvas. Nozīmīgākās no tām tiesu prakses kontekstā ir Eiropas Parlamenta un Padomes 2004.gada 31.marta Direktīva 2004/18/EK par to, kā koordinēt būvdarbu valsts līgumu, piegādes valsts līgumu un pakalpojumu valsts līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru un Eiropas Parlamenta un Padomes 2004.gada 31.marta Direktīva 2004/17/EK, ar ko koordinē iepirkuma procedūras, kuras piemēro subjekti, kas darbojas ūdensapgādes, enerģētikas, transporta un pasta pakalpojumu nozarēs (turpmāk tekstā direktīvas apzīmētas atbilstoši to numuriem).

No minētajiem normatīvajiem aktiem secināmi publiskā iepirkuma pamatprincipi. Tie ir iepirkuma procedūras atklātums, piegādātāju brīva konkurence un vienlīdzīga attieksme pret tiem, kā arī valsts un pašvaldību līdzekļu efektīva izmantošana.

Publisko iepirkumu tiesību pamatjēga ir nodrošināt iepirkuma priekšmeta piešķiršanā vienlīdzīgu attieksmi, kas izslēgtu starp pretendentiem negodīgu konkurenci, iepriekš zināmu priekšrocību piešķiršanu noteiktam pretendētājam iepretim citiem konkurentiem. Tādējādi tiek panākts publiskā iepirkuma regulējuma galvenais mērķis – ietaupīt publiskā budžeta līdzekļus.¹ Vienlaikus, kā ikvienā citā publiski tiesiskā attiecībā, arī iepirkumā ir jāievēro samērīgums. Samērīguma principa ievērošana prasa, lai iestāžu akti nepārsniegtu to, kas ir piemērots un nepieciešams, lai sasniegtu izvirzītos mērķus, ar to saprotot, ka, ja ir iespēja izvēlēties vienu no vairākiem piemērotiem pasākumiem, jāizvēlas vismazāk apgrūtinošais, un tā izraisītie trūkumi nedrīkst būt nesamērīgi ar sasniedzamajiem mērķiem.²

Vienlīdzīgas attieksmes princips būtībā virzīts uz efektīvas konkurences izveidošanos starp uzņēmumiem, kas piedalās publiskā iepirkuma procedūrā. Tas paredz, ka visiem pretendentiem ir vienādas iespējas, izstrādājot savu piedāvājumu noteikumus, un tas nozīmē, ka visu konkurentu piedāvājumiem ir jābūt pakļautiem vienādiem nosacījumiem. Tādējādi līgumslēdzējai iestādei katrā publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūras posmā ir jāievēro vienlīdzīgas attieksmes pret pretendentiem princips, un pretendentiem ir jāatrodas vienlīdzīgā stāvoklī gan brīdī, kad tie sagatavo savus piedāvājumus, gan brīdī, kad tos izvērtē līgumslēdzēja iestāde.³

Minētais princips nozīmē arī pārskatāmības pienākumu, lai ļautu līgumslēdzējai iestādei nodrošināt tā ievērošanu. Pārskatāmības principa galvenais mērķis ir garantēt, ka nepastāv līgumslēdzējas iestādes favorītisma un patvaļības risks, kā arī kontrolēt publiskā iepirkuma procedūru objektivitāti. Tas prasa, lai visi piešķiršanas procedūras nosacījumi un kārtība skaidri, precīzi un nepārprotami būtu formulēti paziņojumā par paredzamo publisko iepirkumu vai specifikācijās tādējādi, lai, pirmkārt, visi labi informēti un ierasti rūpīgi pretendenti varētu saprast tās precīzo piemērošanas jomu un to interpretēt vienādi un, otrkārt, līgumslēdzēja

¹ Sk. Augstākās tiesas 2013.gada 11.janvāra sprieduma lietā Nr. SKA-58/2013 (A420603010) 7.punktu.

² Sk. Vispārējās tiesas 2009.gada 10.decembra sprieduma lietā *Antwerpse Bouwwerken/Komisija*, T-195/08, ECLI:EU:T:2009:491 57.punktu un Vispārējās tiesas 2011.gada 20.septembra sprieduma lietā *Evropaiki Dynamiki/EIB*, T-461/08, ECLI:EU:T:2011:494 142.punktu.

³ Sk. Vispārējās tiesas 2013.gada 16.septembra sprieduma lietā *Spānija/Komisija*, T-402/06, ECLI:EU:T:2013:445 66.punktu un tajā norādīto judikatūru.

iestāde varētu faktiski pārbaudīt, vai pretendentu piedāvājumi atbilst attiecīgo iepirkumu reglamentējošiem kritērijiem.⁴

Arī pašiem iepirkumu dalībniekiem ir jāatturas no tādām darbībām, kas virzītas uz savstarpējas konkurences ierobežošanu vai izslēgšanu. Publisko iepirkumu likums ļauj dalībniekiem iesniegt kopīgu piedāvājumu. Šāds regulējums izveidots ar mērķi veicināt mazo un vidējo uzņēmumu iesaistīšanos publisko iepirkumu tirgū. Vienošanās par kopīgu dalību iepirkumā var ietvert arī vienošanos par savstarpējas konkurences izslēgšanu šajā jomā saskaņā ar Komerclikuma noteikumiem par pilnsabiedrību izveidi. Tomēr šādas vienošanās vienīgais tiesiski pieļaujams mērķis var būt *kopīgi* veikt saimniecisko darbību, tādā veidā iesaistoties pasūtījumos, kurus nevarētu izpildīt bez vienošanās, nevis savstarpējas konkurences ierobežošana vai izslēgšana pati par sevi.⁵

Publiskā iepirkuma procedūrā pretendenti ir jāaizsargā pret līgumslēdzējas iestādes patvaļu, tiem garantējot, ka pret līgumslēdzējas iestādes pieņemtiem prettiesiskiem lēmumiem efektīvi un pēc iespējas ātrāk var tikt celta prasība.⁶

Nolūkā nodrošināt efektīvas pārskatīšanas procedūras pieņemta Eiropas Padomes 1989.gada 21.decembra Direktīva 89/665/EEK par to normatīvo un administratīvo aktu koordinēšanu, kuri attiecas uz izskatīšanas procedūru piemērošanu, piešķirot piegādes un uzņēmuma līgumus valsts vajadzībām, Padomes 1992.gada 25.februāra Direktīva 92/13/EEK, ar ko koordinē normatīvos un administratīvos aktus par to, kā piemēro Kopienas noteikumus par līgumu piešķiršanas procedūrām, ko piemēro subjekti, kuri darbojas ūdensapgādes, enerģētikas, transporta un telekomunikāciju nozarē, un Eiropas Parlamenta un Padomes 2007.gada 11.decembra Direktīva 2007/66/EK, ar ko Padomes Direktīvas 89/665/EEK un 92/13/EEK groza attiecībā uz pārskatīšanas procedūru efektivitātes uzlabošanu valsts līgumu piešķiršanas jomā.

Arī šīs direktīvas iedzīvinātas Latvijas tiesiskajā regulējumā. Tās vērstas uz to, lai pēc iespējas ātri nodrošinātu publiskā iepirkuma procedūras tiesiskuma atjaunošanu.

⁴ Sk. Vispārējās tiesas 2013.gada 16.septembra sprieduma lietā Spānija/Komisija, T-402/06, ECLI:EU:T:2013:445 67.punktu; par direktīvās iedzīvinātajiem principiem sk. arī: Eiropas Savienības Tiesas 2012.gada 29.marta sprieduma lietā *SAG ELV Slovensko* u.c. C-599/10, ECLI:EU:C:2012:191 25.punktu.

⁵ Sk. Augstākās tiesas 2014.gada 20.jūnija spriedumu lietā Nr. SKA-333/2014 (A43015211).

⁶ Sk. Vispārējās tiesas 2011.gada 20.septembra sprieduma lietā *Evropaïki/EIB*, T-461/08, ECLI:EU:T:2011:494 119.punktu.

2. PROCESUĀLIE ASPEKTI

2.1. PRASĪJUMA PAKĻAUTĪBA IZSKATĪŠANAI ADMINISTRATĪVĀ PROCESA KĀRTĪBĀ

2.1.1. Iepirkumu uzraudzības biroja lēmums

No Publisko iepirkumu likuma 83.panta pirmās daļas izriet, ka pārskatīšanas procedūras attiecināmas uz kandidātu vai pretendentu atlases noteikumiem, tehniskajām specifikācijām un citām prasībām, kas attiecas uz konkrēto iepirkuma procedūru, vai par pasūtītāja vai iepirkuma komisijas darbību iepirkuma procedūras norises laikā. Ar sūdzību par minētajiem noteikumiem vai pasūtītāja darbību vispirms jāvēršas Iepirkumu uzraudzības birojā (turpmāk arī – birojs), bet biroja lēmumu var pārsūdzēt tiesā (sk. Publisko iepirkumu likuma 83.panta otro daļu un 85.panta pirmo daļu).

Iepirkuma procedūras ietvaros persona savas tiesības un tiesiskās intereses var aizsargāt, apstrīdot un pārsūdzot pasūtītāja izdotus administratīvos aktus. Ja augstāka iestāde – birojs – sūdzību izskatījis pēc būtības un noraidījis to, tad šis lēmums ietver administratīvā akta galīgo noformējumu un ir pārsūdzams tiesā saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 184.panta pirmās daļas 1.punktu. Ja birojs kādu iemeslu dēļ iesniegumu atstājis bez izskatīšanas, tiesai atbilstoši Publisko iepirkumu likuma prasībām jāpārbauda, vai šāds biroja lēmums ir pamatots. Ja lēmums ir pamatots, tiesa noraida pieteikumu par biroja lēmumu un tai nav pamata veikt pasūtītāja lēmuma pārbaudi. Savukārt, ja Iepirkumu uzraudzības biroja lēmums nav pamatots, tad atzīstams, ka iestāde ir atteikusies no iespējas pārskatīt funkcionāli zemākas iestādes (pasūtītāja) lēmumu. Tādā gadījumā tiesa atbilstoši iedibinātajai praksei pati lemj par pasūtītāja lēmuma tiesiskumu, sprieduma rezolutīvajā daļā lemjot vienīgi par šo lēmumu. Izņēmums būtu vienīgi tad, ja pieteicējs norādītu uz Administratīvā procesa likuma 184.panta otrajā daļā minēto priekšnosacījumu iestāšanos, kas savukārt liktu tiesai spriedumu taisīt arī par iestādes procesuālo pārkāpumu – Iepirkumu uzraudzības biroja lēmuma atzīšanu par prettiesisku.⁷

2.1.2. Pienākuma uzlikšana izsludināt iepirkumu

Iestādes izšķiršanās par to, vai izsludināt iepirkuma procedūru, nododot pakalpojumu sniegšanu tirgum, vai nodrošināt savu funkciju izpildei vajadzīgos pakalpojumus pašas spēkiem, nav pakļauta tiesas kontrolei. Valsts pārvaldes iekārtas likuma 87.pants nosaka gadījumus, kuros publiska persona darbojas privāto tiesību jomā, bet 88.pants paredz komercdarbības veikšanas priekšnosacījumus. No šīm normām izriet, ka pašvaldība var rīkoties divējādi – pirmkārt, sniegt pakalpojumus un, otrkārt, veikt komercdarbību. Abos gadījumos, lai arī darbības raksturs ir atšķirīgs, tas ir vērst uz sabiedriski svarīgu pakalpojumu nodrošināšanu. Izšķiršanās starp abiem darbības veidiem var notikt tad, ja publiskā persona nolēmusi pakalpojumu sniegt pašas spēkiem. Savukārt jautājumā, vai principā šādu pakalpojumu izpildi nodot tirgum vai tos nodrošināt pašas spēkiem, publiskai personai ir plaša rīcības brīvība, kas balstās politiski definētos mērķos un apsvērumos, kas var būt atkarīgs no tā, cik sociāli orientētu

⁷ Sk. Augstākās tiesas 2016.gada 17.februāra lēmuma lietā Nr. SKA-744/2016 (A420181315) 13.punktu.

politiku tā īsteno. Tādēļ kontrole pār šādu izšķiršanos un rīcību nepakļaujas tiesību kritērijiem un tādējādi – tiesas ietekmei.⁸

Tādējādi tiesa atkāpusies no iepriekš atzītā, ka publisko iepirkumu lietās ir pārbaudāms, vai publiskas personas darbība atbilst Valsts pārvaldes iekārtas likuma 87. un 88.pantam.⁹

Ar minēto sasaucas arī citā lietā izdarītais secinājums, ka tiesas kompetencē neietilpst pienākuma uzlikšana iestādei rīkot iepirkuma procedūru. Šā secinājuma pamatā ir gan jau minētie apsvērumi par publiskas personas brīvību izšķirties pakalpojumu sniegt saviem spēkiem, gan apstākļi, ka konkrētajā gadījumā, t.i., atkritumu apsaimniekošanas nozarē, pašvaldība var izvēlēties piemērot arī citu publiskās un privātās partnerības procedūru. Turklāt Publisko iepirkumu likums neparedz nevienu gadījumu, kad personai būtu subjektīvās tiesības prasīt iepirkuma procedūras izsludināšanu, ja pasūtītājs pats šādu procedūru nav izsludinājis.¹⁰

2.1.3. Līguma slēgšanas tiesību piešķiršana, nerīkojot iepirkumu

Publisko iepirkumu likums nosaka personas, kuras var iebilst pret pasūtītāja lēmumiem vai iepirkuma procedūras pārkāpumiem (83., 85.¹pants). Tā kā par šādu pārkāpumu ir uzskatāma arī pasūtītāja rīcība, bez likumā noteiktās iepirkuma procedūras piešķirot iepirkuma izpildes tiesības, vispārīgi šādā gadījumā tiesā var iesniegt pieteikumu arī par šādu pasūtītāja rīcību.¹¹

2.1.4. Lēmums un paziņojums par noteiktas procedūras izvēli

Neatbilstošas procedūras piemērošana vai pasūtītāja izšķiršanās procedūru nepiemērot vispār rada konkrētas sekas, piemēram, tiek sašaurināts to personu loks, kuras teorētiski varētu pretendēt uz konkrētā līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu. Tomēr tas nepadara par administratīvajiem aktiem paziņojumus par to. Arī lēmums par noteikta procedūras veida izvēli nav administratīvais akts. Tam pašam par sevi nav galīga noregulējuma rakstura – ar to netiek galīgi noregulēts jautājums par to, kāds būs iepirkuma rezultāts, nevienai personai netiek piešķirtas līguma slēgšanas tiesības vai tās atņemtas (nevienam šādu tiesību nav bijis).¹²

2.1.5. Prasījumi saistībā ar iepirkuma līgumu

Pasūtītājs, veicot publisko iepirkumu, darbojas divās pakāpēs. Pirmajā tiek pieņemts publiski tiesisks lēmums par pasūtījuma piešķiršanu, bet otrajā pakāpē notiek šā lēmuma īstenošana privāttiesiskā ceļā – tiek slēgts iepirkuma līgums, kuram piemērojami vispārīgie civiltiesību noteikumi. No tā var secināt, ka visas darbības, kas saistītas ar publiskā iepirkuma plānošanu un izsludināšanu, iepirkuma procedūras noteikumu izstrādi, pretendentu piedāvājumu saņemšanu, iesniegto piedāvājumu vērtēšanu, labākā piedāvājuma izvēlēšanos, kā arī pasūtījuma piešķiršanas lēmuma paziņošanu, regulē publisko tiesību normas.¹³

⁸ Sk. Augstākās tiesas 2014.gada 29.decembra sprieduma lietā Nr. SKA-79/2014 (A420612510) 16.punktu.

⁹ Sk. Augstākās tiesas 2014.gada 29.decembra sprieduma lietā Nr. SKA-79/2014 (A420612510) 17.punktu.

¹⁰ Sk. Augstākās tiesas 2015.gada 23.janvāra sprieduma lietā Nr. SKA-17/2015 (A42513407) 11.–15.punktu un 2016.gada 16.jūnija lēmumu lietā Nr. SKA-1105/2016.

¹¹ Sk. Augstākās tiesas 2015.gada 20.novembra lēmuma lietā Nr. SKA-1462/2015 8.punktu.

¹² Sk. Augstākās tiesas 2015.gada 8.decembra sprieduma lietā Nr. SKA-550/2015 (A420307713) 9.punktu.

¹³ Sk. Augstākās tiesas 2005.gada 22.februāra sprieduma lietā Nr. SKA-30/2005 16.punktu un 2007.gada 8.februāra sprieduma lietā Nr. SKA-30/2007 11.2.apakšpunktu; spriedumā izmantotā juridiskā literatūra: Vaivods F. Publiskā iepirkuma divējādā tiesiskā daba. Likums un Tiesības, 2004.gada oktobris, 316., 317.lpp.

Iepirkuma procedūras rīkošana nepadara procedūras beigās slēdzamo līgumu par privāttiesisku. Tas, vai līgums ir privāttiesisks vai publiski tiesisks, ir atkarīgs no tā satura (līguma mērķa un uzdevumiem), nevis formas (tiesību piešķiršanas procedūras).¹⁴

Tādējādi parasti strīdi par iepirkuma līgumu nebūs izskatāmi administratīvā procesa kārtībā, taču šādi strīdi vispār ir izšķirami, ja iepirkuma procedūras rezultātā ir noslēgts publisko tiesību līgums.

Īpaši rupju pasūtītāja kļūdu vai pārkāpumu gadījumā tiesā var vērsties ar pieteikumu par noslēgtā iepirkuma līguma atzīšanu par spēkā neesošu, līguma noteikumu atcelšanu vai grozīšanu, vai līguma vai vispārīgās vienošanās termiņa saīsināšanu. Šie pārkāpumi ir uzskaitīti Publisko iepirkumu likuma 85.²panta pirmajā daļā, un tie ir saistīti ar iepirkuma procedūras nepiemērošanu, iepirkuma līguma noslēgšanu, neievērojot aizliegumu to darīt (nogaidīšanas termiņš vai apstrīdēšana birojā), kā arī ar paziņojuma npublicēšanu un to noteikumu pārkāpumiem, kas reglamentē līgumu slēgšanu vispārīgās vienošanās un dinamiskās iepirkuma sistēmas ietvaros.

Iepirkuma līgumu vai to noteikumu atzīšana par spēkā neesošiem nav administratīvajai tiesai raksturīga kompetence, jo iepirkuma procedūras rezultātā tiek noslēgts privāttiesisks līgums. Vienlaikus likumdevējs Publisko iepirkumu likuma XII¹ nodaļā ir paredzējis izņēmuma gadījumus, kad administratīvajai tiesai tiek nodota tai neraksturīga kompetence – tiesības likumā noteiktos gadījumos iepirkuma līgumu vai vispārīgo vienošanos atzīt par spēkā neesošu, grozīt vai atcelt to noteikumus vai saīsināt iepirkuma līguma vai vispārīgās vienošanās termiņu.¹⁵

Kārtību, kādā personas, kuras nesekmīgi piedalījušās iepirkumā, var iebilst pret iepirkuma procedūras rezultātā noslēgtu līgumu, noteic Publisko iepirkumu likuma 85.¹pants. Publisko iepirkumu likums neparedz atšķirīgu iepirkuma procedūras vai tajā pieņemto lēmumu pārsūdzības kārtību atkarībā no tā, kāds līgums noslēdzams iepirkuma rezultātā (privāttiesisks vai publiski tiesisks). Tādējādi pieteicēja tiesības vērsties tiesā par publisko tiesību līgumu, kas noslēgts starp citām personām, saistībā ar iepirkuma procedūras pārkāpumiem aprobežojas ar šajā tiesību normā uzskaitītajiem gadījumiem. Secināms, ka arī attiecībā uz pieteikuma iesniegšanu tiesā par publisko tiesību līgumu publisko iepirkumu jomā nepieciešams konstatēt tos pašus kritērijus kā iepirkuma rezultātā noslēgta privāttiesiska līguma gadījumā.¹⁶

Pieteikumu par iepirkuma līguma atzīšanu par spēkā neesošu var iesniegt tikai Publisko iepirkumu likuma 85.²panta pirmajā daļā minētajos gadījumos. Jau pieteikuma izlemšanas stadijā tiesai ir jāzina, kurš Publisko iepirkumu likuma 85.²pantā uzskaitītais pārkāpums ir konkrētā pieteikuma pamatā. Ja tas netiek norādīts, tad pieteikumu jāatsaka pieņemt, bet, ja tiek norādīts, tad pēc būtības jāpārbauda tā pastāvēšana.¹⁷

Šāda pieteikuma pieļaujamība nav atkarīga no tā, vai patiešām konkrētajā gadījumā ir iestājušies normās minētie apstākļi, kas var būt par pamatu līguma atzīšanai par spēkā neesošu. Pieteicējam ir saprātīgi un ticami jāpamato savs viedoklis par šo apstākļu iestāšanos, bet

¹⁴ Sk. Augstākās tiesas 2016.gada 10.oktobra lēmuma lietā Nr. SKA-933/2016 (A420280215) 8.punktu.

¹⁵ Sk. Augstākās tiesas 2017.gada 27.aprīļa lēmuma lietā Nr. SKA-1046/2017 (lietas arhīva Nr. 670004317) 4.punktu.

¹⁶ Sk. Augstākās tiesas 2016.gada 24.oktobra lēmuma lietā Nr. SKA-1510/2016 (A420289416) 12.punktu.

¹⁷ Sk. Augstākās tiesas 2016.gada 19.augusta lēmuma lietā Nr. SKA-1367/2016 (A420226016) 11.punktu un 2013.gada 29.jūlija lēmuma lietā Nr. SKA-848/2013 (A420395913) 10.punktu.

faktiskā šo apstākļu esība ir pārbaudāma, izskatot lietu pēc būtības. Pretējā gadījumā pieļaujami būtu tikai tādi pieteikumi, kas tiks arī apmierināti.¹⁸

Uz t.s. „mazajiem iepirkumiem” ne sistēmiski, ne saturiski nav attiecināms neviens no Publisko iepirkumu likuma 85.²panta pirmajā daļā uzskaitītajiem pamatiem līguma atzīšanai par spēkā neesošu. Atšķirīgu prasību izvirzīšana iepirkuma norisei un atšķirīga tiesas kontrole attiecībā uz „mazajiem iepirkumiem” ir skaidra un konsekventa likumdevēja izšķiršanās. Pasūtītāja lēmuma atzīšana par prettiesisku rada pamatu zaudējumu atlīdzināšanai, tādēļ nav konstatējams, ka tā būtu tikai formāla vai šķietama tiesību aizsardzības iespēja. Tāpat šāda nostāja atbilst Eiropas Savienības tiesībām, kas arī nodala „mazos” iepirkumus, tostarp paredzot, ka uz tiem neattiecas, piemēram, Direktīva 2007/66/EK (ar kuru grozītas Direktīvas 89/665/EEK un 92/13/EEK, kuru mērķis savukārt ir nodrošināt Direktīvu 2004/18/EK un 2004/17/EK efektīvu piemērošanu).¹⁹

2.1.6. Slēgta konkursa pirmajā posmā pieņemts lēmums

Slēgtos konkursos uzvarētāja noteikšana notiek divos posmos. Pirmajā posmā pasūtītājs var atzīt kandidāta pieteikumu par atlases prasībām atbilstošu vai neatbilstošu. Ja pieteikums ir neatbilstošs, turpmāka dalība konkursā kandidātam ir liegta. Turpretim, ja pieteikums ir atbilstošs, pasūtītājs uzaicina kandidātu iesniegt piedāvājumu. Tālāk otrajā posmā pasūtītājs izvērtē iesniegtos piedāvājumus un noteic konkursa uzvarētāju. Otrajā posmā pieņemtais lēmums par uzvarētāja noteikšanu ir galīgais lēmums, bet pirmajā posmā pieņemtais lēmums par pieteikumu atbilstību atlases prasībām ir starplēmums. Tomēr, ja šis starplēmums skar būtiskas personas tiesības vai tiesiskās intereses, tas atzīstams par administratīvo aktu. Parasti tas ir pasūtītāja lēmums atzīt kandidāta pieteikumu par neatbilstošu. Šāds lēmums liedz kandidātam piedalīties konkursā, tāpēc, raugoties no šī kandidāta skatupunkta, tam ir galīgā noregulējuma raksturs. Tajā pašā laikā nevar izslēgt iespēju, ka administratīvajam aktam var tikt pielīdzināts arī pasūtītāja lēmums atzīt kandidāta pieteikumu par atbilstošu. Ja šāds lēmums skar būtiskas personas tiesības vai tiesiskās intereses, tas uzskatāms par administratīvo aktu.²⁰

2.1.7. Biroja lēmums, ar kuru uzdots atkārtoti vērtēt piedāvājumus

Gadījumā, kad Iepirkumu uzraudzības birojs ar savu lēmumu uzdevis pasūtītājam atkārtoti novērtēt piedāvājumus, apmierinot vienas personas sūdzību, kamēr citas personas sūdzība ar to pašu lēmumu noraidīta, Augstākā tiesa atzinusi, ka biroja lēmums satur galīgo novērtējumu par noraidītā pretendenta piedāvājumu. Šādā situācijā, kā atzinusi tiesa, biroja lēmums, ar kuru pretendenta sūdzība atzīta par nepamatotu, ir noslēdzošais attiecībā pret šo pretendentu un faktiski liedz tam pretendēt uz līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu. Tas nozīmē, ka attiecīgajam pretendentam nav pamata gaidīt, kad pasūtītājs atkārtoti izvērtēs piedāvājumus, jo turpmākais piedāvājumu vērtējums vairs neaptvers šī pretendenta piedāvājumu.²¹

¹⁸ Sk. Augstākās tiesas 2013.gada 29.jūlija lēmuma lietā Nr. SKA-848/2013 (A420395913) 11.punktu un 2016.gada 19.augusta lēmuma lietā Nr. SKA-1367/2016 (A420226016) 11.punktu.

¹⁹ Sk. Augstākās tiesas 2016.gada 7.aprīļa lēmuma lietā Nr. SKA-882/2016 (A420147316) 6. un 7.punktu.

²⁰ Sk. Augstākās tiesas 2012.gada 29.marta lēmuma lietā Nr. SKA-401/2012 15.punktu.

²¹ Sk. Augstākās tiesas 2013.gada 24.janvāra lēmuma lietā Nr. SKA-279/2013 6.punktu.

2.1.8. Lēmums par iepirkuma procedūras pārtraukšanu

Publisko iepirkumu likums ļauj pasūtītājam pieņemt arī lēmumu par iepirkuma procedūras pārtraukšanu vai izbeigšanu (sk. Publisko iepirkumu likuma 38.panta pirmo un otro daļu). Aplūkojot šo lēmumu pārsūdzības iespējas, Augstākā tiesa pievērsusies Eiropas Savienības Tiesas judikatūrai, kurā atzīts, ka lēmums atsaukt uzaicinājumu iesniegt piedāvājumu publiskā iepirkuma līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanai ir viens no lēmumiem, attiecībā uz kuru dalībvalstīm saskaņā ar Direktīvu 89/665EEK ir jāparedz procedūras prasībām par lēmuma atcelšanu un ka pilnīga šīs direktīvas mērķa realizācija tiktu apdraudēta, ja līgumslēdzējas iestādes varētu atsaukt uzaicinājumu iesniegt piedāvājumu publiskā iepirkuma procedūrā, nebūdamas pakļautas tiesas kontroles procedūrām, kas domātas, lai visādā ziņā nodrošinātu efektīvu to direktīvu ievērošanu, kuras nosaka materiālās normas un to pamatā esošos principus publiskā iepirkuma jomā.²² Augstākā tiesa atzina, ka tie paši tiesību aizsardzības līdzekļi piemērojami arī attiecībā uz iepirkuma procedūru pārtraukšanu un izbeigšanu un tādējādi pārsūdzams arī lēmums, ar kuru nolemts pārtraukt iepirkuma procedūru.²³

Saskaņā ar Publisko iepirkumu likuma 38.panta trešo daļu pamatoti pārtraukta iepirkuma procedūra vairs nav atsākama. Tomēr šādas procedūras turpināšana ir iespējama, tiesai vai birojam atceļot nepamatotu pasūtītāja lēmumu par procedūras pārtraukšanu. Pretējā gadījumā iepirkuma procedūras tiesiskuma kontrole neapšaubāmi zaudētu efektivitāti. Personas tiesību aizsardzības mērķim tiesā vispirmām kārtām jābūt tiesiskuma atjaunošanai (šajā gadījumā – iepirkuma procedūras tiesiskai turpināšanai), nevis iestādes rīcības prettiesiskuma konstatēšanai un tai sekojošai zaudējumu atlīdzināšanai, kas nenoved pie konkurences atjaunošanas, vienlīdzības un patvaļas aizlieguma principa ievērošanas publisko iepirkumu jomā.²⁴

2.1.9. Mazie sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumi

Administratīvās tiesas kontrolei ir pakļauti arī tie sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumi, kuru paredzamā līgumcena nesasniedz Ministru kabineta noteikto. Iepriekš šis sliexsnis automātiski tika pieņemts par robežšķirtni, kas nodala lietas pakļautību izskatīšanai administratīvā procesa kārtībā,²⁵ taču vēlāk tiesa ir atzinusi, ka uz šiem iepirkumiem pēc analogijas attiecināms tiesību aizsardzības mehānisms, kurš paredzēts Publisko iepirkumu likuma 8.¹pantā (likuma 2013.gada 1.augusta redakcijā – 8.²pantā), proti, t.s. „mazā iepirkuma” procedūras kontrole.²⁶

Tiesas nostāja balstīta Eiropas Savienības Tiesas atziņās, ka arī šāda līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūra nevar būt patvaļīga un tajā jāievēro preču brīvas aprites, tiesības veikt uzņēmējdarbību, pakalpojumu sniegšanas brīvības, nediskriminācijas un vienlīdzīgas attieksmes, pārskatāmības, proporcionalitātes un savstarpējas atzīšanas principi. Lai šādu tiesību izmantošana būtu efektīva, tām jābūda tiesas aizsardzība. Lai izpildītu šo prasību par

²² Sk. Augstākās tiesas 2009.gada 30.oktobra lēmuma lietā Nr. SKA-735/2009 (A42763309) 11.punktu un tajā norādīto Eiropas Savienības Tiesas judikatūru – Eiropas Savienības Tiesas 2005.gada 2.jūnija sprieduma lietā *Koppensteiner*, C-15/04, ECLI:EU:C:2005:345 29.punktu.

²³ Sk. Augstākās tiesas 2009.gada 30.oktobra lēmumu lietā Nr. SKA-735/2009 (A42763309).

²⁴ Sk. Augstākās tiesas 2011.gada 2.novembra lēmuma lietā Nr. SKA-1006/2011 6.punktu un 2011.gada 22.jūlija lēmuma lietā Nr. SKA-795/2011 (A420512911) 7.punktu.

²⁵ Sk. Augstākās tiesas 2011.gada 10.maija lēmumu lietā Nr. SKA-544/2011.

²⁶ Sk. Augstākās tiesas 2013.gada 1.jūlija lēmumu lietā Nr. SKA-524/2013.

efektīvu tiesisko aizsardzību, ir jāpārskata vismaz tādi lēmumi, kas nelabvēlīgi ietekmē personas, kuras izrāda vai ir izrādījušas interesi par līguma slēgšanas tiesību iegūšanu, piemēram, lēmumi par kāda pieteikuma iesniedzēja vai pretendenta izslēgšanu, pārbaudot, vai nav pārkāpti pamatstandarti, kas izriet no Kopienas primārajiem tiesību aktiem.²⁷

Augstākā tiesa arī atzinusi, ka „tad, ja iepirkumā, kas nesasniedz *de minimis* līmeni, nav pārrobežu intereses, dalībvalsts nevar pieļaut savu pilsoņu tiesību diskrimināciju iepretim citu Eiropas Savienības dalībvalsts pilsoņu tiesībām, t.i., nostādīt savu pilsoni sliktākā tiesiskajā stāvoklī, pieļaujot „apgriezto diskrimināciju””.²⁸

2.1.10. No iepirkuma procedūras nepamatoti nodalīti tiesību akti

Tiesas prakse rāda, ka, izvērtējot pieteikuma pieļaujamību, nozīmīga ir pārsūdzētā tiesību akta būtība visu lietas apstākļu kontekstā, tādējādi nodrošinot efektīvu publisko iepirkumu tiesiskuma kontroli. Piemēram, gadījumā, kad tiesā tika iesniegts pieteikums par zemes nomas līguma atzīšanu par spēkā neesošu, tiesa aplūkoja visus konkrētā gadījuma apstākļus kopainā, nepiešķirot centrālo un vienīgo nozīmi tam, ka zemes nomas līgums pats par sevi ir privāttiesisks līgums, kura kontrole parasti nav pakļauta administratīvajai tiesai. Izvērtējot konkrētā gadījuma apstākļus (iznomātā zemesgabala lietošanas mērķis atbilstoši līgumam bija sadzīves atkritumu šķirošanas rūpnīcas būvniecība, uzturēšana un darbība; zemes iznomātājam, iespējams, bija jārīko iepirkums, lai piešķirtu tiesības slēgt līgumu par darbībām, kas saistītas ar atkritumu šķirošanu; pēc nomas līguma noslēgšanas tika izsludināts iepirkums atkritumu šķirošanas un apglabāšanas pakalpojumu iegādei; nomas līgums, iespējams, ir saistīts ar konkursa ietvaros paredzēto darbu izpildi), tiesa secināja, ka nomas līgums, iespējams, ir mākslīgi nodalīts no pārējā iepirkuma projekta.²⁹ Tas savukārt bija par pamatu tiesas kontroles īstenošanai pār šo līgumu, kā rezultātā līgums tika atzīts par spēkā neesošu, jo noslēgts, nepamatoti nepiemērojot Publisko iepirkumu likumā noteiktās procedūras.³⁰

2.1.11. Publiski tiesisko attiecību konstatēšana

Administratīvā procesa likums ļauj vērsties tiesā ar pieteikumu par no ārējā normatīvā akta tieši izrietošu konkrētu publiski tiesisko attiecību pastāvēšanu, nepastāvēšanu vai to saturu (minētā likuma 184.panta pirmās daļas 3.punkts). Publisko iepirkumu kontekstā ar šo normu tiek pamatoti pieteikumi, kuros lūgts atzīt, ka konkrētā persona nav pasūtītājs Publisko iepirkumu likuma izpratnē. Vispārīgi šāds prasījums ir pieļaujams, par ko liecina atsevišķas tiesā izskatītas šāda veida lietas.³¹ Pieļaujamības izvērtējums ir atkarīgs no parastajiem kritērijiem, kas tiek izvirzīti šāda veida pieteikuma iesniegšanai. Kā atzīts judikatūrā, konstatēšanas pieteikuma priekšmets var būt tikai par tādu tiesisko attiecību, kas ir pietiekoši neskaidras un pietiekoši konkretizētas, pastāvēšanu vai nepastāvēšanu. Neskaidrajām attiecībām jābūt koncentrētām noteiktā formā. Pieteicējam jābūt pietiekoši pamatotai tiesiskai interesei konstatēt no ārējā normatīvā akta tieši izrietošas konkrētas publiski tiesiskas attiecības vai to saturu. Šai interesei ir jābūt ar tiesisko kārtību aizsargātai interesei, tā nevar būt pretēja tiesību sistēmai. Attiecīgā interese var būt arī saimnieciska, personiska, kulturāla vai ideāla, ja

²⁷ Sk. Augstākās tiesas 2013.gada 1.jūlija lēmuma lietā Nr. SKA-524/2013 9.punktu.

²⁸ Sk. Augstākās tiesas 2013.gada 1.jūlija lēmuma lietā Nr. SKA-524/2013 10.punktu.

²⁹ Sk. Augstākās tiesas 2012.gada 8.oktobra lēmumu lietā Nr. SKA-678/2012.

³⁰ Sk. Augstākās tiesas 2014.gada 31.oktobra spriedumu lietā Nr. SKA-221/2014 (A420555612).

³¹ Sk., piemēram, Augstākās tiesas 2015.gada 14.maija spriedumu lietā Nr. SKA-18/2015 (A420671810).

vien pieteicējam tā piemīt pietiekošā mērā un ja to tiesību sistēma aizsargā. Tomēr tā nav jebkura interese, tai jābūt tik intensīvai, ka tās aizsardzība tiesas ceļā ir pamatota. Ja pieteicējs attiecīgās tiesības var aizstāvēt bez šāda pieteikuma, tiesa var noraidīt šāda satura tiesību aizsardzības interesi (*sal.: Wolf H.A., Decker A. Studienkommentar VwGO, VwVfG. München:Verlag C.H.Beck, 2005, S. 84-90; Würtenberger T. Verwaltungsprozeßrecht. München:Verlag C.H.Beck,1998, S.176-182*).³²

³² Sk. Augstākās tiesas 2006.gada 14.novembra lēmuma lietā Nr. SKA-588/2006 6.punktu.

2.2. PROCESA DALĪBNIEKI

2.2.1. Pieteicējs

Saskaņā ar Publisko iepirkumu likuma 83.panta pirmo daļu persona, kura ir vai ir bijusi ieinteresēta iegūt tiesības noslēgt iepirkuma līgumu vai vispārīgo vienošanos vai pretendē uz uzvaru un kura saistībā ar konkrēto iepirkuma procedūru, uz kuru attiecas šis likums, uzskata, ka ir aizskartas tās tiesības vai ir iespējams šo tiesību aizskārums, ko rada varbūtējs Eiropas Savienības normatīvo aktu vai citu normatīvo aktu pārkāpums, ir tiesīga iesniegt iesniegumu par kandidātu vai pretendentu atlases noteikumiem, tehniskajām specifikācijām un citām prasībām, kas attiecas uz konkrēto iepirkuma procedūru, vai par pasūtītāja vai iepirkuma komisijas darbību iepirkuma procedūras norises laikā.

Minētajā normā ietvertie kritēriji attiecināmi uz pārskatīšanas procedūru pieejamību kopumā – gan uz apstrīdēšanu Iepirkumu uzraudzības birojā, gan uz biroja vai pasūtītāja lēmumu (rīcības) pārsūdzību tiesā.

No minētās normas un no Direktīvām 89/665/EEK un 2007/66/EK Augstākā tiesa secinājusi, ka pārskatīšanas procedūras ir pieejamas faktiski vai iespējami ieinteresētai personai iepirkumā.³³ Par pirmšķietami ieinteresētu tiek atzīta persona, kura piedalījies iepirkumā vai vismaz kādā tā daļā, neraugoties uz to, ka šī persona nav tā lēmuma adresāte, ar kuru tiesības noslēgt iepirkuma līgumu piešķirtas citiem pretendentiem.³⁴ Lēmums par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu konkrētai personai var skart arī citas personas, kuras pretendējušas uz līguma slēgšanu iepirkuma procedūrā.³⁵

Ja pieteikums virzīts uz iepirkuma procedūras rezultātu pārskatīšanu, šķietama interese nav pietiekama personas subjektīvo tiesību konstatēšanai, un ir nepieciešams, lai personai būtu arī faktiskā interese. Tādēļ ir būtiski, vai persona iesniegusi piedāvājumu iepirkuma daļā, kuras rezultāts tiek apšaubīts.³⁶

Citādāk aplūkojama situācija, kad persona iepirkumā nav piedalījies – vai nu tādēļ, ka nolikuma prasības to liedz, vai tādēļ, ka iepirkuma procedūra nemaz nav bijusi izsludināta. Tādā gadījumā jāizvērtē, vai personas interese nav pārāk attālināta.³⁷ Līdzšinējā tiesas prakse rāda, ka par pietiekamu interesi liecina gan apstākļi, ka ar konkrēto personu pasūtītājs jau iepriekš bija slēdzis līgumus par tāda veida pakalpojumu sniegšanu,³⁸ gan apstākļi, ka persona nodarbojas ar šādu pakalpojumu sniegšanu un ka personas rīcībā ir nepieciešamie tehniskie līdzekļi, lai sniegtu pakalpojumus.³⁹

Nozīme ir arī tam, kādu lēmumu persona vēlas pārsūdzēt. Pēc iepirkuma līguma noslēgšanas ieinteresētā persona (pretendents) var prasīt pasūtītāja lēmuma par līguma noslēgšanu tiesiskuma pārbaudi. Šis lēmums ir noslēdzošais (galīgais) lēmums attiecībā uz pretendentu, ar kuru nav noslēgts iepirkuma līgums. Pasūtītāja tālāki lēmumi attiecībā uz

³³ Sk. Augstākās tiesas 2010.gada 24.marta lēmuma lietā Nr. SKA-293/2010 10.punktu.

³⁴ Sk. Augstākās tiesas 2010.gada 24.marta lēmuma lietā Nr. SKA-293/2010 12.punktu.

³⁵ Sk. Augstākās tiesas 2008.gada 13.jūnija lēmuma lietā Nr. SKA-446/2008 (A42455906) 6.punktu.

³⁶ Sk. Augstākās tiesas 2010.gada 24.marta lēmuma lietā Nr. SKA-293/2010 12.punktu.

³⁷ Sk. Augstākās tiesas 2009.gada 12.jūnija lēmuma lietā Nr. SKA-472/2009 (A42781808) 13.punktu.

³⁸ Sk. Augstākās tiesas 2009.gada 12.jūnija lēmuma lietā Nr. SKA-472/2009 (A42781808) 13.punktu, 2016.gada 14.aprīļa lēmuma lietā Nr. SKA-904/2016 5.punktu.

³⁹ Sk. Augstākās tiesas 2012.gada 6.novembra lēmuma lietā Nr. SKA-903/2012 11.punktu, 2016.gada 14.aprīļa lēmuma lietā Nr. SKA-904/2016 5.punktu.

pretendentu, ar kuru ir noslēgts iepirkuma līgums, neskar tās personas tiesības, kura nav ieguvusi tiesības noslēgt iepirkuma līgumu.⁴⁰

Personu neskar arī tāds biroja lēmums, ar kuru noraidīta cita pretendenta sūdzība par lēmumu, ar kuru šis pretendents izslēgts no iepirkuma, tas ir, izvērtējot konkrētus pretendenta iebildumus, nevis veicot vispārēju visas iepirkuma norises tiesiskuma pārbaudi. Tādēļ, lai arī kāds nebūtu biroja lēmums pēc satura, tas pats par sevi neietekmē to pretendentu tiesību apjomu, kuri neiesniedza iesniegumu paši vai netika atzīti par uzvarētājiem.⁴¹

2.2.2. Personas, kuras nevar vērsties tiesā

Ar publiskā iepirkuma procedūru bieži ir saistītas arī tādas personas, kuras pašas tieši iepirkuma procedūrā nepiedalās. Šīs personas ir apakšuzņēmēji, kuru aktīvā loma īstenojas līguma izpildes stadijā. Tā kā šīs personas pašas nepretendē uz iepirkuma līguma slēgšanu, nav arī atzīstamas to subjektīvās tiesības vērsties tiesā, tostarp pārsūdzot lēmumu par pasūtītāja piekrišanu apakšuzņēmēju maiņai.⁴²

Subjektīvās tiesības vērsties tiesā nav arī atsevišķam personu apvienības (konsorcija) dalībniekam, lai gan viņš kopā ar citām personām ir piedalījies iepirkumā. Pie šāda secinājuma tiesa nonākusi, ņemot vērā Eiropas Savienības tiesību aktos dalībvalstīm piešķirto brīvību noteikt, kādā veidā personu apvienības dalībnieki var pārsūdzēt pasūtītāja lēmumus, kā arī apskatot Civillikuma regulējumu par sabiedrības līgumu. Atsevišķs personu apvienības biedrs personu apvienības vārdā var rīkoties un iesniegt pieteikumu tikai tad, ja ir attiecīga vienošanās par sabiedrības lietu vešanu vai pārstāvību.⁴³

Pieteicēja statusā lietā nevar piedalīties arī pasūtītājs. Šis jautājums bija īpaši aktuāls pirms grozījumu izdarīšanas Publisko iepirkumu likumā, kas ieviesti pēc Augstākās tiesas iedibinātās judikatūras. Šobrīd tiesību norma tieši noteic, ka Iepirkumu uzraudzības birojs, izskatot iesniegumus par iepirkuma procedūras pārkāpumiem, ir funkcionāli augstāka iestāde,⁴⁴ kam principā vajadzētu izslēgt šaubas par to, vai pasūtītājs iepirkuma procedūras kontekstā var tikt pielīdzināts privātpersonai.

Kā atzīts judikatūrā, gan pasūtītājs, gan Iepirkumu uzraudzības birojs pārstāv valsti plašākā nozīmē un īsteno valsts (sabiedrības) interesi pēc iespējas efektīvāk izmantot budžeta līdzekļus, iegādājoties preces vai saņemot pakalpojumus savu publisko funkciju īstenošanas vajadzībām. Nav pamatots viedoklis, ka pasūtītājs iepirkuma procesā ir biroja izdotā administratīvā akta adresāts. Tieši pasūtītājs izdod administratīvo aktu – lēmumu par to, ar kuru piegādātāju vai pakalpojumu sniedzēju slēdzams līgums.⁴⁵

Lai arī pasūtītājam var šķist, ka Iepirkumu uzraudzības biroja lēmums ir vērst pret pasūtītāju, interešu atšķirība ir šķietama. Kopējā un vienīgā interese ir pēc iespējas efektīvāk izmantot valsts budžeta līdzekļus, un augstāka iestāde iepirkumu procesā, tāpat kā jebkurā administratīvajā procesā, novērš zemākas iestādes kļūdas. Neapšaubāmi, augstākas iestādes un zemākas iestādes viedokļi par pareizo lēmuma saturu var atšķirties, bet tieši tāda ir valsts pārvaldes hierarhiskās uzbūves jēga – iestādes lēmums var tikt pārbaudīts un labots augstākā

⁴⁰ Sk. Augstākās tiesas 2010.gada 24.marta lēmuma lietā Nr. SKA-293/2010 13.punktu.

⁴¹ Sk. Augstākās tiesas 2014.gada 23.aprīļa lēmumu lietā Nr. SKA-555/2014 (A420226214).

⁴² Sk. Augstākās tiesas 2010.gada 19.oktobra lēmuma lietā Nr. SKA-853/2010 13.–16.punktu.

⁴³ Sk. Augstākās tiesas 2009.gada 23.novembra lēmumu lietā Nr. SKA-834/2009, īpaši 10.punktu.

⁴⁴ Sk. Publisko iepirkumu likuma 80.panta trešo daļu redakcijā, kas stājās spēkā 2010.gada 15.jūnijā.

⁴⁵ Sk. Augstākās tiesas 2008.gada 13.jūnija lēmuma lietā Nr. SKA-446/2008 6.punktu un 2006.gada 23.maija lēmumu lietā Nr. SKA-306/2006.

iestādē, lai valsts pārvalde kopumā darbotos tiesiski. Arī gadījumā, ja pasūtītājs ir atvasināta publisko tiesību juridiskā persona, funkcionāli iepirkuma jomā starp pasūtītāju un biroju veidojas padotības attiecības.⁴⁶

Pašvaldību subjektīvās tiesības vērsties tiesā, lai pārsūdzētu Iepirkumu uzraudzības biroja lēmumu, nav atvasināmas ne no Eiropas vietējo pašvaldību hartas normām, kuras paredz pašvaldību tiesības vērsties tiesā, lai nodrošinātu savu pilnvaru brīvu izpildi un valsts konstitūcijā un normatīvajos aktos ietvertu vietējo pašvaldību principu ievērošanu, ne arī no likuma „Par pašvaldībām” 49.panta, kas ļauj pašvaldībai vērsties Satversmes tiesā, lai tiktu atcelts vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministra rīkojums apturēt pašvaldības saistošo noteikumu darbību. Publisko iepirkumu jomā nav konstatējamas tādas pašvaldības (tās iedzīvotāju) intereses, kas būtu pretnostatāmas valsts kopējām interesēm, kā arī ne Publisko iepirkumu likums, ne cits normatīvais akts tieši neparedz pašvaldības tiesības iesniegt pieteikumus administratīvā procesa kārtībā par biroja lēmumiem. Pašvaldība domstarpības ar Iepirkumu uzraudzības biroju var risināt pārvaldes kārtībā, bet ne administratīvajā tiesā.⁴⁷

Nav arī pamatots viedoklis, ka pasūtītājs iekļaujas Publisko iepirkumu likuma 85.panta pirmajā daļā minētā jēdziena „dalībnieki” tvērumā.⁴⁸

Tāda pati pieeja attiecināta arī uz sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem, kas ir privāto tiesību juridiskās personas un nav valsts pārvaldes iestādes. Augstākā tiesa atzinusi, ka arī šīs personas kā pasūtītāji ar likumu ir funkcionāli pakļauti Iepirkumu uzraudzības birojam publisko iepirkumu jomā. Tiesa norādījusi, ka „[I]pašās pakļautības attiecības tikai valsts līgumu piešķiršanas jomā noteiktas, lai būtiski palielinātos caurskatāmības un nediskriminēšanas garantijas publisko institūciju, publisko institūciju uzņēmumu un tādu privāto tiesību juridisko personu darbībā, kuras sniedz sabiedrisku pakalpojumu, pamatojoties uz īpašām vai izņēmuma tiesībām, ko piešķirusi kompetenta iestāde uz tādu normatīvo vai administratīvo aktu pamata, kuru normas ierobežo darbību veikšanu iepriekš minētajās jomās, dodot tikai vienam subjektam vai dažiem subjektiem tiesības veikt darbības kādā no šīm jomām, un kas ievērojami ietekmē citu subjektu iespējas darboties šajās jomās. Šāda persona, sniedzot sabiedrisko pakalpojumu, darbojas sabiedrības interesēs, tādēļ nav iespējams, ka šāda subjekta intereses iepirkumu jomā varētu konfliktēt ar Iepirkumu uzraudzības biroja kā funkcionāli augstākas iestādes interesēm. Pieteicēju nevar pilnībā salīdzināt ar komersantu, kas rīkojas vienīgi savās komerciālās interesēs. Pieteicējas īpašais stāvoklis (tiesību apjoms) atšķir to no citiem komersantiem.”⁴⁹

2.2.3. Atbildētājs un tā pusē pieaicināmās iestādes

Gadījumā, kad tiesā tiek pārsūdzēts Iepirkumu uzraudzības biroja lēmums, birojs vienmēr tiek pieaicināts atbildētājas – Latvijas Republikas – pusē. Tomēr publisko iepirkumu lietās birojs nav vienīgā iesaistītā iestāde un Latvijas Republika nav vienīgā iespējamā atbildētāja.

Publisko iepirkumu lietās obligāti pieaicināms piedalīties ir arī pasūtītājs. Saskaņā ar Publisko iepirkumu likuma 85.⁴panta trešo daļu Iepirkumu uzraudzības birojs neatbild par pasūtītāja nodarītajiem zaudējumiem. Pasūtītāja nodarīto zaudējumu atlīdzināšanu var lūgt vienlaikus ar pieteikuma iesniegšanu tiesā vai vērsties pie pasūtītāja Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likumā noteiktajā kārtībā. Apskatot minēto normu

⁴⁶ Sk. Augstākās tiesas 2008.gada 13.jūnija lēmuma lietā Nr. SKA-446/2008 (A42455906) 7.punktu.

⁴⁷ Sk. Augstākās tiesas 2015.gada 18.septembra lēmuma lietā Nr. SKA-1028/2015 6. un 7.punktu.

⁴⁸ Sk. Augstākās tiesas 2011.gada 9.marta lēmuma lietā Nr. SKA-377/2011 8.punktu.

⁴⁹ Sk. Augstākās tiesas 2011.gada 18.februāra lēmuma lietā Nr. SKA-24/2011 12.punktu.

kopsakarā ar Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 1.panta pirmo daļu un 4.panta pirmo daļu, tiesa secināja, ka pasūtītāja rīcības prettiesiskums var radīt pamatu iepirkuma procedūrā iesaistīto personu zaudējumu atlīdzināšanai. Tādēļ tiesa atzina, ka pasūtītājs pieaicināms piedalīties arī administratīvajā procesā tiesā lietā, kuras ietvaros tiek izvērtēts, vai pasūtītāja rīcība vai lēmums bijis tiesisks.⁵⁰

Ņemot vērā to, ka pasūtītājs var būt kā valsts, tā pašvaldības iestāde, savukārt Iepirkumu uzraudzības birojs pārstāv Latvijas Republiku (tātad valsti), pasūtītājs pieaicināms vai nu kā otra iestāde Latvijas Republikas pusē, vai arī lietā iesaistāms vēl otrs atbildētājs – attiecīgā pašvaldība, kuras pusē tad arī pieaicināms pasūtītājs.⁵¹

2.2.4. Trešā persona

Trešās personas statusā lietā nevar uzstāties personas, kuras pašas, ievērojot visus procesuālos priekšnoteikumus, nav aktīvi īstenojušas savas iespējas pārsūdzēt neapmierinošos lēmumus. Proti, ja persona pēc būtības atbilst pieteicēja statusam, jo tā būtu varējusi īstenot savu tiesību un tiesisko interešu aizsardzību, pati vēršoties ar pieteikumu tiesā, taču nav to darījusi, tiek pieņemts, ka persona ir samierinājusies ar esošo situāciju un atteikusies no savu tiesību tālākas īstenošanas. Šādai personai nav piešķiramas tiesības iesaistīties tiesas procesā trešās personas statusā lietā, ko iniciējis cits pieteicējs.⁵²

Ja tiesā pārsūdzēts biroja lēmums, kas pieņemts citas personas sūdzības izskatīšanas rezultātā, sūdzību iesniegušajai personai ir tiesiska interese lēmuma atstāšanā spēkā, tādēļ attiecīgā persona atbilst trešās personas pazīmēm un ir pieaicināma lietā trešās personas statusā.⁵³

Par trešo personu nevar kļūt pasūtītājs – tādu pašu apsvērumu dēļ, kādi tam liedz kļūt par pieteicēju.⁵⁴

⁵⁰ Sk. Augstākās tiesas 2013.gada 1.jūlija sprieduma lietā Nr. SKA-368/2013 (A420769710) 8.punktu.

⁵¹ Sk. Augstākās tiesas 2013.gada 1.jūlija sprieduma lietā Nr. SKA-368/2013 (A420769710) 9.punktu un 2013.gada 18.septembra sprieduma lietā Nr. SKA-772/2013 (A420377912) 4.punktu.

⁵² Sk. Augstākās tiesas 2014.gada 3.februāra lēmumu lietā Nr. SKA-301/2014 (A420485713). Iepretim šajā lēmumā ietvertajām atziņām par novecojušu būtu uzskatāma iepriekš tiesas paustā nostāja, ka par trešo personu administratīvajā lietā, kurā pārsūdzēts Iepirkumu uzraudzības biroja lēmums, ar kuru aizliegts slēgt līgumu un uzdots izbeigt konkursu bez rezultātiem, var būt persona, kura iesniegusi savu piedāvājumu, proti, persona, kura pati būtu varējusi būt pieteicēja (*sk. Augstākās tiesas 2010.gada 26.novembra lēmumu lietā Nr. SKA-633/2010*). *Sal. sk. arī Augstākās tiesas 2016.gada 6.aprīļa lēmuma lietā Nr. SKA-797/2016 (A420212715) 7.punktu.*

⁵³ Sk. Augstākās tiesas 2016.gada 7.oktobra sprieduma lietā Nr. SKA-967/2016 (A420214315) 15.punktu.

⁵⁴ Sk. apkopojuma sadaļu par pieteicēju, kā arī Augstākās tiesas 2013.gada 1.jūlija sprieduma lietā Nr. SKA-368/2013 (A420769710) 7.punktu.

2.3. PAGaidu AIZSARDZĪBA

2.3.1. Pagaidu aizsardzības nozīme

Tiesības uz pilnīgu un efektīvu tiesību aizsardzību tiesā nozīmē, ka indivīdiem var tikt nodrošināta pagaidu aizsardzība, ja tāda ir nepieciešama nolēmuma pamata lietā pilnīgas efektivitātes nodrošināšanai, lai izvairītos no nepilnībām kompetento tiesu nodrošinātajā tiesiskajā aizsardzībā.⁵⁵

Nosakot izskatāmā jautājuma steidzamību un tās dēļ iespējamo lietas dalībnieku procesuālo tiesību īstenošanas laika ierobežojumu, jāņem vērā šādi publisko iepirkumu lietu kategorijas īpašie tiesiskie apstākļi:

- 1) lēmuma darbība, ar kuru tiek piešķirtas līguma slēgšanas tiesības, netiek apturēta līdz ar pieteikuma iesniegšanu tiesā;
- 2) likums paredz ļoti īsu t.s. nogaidīšanas termiņu starp lēmuma pieņemšanu un tā izpildi, noslēdzot līgumu;
- 3) tiesa nevar vērtēt tāda līguma atcelšanas vai darbības apturēšanas iespēju, kas noslēgts uz minētā lēmuma pamata iepirkumā, kura prasības apšaubītas kā prettiesiskas.⁵⁶

Tāpat neefektīvas pagaidu aizsardzības gadījumā (kas tāda kļūst līdz ar iepirkuma līguma noslēgšanu) neefektīva kļūst arī iepirkuma procedūras tiesiskuma kontrole vispār, atstājot neapmierinātajiem pretendentiem vien iespēju prasīt zaudējumu atlīdzinājumu, kas pats par sevi nenodrošina pilnīgu personu tiesību un tiesisko interešu aizsardzību.⁵⁷

2.3.2. Pagaidu aizsardzības robežas

Pagaidu aizsardzības līdzekļi nevar pārsniegt prasījuma robežas, jo pagaidu aizsardzība ir attaisnojama tikai tiktāl, ciktāl sakarā ar tiesvedības procesu tiek aizkavēta konkrēto tiesisko attiecību galīga noskaidrošana un privātpersonas interešu īstenošana. Tas netieši redzams arī no Administratīvā procesa likuma 185.¹panta otrās daļas un 195.panta pirmās daļas, kas iespēju sniegt pagaidu aizsardzību saista tieši ar pieteikuma pirmšķietamu pamatotību, tāpat jāpastāv atbilstībai starp tiesas pārbaudei nodoto prasījumu (tāpat attiecīgi iespējamo spriedumu) un pagaidu aizsardzības apjomu. Pagaidu aizsardzības apjoms nevar iesniegties tādās tiesiskajās attiecībās, kuras tiesa nevērtēs, izskatot lietu pēc būtības. Pagaidu aizsardzības līdzekļi ir attaisnojami, ciktāl tie ir vērsti tieši uz nākotnē sagaidāmo spriedumu.⁵⁸

Gadījumā, kad pārsūdzētais lēmums ir zaudējis spēku (piemēram, pasūtītājs noslēdzis iepirkuma līgumu vai atkārtoti izvērtējis piedāvājumus un pieņēmis jaunu lēmumu par iepirkuma rezultātiem), Augstākā tiesa atzinusi, ka pieteikuma priekšmets lietā ir pārsūdzētā lēmuma tiesiskuma konstatēšana, nevis tā atcelšana. Tiesa norādījusi, ka tādēļ attiecībā uz pārsūdzēto lēmumu vairs nav pamata lemt par pagaidu aizsardzības līdzekļa piemērošanu.⁵⁹

⁵⁵ Sk. Vispārējās tiesas 2011.gada 20.septembra sprieduma lietā *Evropaiki/EIB*, T-461/08, ECLI:EU:T:2011:494 121.punktu.

⁵⁶ Augstākās tiesas 2012.gada 20.novembra lēmuma lietā Nr. SKA-1020/2012 (A420456612) 6.punkts.

⁵⁷ Sk. Augstākās tiesas 2012.gada 20.novembra lēmuma lietā Nr. SKA-1020/2012 (A420456612) 6.punktu.

⁵⁸ Sk. Augstākās tiesas 2007.gada 27.augusta lēmuma lietā Nr. SKA-495/2007 14.punktu. Lai arī minētais nolēmums taisīts būvniecības lietā, tajā paustās atziņas tiek attiecinātas arī uz citu kategoriju lietām, tostarp uz publisko iepirkumu lietām. Šajā ziņā sk., piemēram, 2011.gada 22.jūlija lēmuma lietā Nr. SKA-801/2011 (A420516311) 8.punktu.

⁵⁹ Sk. Augstākās tiesas 2011.gada 5.janvāra lēmuma lietā Nr. SKA-250/2011 (A420791610) 5.punktu, 2011.gada 16.marta lēmuma lietā Nr. SKA-468/2011 (A420398611) 6.punktu, 2011.gada 22.jūlija lēmuma lietā

Augstākā tiesa atzinusi par pamatotu zemākas instances tiesas tiesneša atteikšanos pieņemt izskatīšanai tādu pagaidu aizsardzības lūgumu, kas pārsniedz prasījuma robežas, jo „procesuāli nepieļaujams pagaidu aizsardzības līdzeklis nav izskatāms pēc būtības. Saņemot šādu lūgumu, nav apsverami pagaidu aizsardzības piemērošanai izvērtējamie kritēriji (nav pārbaudāma lūguma pamatotība), jo pat to izpildīšanās neattaisno ar iespējamo spriedumu lietā nesaderīga pagaidu aizsardzības līdzekļa piemērošanu”.⁶⁰

Šāds lēmums pieņemams vispārējā Administratīvā procesa likumā noteiktajā kārtībā, proti, vienpersoniski. Atbilstoši Publisko iepirkumu likuma 85.pantam lieta Administratīvajā rajona tiesā izskatāma koleģiāli triju tiesnešu sastāvā un tādā pašā kārtībā izskatāms arī pagaidu aizsardzības lūgums pēc būtības. Tomēr minētā norma neskar ne pieteikuma, ne pagaidu aizsardzības lūguma virzības izlemšanu.⁶¹

2.3.3. Pagaidu aizsardzības līdzekļu veidi

Lietā, kurā pārsūdzēts lēmums, ar kuru noraidīts pieteicēja piedāvājums un līguma slēgšanas tiesības piešķirtas citam pretendentam, pieteicēja mērķis ir panākt, ka netiek noslēgts iepirkuma līgums, iekams tiesa nav pārbaudījusi pārsūdzētā lēmuma tiesiskumu. Tādējādi pieteicēja interesēm atbilstošais pagaidu aizsardzības līdzeklis ir pārsūdzētā lēmuma darbības apturēšana.⁶²

Lietā par nolikuma prasību tiesiskumu (biroja lēmumu, ar kuru nolikuma prasības atstātas negrozītas) apsveramais pagaidu aizsardzības līdzeklis ir tālākas iepirkuma procedūras virzības, tostarp slēdzot un pildot līgumus, apturēšana.⁶³ Tas izvērsti pamatots Augstākās tiesas 2012.gada 17.augusta lēmumā lietā Nr. SKA-850/2012, norādot turpmāk minētos apsvērumus.

Nolikumā ietvertie noteikumi ir saistoši līdz pat brīdim, kad tiek izpildīts vai ir kļūvis neapstrīdams lēmums par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu. Ja persona vērsas birojā un pēc tam tiesā ar sūdzību par to, ka nolikums ir prettiesisks, tad tās interesēs ir tāda pagaidu aizsardzība, kas aptur tālāku nolikuma piemērošanu – tātad tālāku iepirkuma norisi. Tas pēc būtības, skatot plaši, atbilst Administratīvā procesa likuma 185.pantā reglamentētajam pagaidu aizsardzības līdzeklim – administratīvā akta darbības apturēšana, pat ja nolikums pēc savas tiesiskās dabas galīgi neregulē tiesiskās attiecības iepirkumu procesā un nav uzskatāms par administratīvo aktu, bet par tā pieņemšanas un līguma noslēgšanas vispārīgiem „spēles noteikumiem”. Administratīvais akts ir biroja lēmums, kas tiek pieņemts sakarā ar sūdzību par nolikumu un tās noraidīšanas gadījumā sankcionē tālāku iepirkuma procesa norisi un līguma slēgšanu. Publisko iepirkumu likumā (85.panta trešā daļa) tiek lietota terminoloģija par biroja lēmuma darbības apturēšanu, lai gan tas, ja apstrīdēšanas iesniegums tiek noraidīts, būtībā nerada jaunas tiesiskas sekas konkrētās iepirkuma procedūras ietvaros. Proti, šāda lēmuma pieņemšanas rezultātā iepirkuma process tiek turpināts tieši tāpat kā gadījumā, ja sūdzība birojā nebūtu iesniegta, ar to atšķirību, ka birojs ar savu lēmumu skaidri sankcionē tālāku iepirkuma procedūras norisi atbilstoši nolikumam. Tātad vispārīgā gadījumā pieteicējs, pārsūdzot biroja

Nr. SKA-801/2011 (A420516311) 7.punktu, 2012.gada 17.aprīļa lēmuma lietā Nr. SKA-476/2012 (A420359812) 16.punktu.

⁶⁰ Sk. Augstākās tiesas 2016.gada 24.oktobra lēmuma lietā Nr. SKA-1510/2016 (A420289416) 7.punktu.

⁶¹ Sk. Augstākās tiesas 2016.gada 24.oktobra lēmuma lietā Nr. SKA-1510/2016 (A420289416) 6.punktu.

⁶² Sk. Augstākās tiesas 2015.gada 30.novembra lēmuma lietā Nr. SKA-1530/2015 (A420293115) 7.punktu.

⁶³ Sk. Augstākās tiesas 2011.gada 21.novembra lēmuma lietā Nr. SKA-1045/2011 (A420603411) 7., 8.punktu, 2012.gada 17.aprīļa lēmuma lietā Nr. SKA-476/2012 (A420359812) 15., 16.punktu, 2012.gada 17.augusta lēmuma lietā Nr. SKA-850/2012 (A420456612) 7.punktu.

lēmumu, ar kuru noraidīta sūdzība par nolikumu, pagaidu aizsardzību iegūst, ja tiek apturēta biroja lēmuma darbība un tāpat arī ar biroja lēmumu akceptētā nolikuma prasību darbība, kas nozīmē arī tālākas iepirkuma procesa norises apturēšanu.⁶⁴

Gan nolikums, gan to akceptējošs un iepirkuma tālāko norisi sankcionējošs Iepirkumu uzraudzības biroja lēmums turpina savu darbību līdz pat brīdim, kad noslēgts iepirkuma līgums. Tas nozīmē, ka šāds biroja lēmums nezaudē spēku līdz ar lēmuma pieņemšanu par iepirkuma procedūras rezultātiem un tā darbība joprojām var tikt apturēta. Ja pasūtītājs jau ir pieņēmis lēmumu par iepirkuma procedūras rezultātiem, tiesa var piemērot pagaidu noregulējumu, apturot tālāku procedūras norisi un nosakot konkrētus aizliegumus, iekams lieta nav izskatīta pēc būtības.⁶⁵

Tikai tad, ja ir jau noslēgts iepirkuma līgums un tas nav pārsūdzēts administratīvajā tiesā, līguma atcelšana un tāpat arī līguma izpildes apturēšana kā pagaidu aizsardzība vairs vispār nav administratīvās tiesas kompetencē.⁶⁶

Lietā, kas ierosināta par lēmuma, ar kuru pārtraukta iepirkuma procedūra, atcelšanu, ierasta pagaidu aizsardzība ir lēmuma darbības apturēšana. Pieteicēja mērķis, lūdzot pagaidu aizsardzību, ir nodrošināt, ka labvēlīga sprieduma gadījumā (tiesai atceļot pārtraukšanas lēmumu) pieteicējs atgūtu praktiski īstenojamu iespēju turpināt dalību iepirkumā. Šādas pagaidu aizsardzības sekas ir sasniedzamas ar administratīvā akta darbības apturēšanu. Apturot lēmuma darbību, atjaunotos tiesiskais stāvoklis pirms tā pieņemšanas, proti, atjaunotos iepirkuma norise. Pastāvot aktuālam iepirkumam par kādu iepirkuma priekšmetu, pasūtītājs nebūtu tiesīgs uzsākt citu iepirkumu par to pašu priekšmetu vai grozīt iepirkumā noteiktās prasības. Situācijā, kad pēc iepirkuma pārtraukšanas uzsākts jauns iepirkums, pirmā iepirkuma turpināšanās nozīmē, ka pasūtītājs nav tiesīgs arī turpināt jebkādas darbības otrajā iepirkumā. Līdzīgi pasūtītājam jāņem vērā, ka no tiesas lēmuma, ar kuru pagaidu aizsardzības ietvaros atzīts pārsūdzētā lēmuma pirmšķietams prettiesiskums, līdz tiesvedības beigām izriet ierobežojums tādos pašos faktiskajos apstākļos pieņemt analoga satura lēmumu no jauna.⁶⁷

Ja pieteikums ir iesniegts par iepirkuma līguma atzīšanu par spēkā neesošu, līguma noteikumu grozīšanu vai atcelšanu vai līguma termiņa saīsināšanu, pagaidu aizsardzības kontekstā atbilstoši praksei ir būtiski ņemt vērā vairākas šādu pieteikumu izskatīšanas nianšes. Pirmkārt, tiesa, atbilstoši Publisko iepirkumu likuma 85.³panta pirmajai un otrajai daļai konstatējot kādu no 85.²panta pirmajā daļā minētajiem pārkāpumiem, pati izvēlas sprieduma veidu – par līguma atzīšanu par spēkā neesošu, tā noteikumu atcelšanu vai grozīšanu vai arī par līguma termiņa saīsināšanu – un šajā ziņā nav saistīta ar pieteikuma priekšmetu un prasījuma robežām. Likumā paredzēti arī vairāki izņēmuma gadījumi, kad tiesa ir ierobežota izvēlē attiecībā uz sprieduma veidu. Līdz ar to pagaidu aizsardzības līdzekļa piemērošanā būtiski ir ne vien tas, vai konstatējams kāds no Publisko iepirkumu likuma 85.²panta pirmajā daļā minētajiem pārkāpumiem, bet arī tas, vai tiesa konkrētajā gadījumā varētu taisīt tieši spriedumu par līguma atzīšanu par spēkā neesošu.⁶⁸

Otrkārt, arī Publisko iepirkumu likuma 85.³panta piektā daļa noteiktos gadījumos (ja pārkāpts aizliegums noteiktā laikā slēgt līgumu) un noteiktos apstākļos (ja iepirkuma procedūra

⁶⁴ Sk. Augstākās tiesas 2011.gada 21.novembra lēmuma lietā Nr. SKA-1045/2011 (A420603411) 7.punktu.

⁶⁵ Sk. Augstākās tiesas 2012.gada 17.augusta lēmuma lietā SKA-850/2012 (A420456612) 10.punktu.

⁶⁶ Sk. Augstākās tiesas 2012.gada 17.augusta lēmuma lietā Nr. SKA-850/2012 (A420456612) 8.punktu un 2012.gada 17.aprīļa lēmuma lietā Nr. SKA-476/2012 (A420359812) 17.punktu.

⁶⁷ Sk. Augstākās tiesas 2016.gada 3.augusta lēmuma lietā Nr. SKA-1307/2016 (A420220716) 11.punktu.

⁶⁸ Sk. Augstākās tiesas 2014.gada 22.decembra lēmuma lietā Nr. SKA-1390/2014 (A420372114) 6.punktu.

līdz galīgā lēmuma pieņemšanai bijusi tiesiska un ja šis galīgais lēmums nav ietekmējis pieteicēja izredzes iegūt līguma slēgšanas tiesības) nepieļauj atzīt līgumu par spēkā neesošu, bet ļauj vienīgi atcelt vai grozīt līguma noteikumus vai saīsināt līguma termiņu. Līdz ar to gadījumā, ja pieteikuma iesniegšanas pamatā ir apstākļi, ka pasūtītājs nav ievērojis aizliegumu noteiktā laikā slēgt iepirkuma līgumu, pagaidu aizsardzības līdzekļa piemērošanā nozīme ir iepirkuma procedūras tiesiskumam līdz līguma noslēgšanai.⁶⁹

Treškārt, Publisko iepirkumu likuma 85.³panta ceturtā daļa noteic, ka tiesa nepieņem spriedumu par līguma atzīšanu par spēkā neesošu vai līguma noteikumu atcelšanu vai grozīšanu, ja sabiedrības interesēs ir būtiski saglabāt iepirkuma līguma vai vispārīgās vienošanās radītās sekas. Tiesa atzinusi, ka šīs normas pareiza piemērošana prasa konkretizēt sabiedrības intereses, kuru dēļ līguma izpilde ir tik būtiska, lai tiesa to neapturētu, neskatoties uz to, ka ir pieļauts rupjš tiesību normu pārkāpums. Norma nedrīkst tikt interpretēta pārlietu plaši, jo jebkurš publiskajā sektorā veikts iepirkums ir vērsts uz noteiktu sabiedrības interešu apmierināšanu.⁷⁰

2.3.4. Pagaidu aizsardzības piemērošanas subjektīvais kritērijs

Administratīvā procesa likuma 185.¹panta otrā daļa un 195.panta pirmā daļa kā vienu no kritērijiem pagaidu aizsardzības piemērošanai paredz vērtēt to, vai pārsūdzētā administratīvā akta darbība vai administratīvā akta neizdošanas sekas var radīt būtisku kaitējumu vai zaudējumus, kuru novēršana vai atlīdzināšana būtu ievērojami apgrūtināta vai prasītu nesamērīgus resursus (praksē dēvēts arī par subjektīvo kritēriju). Turpmāk norādītas atziņas, kas paustas saistībā ar šā kritērija izvērtēšanu publisko iepirkumu lietās.

Situācijā, kad pasūtītājs jau ir pieņēmis lēmumu par iepirkuma rezultātiem, ņemot vērā termiņu, kādā pasūtītājs var slēgt iepirkuma līgumu, pastāvniecīga iespēja, ka līdz lietas izskatīšanai tiesā pasūtītājs vēl nebūs noslēdzis līgumu. Šis apstākļi neizbēgami novestu pie tā, ka tiesa vairs nevarētu nodrošināt pieteicēja mērķa – turpināt dalību tiesiskā iepirkuma procedūrā – sasniegšanu. Proti, tiesa varētu lemt vairs tikai par nolikuma prasību tiesiskumu un iespējamo zaudējumu atlīdzināšanu. Iepirkuma līguma noslēgšana personai sniedz ne tikai finansiālu ieguvumu, bet arī citas sekas, tādas kā reputācijas uzlabošana, jaunu klientu iegūšana, pieredze u.tml. Līdz ar to gadījumā, ja persona prettiesiskas iepirkuma procedūras rezultātā nav ieguvusi līguma slēgšanas tiesības, tā var ciest ne tikai tiešus mantiska rakstura zaudējumus un zaudējumus neiegūtās peļņas veidā, bet arī nemantisku kaitējumu, kas var izpausties kā iepriekš minēto labumu neiegūšana. Tādēļ ir īpaši būtiski nodrošināt efektīvu iepirkuma procedūras tiesiskuma kontroli, relatīvi mazāku nozīmi piešķirot privātpersonas tiesībām uz atlīdzinājumu, jo caur šo tiesību institūtu nav iespējams pilnībā novērst (kompensēt) šīs personas tiesību aizskārumu. Zaudējumu vai kaitējuma atlīdzināšana būtu jāuzskata tikai par tādu tiesību aizskāruma novēršanas līdzekli, kuru izmanto, kad faktiskā situācijas labošana (restitūcija) nav iespējama.⁷¹

⁶⁹ Sk. Augstākās tiesas 2014.gada 22.decembra lēmuma lietā Nr. SKA-1390/2014 (A420372114) 9.punktu.

⁷⁰ Sk. Augstākās tiesas 2014.gada 22.decembra lēmuma lietā Nr. SKA-1390/2014 (A420372114) 7.punktu.

⁷¹ Sk. Augstākās tiesas 2012.gada 17.augusta lēmuma lietā Nr. SKA-850/2012 (A420456612) 18.1.apakšpunktu; par restitūciju sk. arī: Augstākās tiesas 2012.gada 22.jūnija sprieduma lietā Nr. SKA-1390/2014 (A420372114) 8.punktu.

Iespēja, ka persona vairs nevarēs piedalīties iepirkuma procedūrā, jo tā būs jau noslēgusies, liecina par subjektīvā kritērija īstenošanos jeb par to, ka personai ir nepieciešamība pēc pagaidu aizsardzības.⁷²

Minētie apsvērumi praksē netiek attiecināti uz gadījumu, kad nav konstatējama personas reāla spēja piedalīties attiecīgajā tirgū. Proti, gadījumā, kad persona tiesā lūdza pagaidu aizsardzību būvdarbu iepirkuma lietā, apstāklis, ka šī persona ir izslēgta no būvkomersantu reģistra un tādēļ nevar veikt komercdarbību attiecīgajā jomā, bija par pamatu tiesas secinājumam, ka nav konstatējams šīs personas ekonomiskais mērķis piedalīties tirgū un secīgi – nav konstatējama sevišķa aizsardzības vajadzība.⁷³

Augstākā tiesa, apskatot pieteicēja argumentu, ka līguma izpildes apturēšana samazinātu pieteicēja zaudējumus, kas nodarīti, piešķirot līguma slēgšanas tiesības citai personai, un liktu pasūtītājam no jauna rīkot iepirkuma procedūru, atzinusi, ka līguma izpildes apturēšana būtu adekvāta pieteicēja mantiskajām interesēm, ja vien pārsūdzētais lēmums būtu pirmšķietami prettiesisks.⁷⁴

Ar Administratīvā procesa likumā paredzētajiem pierādīšanas līdzekļiem nav iespējams pierādīt konkrētus mantiskā izteiksmē izsakāmus zaudējumus, kas rastos, ja pretendents prettiesiska pasūtītāja lēmuma dēļ nevarētu turpināt piedalīties iepirkumā un pretendēt uz līguma slēgšanas tiesībām. Aizsardzības vērtā ir personu interese piedalīties tiesiskā iepirkuma procedūrā pati par sevi, un tās aizsardzību nebūtu iespējams efektīvi nodrošināt, ja katrā pagaidu aizsardzības līguma gadījumā tiesa pieprasītu pierādījumus par reāliem zaudējumiem, kas personai varētu rasties pasūtītāja prettiesiskā lēmuma dēļ.⁷⁵

Gadījumā, kad tiesā pārsūdzēta viena iepirkuma pārtraukšana un par to pašu priekšmetu ir uzsākta jauna iepirkuma procedūra, Augstākā tiesa atzinusi par pamatotu abus iepirkumus pagaidu aizsardzības nepieciešamības kontekstā vērtēt kā saistītus. Tiesa norādījusi uz pieteicēja interesi piedalīties pirmajā iepirkumā un atzinusi, ka šī interese nebūtu īstenojama, ja par to pašu iepirkuma priekšmetu tiktu noslēgts līgums otrajā iepirkumā. Proti, līguma noslēgšana otrajā iepirkumā varētu radīt būtisku (grūti novēršamu) kaitējumu pieteicēja interesēm. Nav būtiskas nozīmes tam, ar cik augstu ticamības pakāpi novērtējamās pieteicēja izredzes uzvarēt pirmajā iepirkumā. Ar pārtraukšanas lēmumu pirmšķietami prettiesiski pārtraukta tobrīd pilntiesīga pieteicēja dalība iepirkumā.⁷⁶

Attiecībā uz iespējamiem zaudējumiem, kas iepirkuma procedūras apturēšanas rezultātā varētu rasties pasūtītājam, tiesa norādījusi, ka jebkura publiskā iepirkuma apturēšana var radīt pasūtītājam negatīvas sekas, tostarp mantiska rakstura zaudējumus. Izšķirošas nozīmes piešķiršana ikvienā gadījumā tieši šim apstāklim novestu pie tā, ka publiskā iepirkuma procedūra šādos gadījumos nebūtu apturama, kas savukārt novestu pie neefektīvas iepirkuma procedūras tiesiskuma kontroles, padarot to par iluzoru līdzekli personu aizskarto tiesību un tiesisko interešu aizsardzībai. Šajā gadījumā īpaša nozīme piešķirama tam, ka iepirkuma tālāka norise var novest pie konkurences izkropļošanas un iepirkuma jēgas būtiskas mazināšanas vispār.⁷⁷

⁷² Sk. Augstākās tiesas 2013.gada 1.jūlija lēmuma lietā Nr. SKA-541/2013 (A420307713) 12.punktu.

⁷³ Sk. Augstākās tiesas 2015.gada 22.oktobra lēmuma lietā Nr. SKA-1382/2015 (A420263015) 5.punktu.

⁷⁴ Sk. Augstākās tiesas 2016.gada 19.augusta lēmuma lietā Nr. SKA-1367/2016 (A420226016) 9.punktu.

⁷⁵ Sk. Augstākās tiesas 2017.gada 8.jūnija lēmuma lietā Nr. SKA-1190/2017 (A420163817) 8.punktu.

⁷⁶ Sk. Augstākās tiesas 2016.gada 3.augusta lēmuma lietā Nr. SKA-1307/2016 (A420220716) 9.punktu.

⁷⁷ Sk. Augstākās tiesas 2012.gada 17.augusta lēmuma lietā Nr. SKA-850/2012 (A420456612) 18.2.apakšpunktu.

2.4. SŪDZĪBAS IZSKATĪŠANA IEPIRKUMU UZRAUDZĪBAS BIROJĀ

2.4.1. Sūdzības un tās papildinājumu iesniegšanas termiņš

Ierobežotais laiks sūdzības iesniegšanai⁷⁸ domāts, lai procedūrā konstatētie pārkāpumi tiktu novērsti pēc iespējas savlaicīgi un iepirkuma procedūras noslēgšanās netiktu nevajadzīgi kavēta. Savukārt apstrīdēšanas termiņa skaitījuma sākuma sasaiste ar laiku, kad personai paziņots tās piedāvājuma noraidīšanas iemesls, sasaucas ar Eiropas Savienības Tiesas judikatūrā pausto atziņu, ka efektīvas pārsūdzības iespējas attiecībā uz tādu noteikumu pārkāpumiem, kas piemērojami publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas jomā, var sasniegt tikai tad, ja šo prasību celšanai noteiktie termiņi sākas tikai datumā, kad prasītājs uzzinājis vai tam bija jāuzzina par iespējamo minēto noteikumu pārkāpumu.⁷⁹

Vispārīgi nevar izslēgt, ka tieši pasūtītāja ļaunprātība, nolaidība vai kļūda tādas informācijas sniegšanā, kas ir nozīmīga iespējami aizskarto personu tiesisko interešu aizsardzībai, varētu būtiski ierobežot pretendenta tiesības uz efektīvu pārskatīšanas procesu. Tādā gadījumā būtu pamats dziļāk apsvērt, kā Eiropas Savienības tiesību kontekstā būtu piemērojams nacionālais tiesiskais regulējums.⁸⁰

Nevar uzskatīt, ka likumā noteiktais termiņš attiecas vienīgi uz sākotnējo iesniegumu, bet jebkuri tā papildinājumi var tikt iesniegti līdz pat sūdzības izskatīšanai. Proti, likumā noteiktais termiņš sūdzības iesniegšanai attiecas uz iebildumiem par jebkuru iepirkuma procedūrā pieļautu pārkāpumu (izņemot par nolikumu), neatkarīgi no tā, vai pretendents likumā noteiktajā termiņā jau ir iesniedzis sūdzību par kādu no tiem vai ne. Lai arī vēlākas sūdzības (sūdzības papildinājumi) attiecas uz vienu un to pašu iepirkuma procedūru, tās nevar uzskatīt par vienkāršiem sākotnējās sūdzības papildinājumiem, ja tās satur argumentus par tādiem pārkāpumiem, kas nav norādīti sākotnējā sūdzībā.⁸¹

2.4.2. Biroja kompetence

No Publisko iepirkumu likuma 81.panta 7.punkta, 83.panta ceturtās daļas 3.punkta, 84.panta sestās daļas un 83.¹panta pirmās daļas 2. un 3.punkta izriet skaidra sistēma, ka birojs, izskatot iesniegumu (vai atstājot to bez izskatīšanas), ir saistīts ar iesniegumā norādīto pārkāpuma pamatu, t.i., faktiem par noteiktā veidā izpaudušos pārkāpumu.⁸²

Gadījumā, kad pieteicējs sūdzībā birojam bija norādījis uz kļūdu, vērtējot uzvarētāja atbilstību nolikuma prasībai par pieredzi (bet nebija konkrēti norādījis, ka uzvarētājs nav norādījis pieredzi par visu nolikumā prasīto laika posmu), tiesa atzina, ka birojam bija vismaz

⁷⁸ Sk. Publisko iepirkumu likuma 83.panta otro daļu.

⁷⁹ Sk. Augstākās tiesas 2014.gada 19.decembra sprieduma lietā Nr. SKA-582/2014 (A420334213) 12.punktu un tajā norādīto Eiropas Savienības Tiesas judikatūru – Eiropas Savienības Tiesas 2010.gada 28.janvāra sprieduma lietā *Uniplex*, C-406/08, ECLI:EU:C:2010:45 30.–32. punktu.

⁸⁰ Sk. Augstākās tiesas 2014.gada 19.decembra sprieduma lietā Nr. SKA-582/2014 (A420334213) 16.punktu; minētajā lietā nebija strīda par pasūtītāja pienākumu izpildi informācijas sniegšanā, kā arī bija pamatotas šaubas par to, ka pieteicēja arī pēc papildu informācijas saņemšanas nebūtu varējusi vērsties iestādē likumā noteiktajā termiņā.

⁸¹ Sk. Augstākās tiesas 2014.gada 19.decembra sprieduma lietā Nr. SKA-582/2014 (A420334213) 13.punktu. *Sal. sk. arī Augstākās tiesas 2015.gada 30.novembra rīcības sēdes lēmuma lietā Nr. SKA-1107/2015 (A420410614) 9.punktu.*

⁸² Sk. Augstākās tiesas 2016.gada 22.februāra sprieduma lietā Nr. SKA-292/2016 (A420386714) 13.punktu.

jāieskatās uzvarētāja piedāvājumā, lai noskaidrotu, kādu pieredzi tas ir norādījis, un konstatētu acīmredzamas neatbilstības, ciktāl tās saistītas ar nepieciešamo pieredzi.⁸³

Iepirkumu uzraudzības biroja Iesniegumu izskatīšanas komisijai savā darbā jāievēro objektīvās izmeklēšanas princips, tā neaprobežojas tikai ar tiem faktiem un pierādījumiem, kurus iesniegušas puses, bet ir tiesīga tos pieprasīt arī pēc savas iniciatīvas. Arī mutvārdu procesa laikā konstatētajiem būtiskajiem lietas apstākļiem var būt izšķiroša nozīme, pieņemot lēmumu lietā. Komisija lēmumu pieņem, vadoties no tiem apstākļiem, kas noskaidroti lietas izskatīšanas gaitā. Pieņemot lēmumu, biroja komisijai būtu jāvērtē arī tādi lietas izskatīšanā nozīmīgi fakti, uz kuriem dalībnieki nebija norādījuši, bet kurus biroja komisija ir konstatējusi pati, noskaidrojot apstākļus sakarā ar iesniegto sūdzību (piemēram, ja biroja komisija pati ir konstatējusi uzvarētāja piedāvājumā tādu neatbilstību konkursa nolikuma prasībām, kuras dēļ iepirkuma komisijai bija pienākums attiecīgā pretendenta piedāvājumu tālāk neizskatīt). Tātad pirms lēmuma pieņemšanas biroja komisijai ir svarīgi pienācīgi noskaidrot visus konkrētajā lietā būtiskos apstākļus. Tomēr biroja komisijai nav pienākuma pārbaudīt pilnīgi visus faktus saistībā ar iepirkuma procedūru, ja sūdzības iesniedzējs to nebija lūdzis.⁸⁴

2.4.3. Uzklauššanas pienākums

Personas tiesības tikt uzklaušītai nav vienīgi formālas, un tās iespējams efektīvi īstenot tad, ja personai ir zināmi visi lietā būtiskie apstākļi, uz kuriem iestāde varētu balstīt savu lēmumu. Tas, vai personai ir zināmi lietas materiāli, lielā mērā ir atkarīgs no pašas personas, tomēr nevar sagaidīt, ka persona, nezinot par iestādes veiktajām darbībām lietas izskatīšanā, nepārtraukti interesēsies, vai lietā nav iesniegta kāda jauna, nozīmīga informācija. Apstākļos, kad jau pēc personas uzklauššanas ir iegūta papildu informācija, uz kuru iestāde balstījusi lēmumu, un persona nav informēta par šādas informācijas pieprasīšanu un (vai) saņemšanu, būtu jāpārver, vai personas tiesības tikt uzklaušītai nav bijušas vienīgi formālas.⁸⁵

⁸³ Sk. Augstākās tiesas 2016.gada 22.februāra sprieduma lietā Nr. SKA-292/2016 (A420386714) 14.punktu.

⁸⁴ Sk. Augstākās tiesas 2010.gada 5.novembra sprieduma lietā Nr. SKA-451/2010 (A42304206) 18.punktu.

⁸⁵ Sk. Augstākās tiesas 2015.gada 15.decembra spriedums lietā Nr. SKA-391/2015 (A420216414) 9.punktu.

3. MATERIĀLTIESISKIE ASPEKTI

3.1. IEPIRKUMA DOKUMENTĀCIJA, TAJĀ NOTEIKTĀS PRASĪBAS UN VĒRTĒŠANAS KRITĒRIJI

3.1.1. Nolikums, tehniskās specifikācijas, prasības un kritēriji

Nolikums ir tiesību akts, uz kuru tiek balstīta turpmākā iepirkuma procedūra un kurš līdztekus normatīvajam regulējumam (un vienlaikus tam atbilstoši) reglamentē iepirkuma procedūras norisi. Tajā ietvertie noteikumi, tostarp kritēriji, kurus pasūtītājs vērtē, piešķirot līguma slēgšanas tiesības, ir saistoši līdz pat brīdim, kad tiek izpildīts vai ir kļuvis neapstrīdams lēmums par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu. Nolikums pēc savas tiesiskās dabas galīgi nenoregulē tiesiskās attiecības iepirkumu procesā un nav uzskatāms par administratīvo aktu, bet par tā pieņemšanas un līguma noslēgšanas vispārīgiem „spēles noteikumiem”.⁸⁶

Tehniskās specifikācijas ietver pasūtītāja prasības attiecībā uz sniedzamajiem pakalpojumiem vai preču piegādēm – sākot ar būvdarbos izmantojamajiem materiāliem un beidzot ar noteikumiem par vides aizsardzību un klimata pārmaiņu novēršanas veicināšanu (*sk. Publisko iepirkumu likuma 17.panta otro un trešo daļu*). Saskaņā ar Publisko iepirkumu likuma 17.panta pirmo daļu tehniskajām specifikācijām jānodrošina vienādas iespējas visiem pretendentiem, un tās nedrīkst radīt nepamatotus ierobežojumus konkurencei. Minētā norma atspoguļo publiskā iepirkuma tiesību pamatprincipu, no kura izriet prasība nodrošināt iepirkuma priekšmeta piešķiršanā vienlīdzīgu attieksmi, kas izslēgtu starp pretendentiem negodīgu konkurenci, iepriekš zināmu priekšrocību piešķiršanu noteiktam pretendētājam iepretim citiem konkurentiem. Tādējādi tiek panākts publiskā iepirkuma regulējuma galvenais mērķis – ietaupīt publiskā budžeta līdzekļus.⁸⁷

Dokumentos ietvertajām prasībām, novērtēšanas kritērijiem un kārtībai ir jāatbilst likumdevēja mērķiem.⁸⁸

Nozīme ir tam, vai pasūtītāja izveidotais iepirkuma priekšmeta apraksts nepiešķir nepamatotas priekšrocības vienam, faktiski iepriekš zināmam pretendētājam iepretim citiem (piemēram, vai pretendentiem nav radīti mākslīgi vai pārmērīgi šķēršļi piegādāt prasīto precī un tiem nav bijuši šķēršļi pieaicināt apakšuzņēmējus).⁸⁹

Vienlaikus jāņem vērā, ka likums izslēdz tikai nepamatotus, nevis jebkurus ierobežojumus konkurencei.⁹⁰

Visām prasībām, kurām jāatbilst piedāvājumam, un arī piedāvājumu vērtēšanas kārtībai ir jābūt paredzētai iepirkuma procedūras dokumentācijā.⁹¹ Nolikumā ietverams iepirkuma priekšmeta apraksts. Tam ir jābūt pietiekami skaidram. Neskaidra iepirkuma priekšmeta

⁸⁶ Sk. Augstākās tiesas 2012.gada 17.augusta lēmuma lietā Nr. SKA-850/2012 (A420456612) 7.punktu.

⁸⁷ Sk. Augstākās tiesas 2013.gada 11.janvāra sprieduma lietā Nr. SKA-58/2013 (A420603010) 7.punktu.

⁸⁸ Sk. Augstākās tiesas 2012.gada 17.augusta lēmuma lietā Nr. SKA-850/2012 (A420456612) 14.punktu.

⁸⁹ Sk. Augstākās tiesas 2013.gada 11.janvāra sprieduma lietā Nr. SKA-58/2013 (A420603010) 10.punktu.

⁹⁰ Sk. Augstākās tiesas 2013.gada 18.decembra rīcības sēdes lēmuma lietā Nr. SKA-1033/2013 (A42718408) 7.punktu.

⁹¹ Sk. Augstākās tiesas 2013.gada 18.septembra sprieduma lietā Nr. SKA-772/2013 (A420377912) 6.punktu un tam sekojošo praksi, piemēram, Augstākās tiesas 2014.gada 19.decembra spriedumu lietā Nr. SKA-957/2014 (A420523213), Augstākās tiesas 2015.gada 10.marta rīcības sēdes lēmumu lietā Nr. SKA-360/2015 (A420530913), 2015.gada 15.janvāra rīcības sēdes lēmumu lietā Nr. SKA-396/2015 (A420531013).

noteikšana var būtiski ietekmēt lēmumu par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu un pati par sevi ir būtisks procedūras pārkāpums.⁹²

Kā norādījusi Eiropas Savienības Tiesa, saskaņā ar Direktīvas 2004/18 2.pantu, kurā ir noteikti publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas principi, līgumslēdzējas iestādes pret visiem komersantiem izturas vienādi un nediskriminējoši un rīkojas pārskatāmi. Šiem principiem ir izšķiroša nozīme attiecībā uz tehniskajām specifikācijām, ņemot vērā diskriminācijas riskus, kas ir saistīti ar šo specifikāciju izvēli vai veidu, kādā tie ir formulēti. Tādējādi Direktīvas 2004/18 23.panta 2.punktā un 3.punkta „b” apakšpunktā, un preambulas 29.apsvēruma pēdējā teikumā ir uzsvērts, ka tehniskās specifikācijas dod pretendentiem vienādas piekļuves iespēju un nerada nepamatotus šķēršļus publiskā iepirkuma konkursa atklāšanai, ka tām ir jābūt pietiekami precīzām, lai pretendenti varētu noteikt līguma priekšmetu un lai līgumslēdzējas iestādes varētu piešķirt līguma slēgšanas tiesības, un ka tās ir jānorāda skaidri, lai visi pretendenti zinātu, kādas ir līgumslēdzējas iestādes noteiktās prasības.⁹³

Ja pretendents vai potenciālais pretendents iebilst pret izvirzītajām prasībām, tas šīs prasības likumā noteiktajā termiņā var apstrīdēt. Ja tas tomēr netiek darīts, pretendents jāgādā, lai viņa piedāvājums pilnībā atbilstu šīm prasībām (neizslēdzot noteiktos gadījumos likumā un nolikumā paredzētus ekvivalentu preču un pakalpojumu piedāvājumus).⁹⁴ Šāda kārtība, kas paredz nolikuma prasības vērtēt noteiktā iepirkuma procedūras posmā, nevis vienīgi līdz ar rezultātu pārsūdzēšanu, attiecas arī uz sūdzību izskatīšanu birojā. Pretēja pieeja radītu nevienlīdzīgu attieksmi pret citām personām, tostarp pretendentiem, kuri prasības nav apstrīdējuši un ir tās ievērojuši.⁹⁵

Kā izņēmums vērtējama situācija, kad prasību saturs noskaidrojies vēlāk. Tiesa atzinusi, ka apstākļi, ka pretendents neizteica iebildumus par prasības samērīgumu konkursa laikā, pats par sevi nenozīmē, ka šie argumenti nav vērtējami strīdā par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu. Ir jāvērtē, vai jau piedāvājuma iesniegšanas laikā, ievērojot attiecīgās prasības iespējamo interpretāciju, no pretendenta objektīvi varēja prasīt, lai tas saskatītu ierobežojošus šķēršļus atbilstoša piedāvājuma iesniegšanai.⁹⁶

Augstākajā tiesā vērtētas tādas nolikuma prasības, kā, piemēram, prasība iesniegt noteiktu laiku derīgu izziņu⁹⁷, prasība izmantot inovatīvus risinājumus⁹⁸, prasība pēc pieredzes noteiktā teritorijā (Eiropas Savienībā)⁹⁹, prasība pēc mīksta papīra¹⁰⁰, prasība par divreiz lielāku finanšu

⁹² Sk. Augstākās tiesas 2007.gada 8.februāra sprieduma lietā Nr. SKA-30/2007 12.punktu un Eiropas Savienības Tiesas 2012.gada 10.maija sprieduma lietā *Komisija/Nīderlande*, Nr. C-368/10, ECLI:EU:C:2012:284 62.punktu.

⁹³ Sk. Eiropas Savienības Tiesas 2012.gada 10.maija sprieduma lietā *Komisija/Nīderlande*, Nr. C-368/10, ECLI:EU:C:2012:284 62.punktu.

⁹⁴ Sk. Augstākās tiesas 2013.gada 18.septembra sprieduma lietā Nr. SKA-772/2013 (A420377912) 6.punktu un tam sekojošo praksi, piemēram, Augstākās tiesas 2014.gada 19.decembra spriedumu lietā Nr. SKA-957/2014 (A420523213), 2015.gada 10.marta rīcības sēdes lēmumu lietā Nr. SKA-360/2015 (A420530913), 2015.gada 15.janvāra rīcības sēdes lēmumu lietā Nr. SKA-396/2015 (A420531013).

⁹⁵ Sk. Augstākās tiesas 2015.gada 14.augusta lēmuma lietā Nr. SKA-1103/2015 (A420216215) 8.–10.punktu.

⁹⁶ Sk. Augstākās tiesas 2014.gada 20.maija sprieduma lietā Nr. SKA-52/2014 (A420391512) 10.punktu.

⁹⁷ Sīkāk sk. Augstākās tiesas 2012.gada 14.septembra spriedumu lietā Nr. SKA-366/2012 (A42698608).

⁹⁸ Sīkāk sk. Augstākās tiesas 2013.gada 18.decembra rīcības sēdes lēmumu lietā Nr. SKA-1033/2013 (A42718408).

⁹⁹ Sk. Augstākās tiesas 2016.gada 5.decembra spriedumu lietā Nr. SKA-1315/2016 (A420149416). Minētajā lietā strīdus prasību kontekstā aplūkots arī jautājums par Valsts iepirkuma nolīguma (noslēgts starp Pasaules Tirdzniecības organizācijas dalībvalstīm, un viena no līgumslēdzējam ir arī Eiropas Savienība (aptverot visas tās dalībvalstis)) piemērošanu.

¹⁰⁰ Sk. Augstākās tiesas 2017.gada 28.februāra sprieduma lietā Nr. SKA-646/2017 (A420174116) 9.punktu.

apgrozījumu attiecīgajā jomā, salīdzinot ar piedāvāto līguma summu¹⁰¹. Vērtēts arī prasības iesniegt apakšuzņēmēja apliecinājumu trūkums.¹⁰²

Būtiskas atziņas Augstākā tiesa sniegusi attiecībā uz pasūtītāja tiesībām prasīt iesniegt tādus dokumentus, kuru sagatavošana uzskatāma par daļēju iepirkuma līguma izpildi. Tiesa atzina, ka šāda prasība apskatāma Publisko iepirkumu likuma 11.panta 1.¹daļas un samērīguma principa kontekstā. Publisko iepirkumu likuma 11.panta 1.¹daļa noteic, ka pasūtītājs pieprasa kandidātam, pretendētājam vai metu konkursa dalībniekam tikai tādu informāciju un dokumentus, kas nepieciešami kvalifikācijas un piedāvājumu atbilstības pārbaudei, kā arī piedāvājuma izvēlei saskaņā ar noteikto piedāvājuma izvēles kritēriju.

Augstākā tiesa atzinusi: lai arī Publisko iepirkumu likuma 11.panta 1.¹daļas teksts nesniedz tiešu norādi uz pasūtītāja tiesībām pieprasīt tādus dokumentus, kuru sagatavošana uzskatāma par daļēju iepirkamā pakalpojuma izpildi, tomēr no normas izstrādes materiāliem secināms, ka tieši apsvērumi par šīm pasūtītāja tiesībām bijuši attiecīgās normas pamatā. Tiesai jāpārbauda, vai prasītie dokumenti patiešām ir nepieciešami pretendenta kvalifikācijas un piedāvājumu atbilstības pārbaudei un vai šos mērķus nevar sasniegt ar tādiem līdzekļiem, kas prasītu mazāku ieguldījumu no pretendenta puses (strīdus prasībās norādīto dokumentu sagatavošana prasa darba ieguldījumu, kas atbilst vairākiem tūkstošiem *euro*). Tās varētu būt, piemēram, prasības iesniegt dokumentus, kas apliecina pretendenta piesaistīto speciālistu profesionālo kvalifikāciju, pretendenta iepriekšējo pieredzi un pozitīvu sadarbību ar citiem pakalpojumu saņēmējiem u.tml.¹⁰³ Pārmērīga sloga uzlikšana pretendentiem piedāvājumu sagatavošanas posmā var novest arī pie konkurences samazinājuma – ne katrs ieinteresētais pretendents, kurš visādi citādi, iespējams, spētu izpildīt iepirkuma līgumu, ir gatavs novirzīt būtiskus resursus piedāvājuma sagatavošanai, ja tā radošais ieguldījums saturiski netiek vērtēts un salīdzināts.¹⁰⁴

Tiesa arī atzina, ka „var izprast pasūtītāja bažas par to, ka tas varētu saņemt nekvalitatīvu izpildījumu, taču šāds risks pastāv vienmēr, ja vien jau pirms iepirkuma līguma noslēgšanas netiek prasīta pilnīga pakalpojuma izpilde un uzvarētājs netiek noteikts pēc tam (kas atklāta konkursa gadījumā, nevērtējot piedāvājumus pēc kvalitatīviem kritērijiem, varētu tikt uzskatīts par acīmredzamu nesamērīguma izpausmi). Šajā ziņā apsverams, vai daļēja pakalpojuma izpilde patiešām sniedz garantiju par visa iepirkuma līguma pienācīgu izpildi un vai minēto risku vienlīdz efektīvi nevar mazināt ar citiem līdzekļiem, proti, pēc iespējas skaidri tehniskajās specifikācijās nosakot darba uzdevumu, izvirzot adekvātas prasības pretendenta kvalifikācijai un tās pārbaudei, paredzot īpašus nosacījumus iepirkuma līgumā utt.”¹⁰⁵

Saskaņā ar Publisko iepirkumu likuma 46.panta pirmo daļu piedāvājuma izvēles kritēriji ir zemākā cena vai saimnieciskais izdevīgums. Atbilstoši minētā panta trešajai daļai saimnieciski visizdevīgākā piedāvājuma izvēles gadījumā pasūtītājs paziņojumā par līgumu vai iepirkuma procedūras dokumentos norāda visus vērtēšanas kritērijus to nozīmīguma secībā, kritēriju īpatsvaru un skaitliskās vērtības, kā arī iepirkuma procedūras dokumentos norāda piedāvājuma izvēles algoritmu saskaņā ar šiem kritērijiem un aprakstu, kā tiks vērtēts katrs no norādītajiem vērtēšanas kritērijiem. Kritērijiem piešķirtās skaitliskās vērtības var norādīt noteiktā diapazonā.

¹⁰¹ Sk. Augstākās tiesas 2015.gada 29.decembra sprieduma lietā Nr. SKA-1170/2015 (A420394314) 8.punktu.

¹⁰² Sk. Augstākās tiesas 2015.gada 21.augusta lēmumu lietā Nr. SKA-1216/2015 (A420231415).

¹⁰³ Sk. Augstākās tiesas 2017.gada 27.aprīļa spriedumu lietā Nr. SKA-68/2017 (A420301214).

¹⁰⁴ Sk. Augstākās tiesas 2017.gada 27.aprīļa sprieduma lietā Nr. SKA-68/2017 (A420301214) 16.punktu.

¹⁰⁵ Sk. Augstākās tiesas 2017.gada 27.aprīļa sprieduma lietā Nr. SKA-68/2017 (A420301214) 15.punktu.

Prasība pēc skaidrības un iespējami lielas precizitātes noteiktajos kritērijos ir jo svarīgāka gadījumā, ja strīdīgā kritērija vērtējumam tā relatīvās nozīmes kopējo punktu skaitā dēļ var būt izšķiroša nozīme iepirkuma piešķiršanā. Citiem vārdiem, jo lielāks svars (lielāks punktu skaits) ir kādam kritērijam, jo skaidrāk definētam tam jābūt.¹⁰⁶

Gadījumā, kad kritērija novērtēšana ir iespējama vienīgi atbilstoši apakškritērijiem un šie apakškritēriji vai to novērtēšanas kārtība nav pietiekami skaidra, nevar uzskatīt, ka ir skaidra attiecīgā kritērija novērtēšanas kārtība.¹⁰⁷

Augstākajā tiesā izskatītajās lietās aplūkoti tādi kritēriji kā, piemēram, iepriekšējā sadarbība ar to pašu pasūtītāju un darbā izmantojamās tehnikas vecums (ražošanas gads).¹⁰⁸

3.1.2. Prasību interpretācija

Neskaidri var būt ne tikai likumi, bet arī gribas izteikumi. Bieži tas ir saistīts ar apstākli, ka tie tiek formulēti vārdos. Līdz ar to pastāv risks, ka tas, ko saprot gribas izteikuma adresāts, neatbilst tam, ko gribējis pateikt gribas izteicējs. Tātad pastāv mērķu konflikts: vai spēks jādod tam, ko gribas izteicējs patiesi vēlēties, vai tam, ko sapratis adresāts. Šo konfliktu risina, dodot priekšroku tiesību drošības un prognozējamības principam, kas izteikuma adresāta interešu aizsardzības nolūkos liek uzskatīt, ka adresātam saistošs ir izteikums, kādu tas varēja saprast kā gribas izteicēja gribu.¹⁰⁹

Vienlaikus tiesa atzinusi, ka nav pamata domāt, ka ikvienā gadījumā, kad *atsevišķa* pretendenta un pasūtītāja izpratne par nolikuma prasību saturu atšķiras, priekšroka dodama tai nolikuma izpratnei, kādu pārstāv *konkrētais* pretendents. Nozīme ir tam, kā pretendenti prasības *objektīvi varēja saprast* kā pasūtītāja gribu.¹¹⁰

Nolikuma prasības interpretācijas priekšmets ir prasības teksts. Plašāka prasības izpratne, kas neatbilst prasības vārdiskajam tvērumam, novestu pie vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpuma, jo ir jāņem vērā, ka citi potenciālie pretendenti apsvēra savu piedalīšanos konkursā, ņemot vērā to, ko noteic nolikuma teksts.¹¹¹

Nolikuma prasību satura noskaidrošanā gan Iepirkumu uzraudzības birojam, gan tiesai būtu jāizvairās no tādas nolikuma interpretācijas (protams, objektīvi uztveramā teksta robežās), kas apdraud Publisko iepirkumu likuma 2.pantā minēto principu īstenošanu.¹¹² Nolikuma prasības ir iztulkojamas tā, lai tās pilnīgi iegūtu savu praktisko iedarbību¹¹³, un interpretācijas rezultātam ir jāatbilst prasības jēgai.¹¹⁴

¹⁰⁶ Sk. Augstākās tiesas 2015.gada 2.aprīļa sprieduma lietā Nr. SKA-52/2015 (A420602012) 9.punktu.

¹⁰⁷ Sk. Augstākās tiesas 2016.gada 22.februāra sprieduma lietā Nr. SKA-365/2016 (A420602012) 10.punktu.

¹⁰⁸ Sīkāk sk. Augstākās tiesas 2012.gada 17.augusta lēmumu lietā Nr. SKA-850/2012 (A420456612) 17.punktu.

¹⁰⁹ Sk. Augstākās tiesas 2008.gada 29.aprīļa sprieduma lietā Nr. SKA-139/2008 (A42240305)15.1.apakšpunktu; minētā atziņa pēc tam daudzkārt izmantota, tostarp, piemēram, 2012.gada 6.februāra lēmumā lietā Nr. SKA-267/2012 (A420632411).

¹¹⁰ Sk. Augstākās tiesas 2017.gada 3.maija sprieduma lietā Nr. SKA-47/2017 (A420372214) 13.punktu, sk. arī Augstākās tiesas 2015.gada 19.janvāra sprieduma lietā Nr. SKA-347/2015 (A420230114) 6.punktu, 2015.gada 19.janvāra sprieduma lietā Nr. SKA-347/2015 (A420230114) 6.punktu, 2017.gada 27.februāra sprieduma lietā Nr. SKA-16/2017 (A420259014) 9.punktu.

¹¹¹ Sk. Augstākās tiesas 2017.gada 27.februāra sprieduma lietā Nr. SKA-16/2017 (A420259014) 8.punktu, šajā ziņā salīdzinoši sk. arī Augstākās tiesas 2012.gada 6.februāra lēmuma lietā Nr. SKA-267/2012 (A420632411) 8.punktu.

¹¹² Sk. Augstākās tiesas 2015.gada 24.novembra sprieduma lietā Nr. SKA-456/2015 (A420285614) 5.punktu.

¹¹³ Sk. Augstākās tiesas 2016.gada 22.februāra sprieduma lietā Nr. SKA-292/2016 (A420386714) 11.punktu.

¹¹⁴ Sk. Augstākās tiesas 2016.gada 16.jūnija sprieduma lietā Nr. SKA-118/2016 (A420262714) 17.punktu.

Kā liecina vairākās tiesas lietās sniegtā nolikuma interpretācija, tiesa ņem vērā prasību formulējumu¹¹⁵ un teksta noformējumu¹¹⁶, to, vai attiecīgajam pretendētājam ir pieredze konkrētajā nozarē¹¹⁷, un to, kā prasības izpratuši citi pretendenti, kas arī darbojas attiecīgajā nozarē¹¹⁸. Uzmanība tiek pievērsta arī tam, vai konkrētais pretendents un citi piegādātāji ir izmantojuši iespēju lūgt izskaidrot nolikuma prasības.¹¹⁹

Tiesa nav atzinusi par pieļaujamu tādu nolikuma interpretāciju, kas prasības tvērumu sašaurina atbilstoši pasūtītāja vajadzībām. Ja pasūtītājs nolikumā vispārīgi prasījis, lai prece atbilstu tiesību normā (normatīvajā aktā) ietvertām prasībām, taču pasūtītājam patiesībā ir salīdzinoši specifiskākas vai konkrētākas vajadzības, tad tam jāatspoguļojas nolikuma tekstā.¹²⁰ Līdzīgi citā lietā norādīts, ka nolikuma prasību saturs ir jānoskaidro, skatoties, kā tās varēja izlasīt un uztvert pretendenti, nevis tikai rūpējoties par pasūtītāja risku saņemt pakalpojumus vajadzīgajā termiņā; riska mazināšanai vispirms pašam pasūtītājam būtu jā rūpējas par savlaicīgu iepirkuma izsludināšanu un skaidru prasību izvirzīšanu nolikumā, vienlaikus paturot prātā, ka iepirkuma mērķis ir iesaistīt pēc iespējas plašāku pretendentu loku.¹²¹

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 183.panta otro daļu personu apvienība nevar dot faktisku vai tiesisku novērtējumu lietā. Tiesai pašai jāizdara secinājumi par nolikuma prasību interpretāciju un piedāvājuma atbilstību vai neatbilstību nolikumam.¹²²

Nolikuma interpretāciju veic arī Iepirkumu uzraudzības birojs. Augstākā tiesa ir atzinusi, ka nolikuma noteikumu pretrunu gadījumā ar tiesību normām ir svarīgi, lai iestādes komisija uzdotu veikt labojumu izdarīšanu konkursa nolikumā, jo tikai tā par tiem var uzzināt visi pretendenti, kandidāti un konkursa nolikuma saņēmēji. Ja par iestādes komisijas interpretatīvo lēmumu uzzina vienīgi pasūtītājs, tā iepirkuma komisija, sūdzības iesniedzējs un trešās personas, tad pārējie konkursa nolikuma saņēmēji to neuzzina. Tie nezina, ka konkursa nolikuma noteikums, kuru tie, iespējams, novērtējuši kā prettiesisku vai vismaz neobjektīvu un tādēļ atteikušies no dalības konkursā, vēlāk atzīts par nepiemērojamu. Turklāt šādi konkursa nolikuma noteikumu saturs tiek padarīts atkarīgs no iestādes komisijas lēmuma, nevis no pasūtītāja lēmuma.¹²³

3.1.3. Tiesas kompetence prasību novērtēšanā

Tiesa pasūtītāja izvirzīto prasību vērtējumā ir aprobežota ar šo prasību atbilstību publiskā iepirkuma tiesību principiem un atturas vērtēt tādus šo prasību aspektus, kas ir vienīgi pasūtītāja vai pretendentu kompetencē. Kā izriet no judikatūras, pie šādiem aspektiem pieskaitāma

¹¹⁵ Sk., piemēram, Augstākās tiesas 2013.gada 13.decembra rīcības sēdes lēmumu lietā Nr. SKA-955/2013 (A42515709), 2015.gada 30.novembra lēmuma lietā Nr. SKA-1530/2015 (A420293115) 12.punktu, 2017.gada 3.maija sprieduma lietā Nr. SKA-47/2017 (A420372214) 9.punktu, 2016.gada 10.novembra sprieduma lietā Nr. SKA-424/2016 (A420308313) 6.punktu.

¹¹⁶ Sk., piemēram, Augstākās tiesas 2017.gada 8.maija rīcības sēdes lēmuma lietā Nr. SKA-850/2017 (A420219816) 6.punktu.

¹¹⁷ Sk., piemēram, Augstākās tiesas 2013.gada 13.decembra rīcības sēdes lēmuma lietā Nr. SKA-955/2013 (A42515709) 7.punktu, 2017.gada 3.maija sprieduma lietā Nr. SKA-47/2017 (A420372214) 13.punktu.

¹¹⁸ Sk., piemēram, Augstākās tiesas 2013.gada 13.decembra rīcības sēdes lēmuma lietā Nr. SKA-955/2013 (A42515709) 7.punktu, Augstākās tiesas 2017.gada 3.maija sprieduma lietā Nr. SKA-47/2017 (A420372214) 13.punktu.

¹¹⁹ Sk., piemēram, Augstākās tiesas 2016.gada 28.decembra sprieduma lietā Nr. SKA-79/2016 (A420417313) 10.punktu, 2017.gada 3.maija sprieduma lietā Nr. SKA-47/2017 (A420372214) 13.punktu.

¹²⁰ Sk. Augstākās tiesas 2016.gada 10.novembra sprieduma lietā Nr. SKA-424/2016 (A420308313) 7.punktu.

¹²¹ Sk. Augstākās tiesas 2015.gada 24.novembra sprieduma lietā Nr. SKA-456/2015 (A420285614) 10.punktu.

¹²² Sk. Augstākās tiesas 2017.gada 3.maija sprieduma lietā Nr. SKA-47/2017 (A420372214) 14.punktu.

¹²³ Sk. Augstākās tiesas 2008.gada 29.aprīļa sprieduma lietā Nr. SKA-139/2008 (A42240305) 15.2.apakšpunktu.

prasību efektivitāte, lietderība, kā arī iepirkuma ekonomiskais izdevīgums pretendentiem un pasūtītājam.

Tā tiesa atzinusi, ka attiecībā uz to, vai prasības ir gana efektīvas mērķu sasniegšanai, tiesa ir ierobežota vērtējumā, un tas ir atkarīgs no pasūtītāja apsvērumiem. No Publisko iepirkumu likuma viedokļa nozīme ir vienīgi tam, vai pasūtītāja izvirzītās prasības ir vienlīdzīgas pret visiem pretendentiem un nav diskriminējošas.¹²⁴ Pamatojoties uz līdzīgiem apsvērumiem, tiesa, piemēram, nesaskatīja savu kompetenci vērtēt, kāds ir pamatojums nolikumā konkrētā skaitliskā izteiksmē izteiktai prasībai par pretendentu apgrozījumu.¹²⁵

Prasību ekonomisko lietderību un adekvātumu, ciktāl tas nediskriminē pretendentu vai nekropļo konkurenci, izvērtē pretendents, kurš izvēlas piedalīties iepirkumā vai arī nē, un par kādu cenu.¹²⁶ Iepirkuma mērķis nav pretendentu ekonomisko interešu apmierināšana, tādēļ argumenti par to, ka iepirkuma piedāvājums personai noteiktos apstākļos var būt neizdevīgs, nav izšķiroši prasību tiesiskuma vērtējumā.¹²⁷ Tiesa norādījusi, ka atkarībā no izmaksu struktūras katram pretendentam var būt izdevīgāk vai mazāk izdevīgi piedalīties konkrētajā iepirkumā, kurā tiek ierobežots maksimālais pakalpojuma pasūtītāja maksātās summas apmērs par vienu vienību. Šādas atšķirības tirgū pastāv arī ārpus valsts iepirkumiem. Valsts uzdevums nav pakalpojumu iepirkšanā vienādot (kompensēt) pretendentu izmaksu atšķirības, bet nodrošināt nediskriminējošu pieeju iepirkumam.¹²⁸

Arī pretendentu kvalifikācijas prasību noteikšana ir tieši pasūtītāja rīcības brīvība. Tā vērsta uz to, lai piedāvājums atbilstu pasūtītāja iecerēm un tas saņemtu iepirkuma priekšmetam atbilstošu un pēc iespējas kvalitatīvu izpildījumu. Tādēļ pretendentu un arī tiesas vērtējums par to, ka attiecīgo pakalpojumu, iespējams, var izpildīt arī ar zemāku vai ar citu kvalifikāciju, lielā mērā būtu spekulatīvs un ārpus to kompetences. Citiem vārdiem, pretendents nevar pasūtītājam diktēt noteikumus, ar kādu kvalifikāciju apveltītiem jābūt pretendentiem vai to atbildīgajām personām kvalitatīva pakalpojuma saņemšanas nodrošināšanai. Arī tiesa, to darot, iejauktos pasūtītāja kompetencē. Nenoliedzami, šāda iestādes brīvība nevar pārkāpt nepieciešamās robežas, kas attaisno nevis atbilstoša pakalpojuma saņemšanu, bet citas intereses. Tādā gadījumā būtu pamats bažīties par nepamatotu konkurences ierobežošanu.¹²⁹

Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu likuma 41.pants paredz kandidātu un pretendentu atlases vispārīgos noteikumus. 41.panta otrā daļa noteic, ka prasību apjomu, kā arī pieprasīto konkrētā līguma izpildei nepieciešamo minimālo spēju līmeni nosaka samērīgi līguma priekšmetam. Tātad papildus nediskriminācijas principam ir jāievēro kvalifikācijas prasību samērīgums, ņemot vērā paredzēto līguma priekšmetu. Tas nozīmē, ka kvalifikācijas

¹²⁴ Sk. Augstākās tiesas 2013.gada 14.janvāra rīcības sēdes lēmuma lietā Nr. SKA-134/2013 (A420807810) 8.punktu.

¹²⁵ Sk. Augstākās tiesas 2015.gada 18.decembra rīcības sēdes lēmuma lietā Nr. SKA-592/2015 (A420275914) 7.punktu.

¹²⁶ Sk. Augstākās tiesas 2013.gada 14.janvāra rīcības sēdes lēmuma lietā Nr. SKA-134/2013 (A420807810) 8.punktu un 2013.gada 22.marta rīcības sēdes lēmuma lietā Nr. SKA-410/2013 (A420531211) 13.punktu; arī 2014.gada 22.decembra rīcības sēdes lēmumu lietā Nr. SKA-1278/2014 (A420244814) (attiecas uz prasību efektivitāti).

¹²⁷ Sk. Augstākās tiesas 2013.gada 22.marta rīcības sēdes lēmumu lietā Nr. SKA-410/2013 (A420531211), 2013.gada 14.janvāra rīcības sēdes lēmumu lietā Nr. SKA-134/2013 (A420807810), 2015.gada 18.septembra rīcības sēdes lēmuma lietā Nr. SKA-1209/2015 (A420137715) 6.punktu.

¹²⁸ Sk. Augstākās tiesas 2011.gada 21.novembra lēmuma lietā Nr. SKA-1045/2011 (A420603411) 15.punktu.

¹²⁹ Sk. Augstākās tiesas 2015.gada 13.maija rīcības sēdes lēmuma lietā Nr. SKA-299/2015 (A420216014) 8.punktu.

prasībās pasūtītājam nav tik liela rīcības brīvība, kā nosakot, ko tas vēlas pirkt un kā tiks noteikts pasūtītājam izdevīgākais piedāvājums.¹³⁰

Iepirkuma priekšmeta kvalitatīvo prasību noteikšana, ciktāl tas nepamatoti neierobežo konkurenci, ir vienīgi pasūtītāja izvēles brīvība. Proti, lai iepirkuma priekšmets atbilstu pasūtītāja saimnieciskajām interesēm. Tādēļ, ja nav saskatāms mērķis nepamatoti ierobežot konkurenci, ārpus pretendentu un tiesas kompetences ir vērtējums par to, ka tehniskajā specifikācijā izvirzītās iepirkuma priekšmeta prasības attiecībā uz iekārtas izmēru iespējams noteikt citas. Tas attiecināms arī uz iespējamo cenu, par kādu pasūtītājs ir gatavs pirkt iekārtu, atkarībā no tai noteiktajām prasībām. Ne iespējamais pretendents, ne tiesa nevar iejaukties paša pasūtītāja kompetencē, nosakot, kādām prasībām atbilstošs priekšmets tam jāiegādājas.¹³¹

Neraugoties uz to, ka viens no publisko iepirkumu mērķiem ir nodrošināt valsts un pašvaldību līdzekļu efektīvu izmantošanu, tomēr tiesas uzdevums nav pārlicināties, ka konkrētais iepirkums ir ekonomiski izdevīgs vai lietderīgs pasūtītājam. Mērķis nodrošināt valsts un pašvaldību līdzekļu efektīvu izmantošanu Publisko iepirkumu likumā saistīts ar normām, kas regulē pretendenta izvēles kritērijus, tostarp tiesības noraidīt nepamatoti lētus piedāvājumus. Savukārt, konstatējot Publiskas personas finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanas likuma vai citu normatīvo aktu pārkāpumu, tiesa atbilstoši Administratīvā procesa likuma 288.panta pirmajai daļai var pieņemt blakus lēmumu, taču šā iemesla dēļ nevar atzīt iepirkuma komisijas lēmumu par prettiesisku.¹³²

Jāpiezīmē, ka tiesa minētās tiesības pieņemt blakus lēmumu ir arī izmantojusi, atsaucoties uz Publiskas personas finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanas likuma 9.1.panta pirmo daļu. Tiesa, konstatējot, ka pasūtītājs publiskā iepirkuma kārtībā vēlējies iegādāties juridiskos pakalpojumus, kas ietver darbus, kuri faktiski ietilpst šī pasūtītāja darbinieku pienākumos, tā pieņēma blakus lēmumu, vēršot uz šo situāciju uzraugošo valsts pārvaldes iestāžu uzmanību.¹³³

¹³⁰ Sk. Augstākās tiesas 2015.gada 29.decembra sprieduma lietā Nr. SKA-1170/2015 (A420394314) 8.punktu.

¹³¹ Sk. Augstākās tiesas 2015.gada 15.septembra lēmuma lietā Nr. SKA-1315/2015 (A420242515) 10.punktu.

¹³² Sk. Augstākās tiesas 2015.gada 29.maija sprieduma lietā Nr. SKA-122/2015 (A420341613) 7.punktu un tajā minēto judikatūru.

¹³³ Sk. Augstākās tiesas 2015.gada 10.februāra blakus lēmumu lietā Nr. SKA-79/2015 (A420318413).

3.2. PRIEKŠROCĪBAS ĀRPUS DOKUMENTOS IZVIRZĪTAJĀM PRASĪBĀM

3.2.1. Dalība iepriekšējos posmos vai dokumentu sagatavošanā

Publisko iepirkumu likuma 11.panta ceturtā daļa noteic: ja piegādātājs, tā darbinieks vai piegādātāja piedāvājumā norādītā persona ir piedalījies kādā no iepriekšējiem attiecīgā iepirkuma projekta posmiem vai iepirkuma procedūras dokumentu izstrādāšanā, piegādātājs nav tiesīgs piedalīties nākamajos tā paša projekta posmos vai attiecīgajā iepirkuma procedūrā, ja minētie apstākļi šim piegādātājam dod priekšrocības šajā iepirkuma procedūrā, tādējādi ierobežojot konkurenci. Ar iepirkuma projekta posmiem saprot vairākus secīgi veiktus iepirkumus, kuri nodrošina vienota galarezultāta sasniegšanu.

Risinot jautājumu par tādas personas tiesībām piedalīties iepirkumā, kura saistīta ar iepirkuma nolikuma izstrādi, Augstākā tiesa izmantojusi Eiropas Savienības Tiesas atziņas lietās C-21/03 un C-34/03. Proti:

1) persona, kas ir veikusi ar valsts iepirkumu saistītu pētījumu, pārbaudi, analīzi vai izstrādi, iepirkumu procedūrā ne vienmēr atrodas tādā pašā situācijā kā persona, kas nav veikusi minētos darbus;

2) persona, kas piedalījies sagatavošanas darbos, var atrasties labākā situācijā sava piedāvājuma formulēšanai sakarā ar informāciju, ko tā varēja iegūt sagatavošanas darbu laikā;

3) ja kāda persona piedalās attiecīgā iepirkuma sagatavošanas procedūrā, tā var, pat bez attiecīga nodoma, ietekmēt līguma nosacījumus tai labvēlīgā veidā, un šāda situācija var izkropļot konkurenci dalībnieku vidū;

4) apstākļi, ka tiesību norma neparedz personai, kas veikusi sagatavošanas darbus, nekādu iespēju pierādīt, ka nerodas iepriekšējos punktos minētie apstākļi, pārsniedz to, kas vajadzīgs, lai nodrošinātu vienlīdzīgu attieksmi pret visiem konkursa dalībniekiem;

5) tiesību normā iekļautā ierobežojuma piemērošanas sekas var būt tādas, ka personas, kas veikušas sagatavošanas darbus, tiek izslēgtas no piedalīšanās konkursā pat tad, ja to dalība tajā neapdraud konkurenci dalībnieku vidū.

Rezultātā atzīts, ka Eiropas Savienības tiesību normas aizliedz tādu noteikumu, ar kuru personai, kas veikusi ar noteiktiem pakalpojumiem saistītu pētījumu, pārbaudi, analīzi vai izstrādi, būtu liegts iesniegt dalības pieteikumu vai piedāvājumu valsts pakalpojumu līgumam, neparedzot šai personai iespēju pierādīt, ka konkrētajos apstākļos tās iegūtā pieredze nevar izkropļot konkurenci.¹³⁴

Augstākā tiesa ir skaidrojusi, ka Publisko iepirkumu likuma 11.panta ceturtās un piektās daļas normu mērķis ir novērst konkurences ierobežojumus – nevienlīdzīgas pretendentu iespējas kļūt par iepirkuma uzvarētāju. Nevienlīdzība rodas, kad kāds pretendents, piedaloties iepirkuma projekta iepriekšējos posmos vai līdzdarbojoties iepirkuma sagatavošanā, ir guvis priekšrocības, kādu nav citiem pretendentiem. Lai aizsargātu konkurenci, pasūtītājam ir pienākums noraidīt ar negodīgajām priekšrocībām apveltīto pretendentu, pirms tam dodot viņam iespēju pierādīt šādu priekšrocību neesību. Būtiski, ka pasūtītājam nav jāprasa pierādījumi par konkurenci ierobežojošo priekšrocību neesību tādēļ vien, ka pretendents piedalījies kādā no iepriekšējiem iepirkuma projekta posmiem vai iepirkuma procedūras

¹³⁴ Sk. Augstākās tiesas 2005.gada 25.oktobra sprieduma lietā Nr. SKA-302/2005 (A42012404) 12.punktu un Eiropas Savienības Tiesas 2005.gada 3.marta spriedumu lietā *Fabricom*, C-21/03 un C-34/03, ECLI:EU:C:2005:127, 28., 29., 30., 33., 35.punktu.

dokumentu izstrādāšanā. Pierādījumi ir jāprasa tikai tad, ja pasūtītājam rodas pamatotas bažas par šādu priekšrocību esību.¹³⁵

Minētajā lietā aplūkots jautājums par priekšrocību esību, ja personas, kura pretendē uz būvuzraudzības pakalpojumu sniegšanu, saistītais uzņēmums iepriekš sniedzis būvprojektēšanas pakalpojumus tam pašam pasūtītājam. Tiesa atzina, ka atbilstoši tiesību normām, kā arī loģikas likumiem būvuzraudzība pieder pie būvniecības procesa. Tomēr tiesa neuzskatīja, ka būvuzraudzības pakalpojumu iepirkuma pretendents būtu kādas priekšrocības tikai tā iemesla dēļ, ka tā saistītais uzņēmums veic autoruzraudzību.¹³⁶

Vēlāk citā lietā, balstoties uz minēto secinājumu, ka būvuzraudzība pieder pie būvniecības procesa, tiesa atzinusi, ka objekta tehniskā projekta izstrāde un tam atbilstošas būvniecības būvuzraudzība ir viena iepirkuma projekta posmi, kuri nodrošina vienota gala rezultāta sasniegšanu. Arī šajā lietā tiesa pieturējusies pie iepriekš iedibinātās judikatūras, ka dalība iepriekšējā projekta posmā pati par sevi nerada priekšrocības attiecīgajam pretendents, tomēr šis jautājums ir aplūkojams ne vien no teorētiskā būvuzrauga kompetences aspekta, bet ievērojot arī iepirkuma dokumentācijā noteiktos pakalpojuma sniedzēja pienākumus. Tostarp pārbaudot, vai tie nepārsniedz tiesību normās noteiktās būvuzrauga kompetences robežas un vai tiem nevajadzēja radīt bažas par priekšrocību esību.¹³⁷

3.2.2. Ziedojums un potenciāls interešu konflikts

Uzskatu, ka konkrētam pretendents varētu būt priekšrocības iepirkumā, var veicināt apstākļi, ka šis pretendents iepriekš veicis ziedojumu attiecīgajam pasūtītājam. Augstākā tiesa šajā sakarā norādījusi turpmāk minēto.

Likuma „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” jēga ir nepieļaut *valsts amatpersonu* darbību interešu konflikta situācijā. Apstākļi, ka *iestāde* saņēmusi ziedojumu no pieteicēja, nerada interešu konflikta situāciju attiecīgās iestādes iepirkuma komisijai vai tās locekļiem, jo viņi nav bijuši ziedojuma saņēmēji. Ziedojuma saņēmēja ir bijusi Latvijas Republika kā publisko tiesību juridiskā persona, kuras rīcībspēju savas kompetences ietvaros īstenojusi tiešās pārvaldes iestāde (attiecīgā ministrija). Ministrija savas normatīvajos aktos noteiktās kompetences ietvaros abos gadījumos vienīgi īsteno Latvijas Republikas rīcībspēju, nevis pati par sevi ir līguma puse. Ja piekristu pretējai minētās normas interpretācijai, būtu jāsecina, ka neviena Latvijas Republikas iestāde divus gadus nevarētu pieņemt nekādus lēmumus attiecībā uz pieteicēju. Šāda interpretācija nav saskaņā ar Interešu konflikta novēršanas likuma mērķi. Šādā situācijā ir jāpārbauda, vai interešu konfliktā nav atradušās iepirkuma komisijas amatpersonas, kas pieņēmušas lēmumu.¹³⁸

¹³⁵ Sk. Augstākās tiesas 2013.gada 11.decembra sprieduma lietā Nr. SKA-227/2013 (A420572411) 8.punktu.

¹³⁶ Sk. Augstākās tiesas 2013.gada 11.decembra sprieduma lietā Nr. SKA-227/2013 (A420572411) 13.punktu.

¹³⁷ Sk. Augstākās tiesas 2015.gada 26.maija sprieduma lietā Nr. SKA-20/2015 (A420358813) 9. un 10.punktu.

¹³⁸ Sk. Augstākās tiesas 2014.gada 7.februāra spriedumu lietā Nr. SKA-67/2014 (A420453612).

3.3. PRETENDENTU UN PIEDĀVĀJUMU ATBILSTĪBAS NOVĒRTĒŠANA

3.3.1. Nolikuma prasību saistošais spēks

Vispārīgi piedāvājuma neatbilstība neatkarīgi no tās būtiskuma ir pamats piedāvājuma tālākai nevērtēšanai. Turpinot vērtēt piedāvājumu, kurā pieļautā atšķirība no pasūtītāja prasībām ir šķietami neliela, tiek pārkāpts vienlīdzības un taisnīgas attieksmes princips. Ja arī citi pretendenti būtu zinājuši, ka var tikt piedāvātas no tehniskās specifikācijas nedaudz atšķirīgas preces (proti, ja šāda iespēja būtu paredzēta iepirkuma procedūras dokumentācijā), to piedāvājums, iespējams, būtu citādāks un tas savukārt varētu ietekmēt iepirkuma procedūras rezultātu.¹³⁹

Ja pasūtītājs, izmantojot rīcības brīvību, nolikumā ir noteicis konkrētas prasības, pasūtītājam ir no tām jāvadās, izdodot administratīvo aktu par iepirkuma rezultātiem, un tam nav izvēles brīvības attiecībā uz administratīvā akta saturu.¹⁴⁰

Secinājums par piedāvājuma atbilstību vai neatbilstību nolikumam būtu jāizdara saprātīgi, respektējot iepirkuma mērķa nozīmi. Pretējā gadījumā iespējams nonākt pie neracionāliem secinājumiem, kā tas bijis kādā tiesas izskatītā lietā, kad pasūtītājs no dalības mežizstrādes darba instrumentu un aprīkojuma iepirkumā izslēdza pretendentu, kurš piedāvāja motorzāģi ar apsildāmu rokturi, jo nolikumā nebija prasīts, ka jāpiedāvā instrumenti ar apsildāmiem rokturiem.¹⁴¹

Tiesa atzinusi, ka apstākļos, kad ar konkrētiem argumentiem tiek apšaubīta piedāvājumā ietvertās informācijas atbilstība tehniskajai specifikācijai, par pietiekamu pierādījumu piedāvājuma atbilstībai nebūtu atzīstams uzvarētāja tehniskā piedāvājuma apraksts (piedāvājuma forma), jo šāds dokuments norāda vienīgi uz pretendenta uzskatu par savu piedāvājumu, bet pats par sevi neapliecina tā satura patiesumu.¹⁴²

Citu piegādātāju tiesības uz brīvu konkurenci un vienlīdzīgu un taisnīgu attieksmi pret tiem aizskar ne tikai neatbilstoša piedāvājuma vērtēšana, bet arī nolikumam neatbilstošas preces pieņemšana jau pēc līguma noslēgšanas.¹⁴³ Augstākās tiesas praksē gan nav aplūkots jautājums par to, ar kādiem tiesību aizsardzības līdzekļiem pret šādu aizskārumu varētu vērsties aizskartās personas.

3.3.2. Atsaukšanās uz citas personas iespējām

Publisko iepirkumu likuma 41.panta trešā daļa un 42.panta trešā daļa ļauj pretendentam balstīties uz citu subjektu saimnieciskajām un finansiālajām, kā arī tehniskajām un profesionālajām spējām.

Eiropas Savienības Tiesa, atbildot uz Augstākās tiesas prejudiciālo jautājumu, ir atzinusi, ka Direktīvas 2004/18/EK 47.panta 2.punkts un 48.panta 3.punkts (kam analogas normas ir iekļautas Publisko iepirkumu likuma 41.panta trešajā daļā un 42.panta trešajā daļā) nepieļauj, ka līgumslēdzēja iestāde specifikācijās par publiskā iepirkuma procedūru var noteikt pienākumu pretendentam, kurš balstās uz citu subjektu iespējām, pirms publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas noslēgt ar šiem subjektiem sabiedrības līgumu vai

¹³⁹ Sk. Augstākās tiesas 2013.gada 18.septembra sprieduma lietā Nr. SKA-772/2013 (A420377912) 6.punktu.

¹⁴⁰ Sk. Augstākās tiesas 2017.gada 6.jūnija sprieduma lietā Nr. SKA-208/2016 (A420138415) 6.punktu.

¹⁴¹ Sk. Augstākās tiesas 2015.gada 22.maija rīcības sēdes lēmumu lietā Nr. SKA-349/2015 (A420444012).

¹⁴² Sk. Augstākās tiesas 2015.gada 28.aprīļa sprieduma lietā Nr. SKA-511/2015 (A420304614) 8.punktu.

¹⁴³ Sk. Augstākās tiesas 2010.gada 21.jūlija sprieduma lietā Nr. SKA-264/2010 (A42428206) 13.punktu.

izveidot ar tiem pilnsabiedrību. Tādējādi veidu, kādā piegādātājs var pierādīt, ka viņa rīcībā visā iepirkuma līguma izpildes periodā būs nepieciešamie resursi, uz kuriem tas balstās, nosaka nevis pasūtītājs, bet gan izvēlas pats pretendents.¹⁴⁴

Prasība piegādātāju apvienībai izveidoties atbilstoši noteiktam juridiskam statusam, ja tas nepieciešams līguma noteikumu sekmīgai izpildei, ir uzskatāma par izņēmuma gadījumu. Taču valsts un pašvaldību līdzekļu efektīva izmantošana, maksimāli samazinot pasūtītāja risku, nevar tikt atzīta par izņēmuma apstākli, jo šāda interese pastāv ikvienā iepirkumā un ir viens no direktīvas un Publisko iepirkumu likuma atzītiem mērķiem, kuri vispārīgi ņemti vērā, izstrādājot konkrētas normas.¹⁴⁵

Apliecinājums vai vienošanās par sadarbību pati par sevi nepierāda, ka apakšuzņēmēja saimnieciskais un finansiālais stāvoklis atbilst pasūtītāja izvirzītajām prasībām. Ja piegādātājs vēlas balstīties uz citu uzņēmēju iespējām Publisko iepirkumu likuma 41.panta trešajā daļā minētajā gadījumā, piegādātājam ir jāpierāda, ka viņa rīcībā būs nepieciešamie resursi, proti, jāpierāda ne vien tas, ka uzņēmējs ir uzņēmies saistības pret piegādātāju jautājumā par sadarbību, bet arī tas, ka uzņēmēja rīcībā ir piegādātājam nepieciešamie resursi.¹⁴⁶

Brīva konkurence un vienlīdzīga un taisnīga pasūtītāja attieksme būtu apdraudēta, ja kāds no pretendentiem, kura saimnieciskais un finansiālais stāvoklis neatbilst nolikumā izvirzītajām prasībām, varētu to maskēt ar deklaratīvām atsaucēm uz citas personas saimniecisko un finansiālo stāvokli, lai gan šīs citas personas finanšu un saimnieciskos resursus nekādi nav paredzēts saistīt ar līguma izpildi un iespējamām pasūtītāja prasībām pret līguma slēdzēju. Lai to novērstu, pasūtītājam ir pienākums nolikuma prasības interpretēt atbilstoši likuma mērķim un pārlicināties, vai iesniegtie apliecinājumi (vai citos gadījumos cita veida prasītie pierādījumi) patiešām apstiprina resursu, uz kuriem dota atsauce, izmantošanas iespēju.¹⁴⁷

Apliecinājums, kas ietver atļauju balstīties uz kādu sabiedrības raksturlielumu (piemēram, vidējo finanšu apgrozījumu un apmaksāto pamatkapitālu), pats par sevi nevar tikt uzskatīts par apliecinājumu par finansiālo vai saimniecisko spēju pieejamību pretendētājam vai par resursu nodošanu, taču tieši tam ir jābūt apliecinājuma priekšmetam. Ievērojot tiesiskā regulējuma jēgu, vērā ņemams būtu tikai tāds apliecinājums, no kura redzams, ka uzņēmuma saimnieciskā un finanšu kapacitāte varēs būt lietderīga līguma izpildē vai kā citādi garantēs pasūtītāja drošību attiecībā uz līguma izpildi.¹⁴⁸ Piemēram, gadījumā, kad pretendents sava finansiālā stāvokļa atbilstības apliecināšanai bija iesniedzis ar apakšuzņēmēju noslēgtu līgumu, saskaņā ar kuru apakšuzņēmējs apņēmas pārdot pretendētājam celtniecības materiālus, bet nepiekrita nodot savus finanšu resursus iepirkuma līguma izpildei un uzņemties par iepirkuma līguma izpildi finansiālu atbildību, tiesa atzina, ka pārdošanas līgums nav piesaistīts konkrētajam iepirkuma līgumam, kas atbilstoši Publisko iepirkumu likuma 41.panta trešās daļas prasībām ir obligāts nosacījums.¹⁴⁹

Ne tiesību normās, ne judikatūrā nav noteikts, kādai tieši jābūt apakšuzņēmējiem nododamo darbu daļai, lai uzskatītu, ka pretendents var vērā ņemami balstīties uz šo personu finansiālajām un saimnieciskajām spējām. Jāatzīmē, ka apakšuzņēmējiem nododamo darbu apjoms nav vienīgais rādītājs, kas ņemams vērā. Arī apstākļi, ka pretendenta un

¹⁴⁴ Sk. Augstākās tiesas 2016.gada 26.februāra sprieduma lietā Nr. SKA-1/2016 (A420389812) 10.punktu.

¹⁴⁵ Sk. Augstākās tiesas 2016.gada 26.februāra sprieduma lietā Nr. SKA-1/2016 (A420389812) 11.punktu.

¹⁴⁶ Sk. Augstākās tiesas 2016.gada 26.februāra sprieduma lietā Nr. SKA-1/2016 (A420389812) 12.punktu.

¹⁴⁷ Sk. Augstākās tiesas 2014.gada 9.maija sprieduma lietā Nr. SKA-287/2014 (A420471412) 19.punktu.

¹⁴⁸ Sk. Augstākās tiesas 2014.gada 9.maija sprieduma lietā Nr. SKA-287/2014 (A420471412) 20.punktu.

¹⁴⁹ Sk. Augstākās tiesas 2014.gada 15.maija rīcības sēdes lēmumu lietā Nr. SKA-615/2014 (A420392413).

apakšuzņēmēja finanšu un saimnieciskā stāvokļa rādītāji, kopā saskaitot, sasniedz nolikumā prasīto, pats par sevi var neradīt pārliecību par līguma izpildes drošību. Apakšuzņēmēju iesaiste līguma izpildē jāvērtē kopsakarā gan ar paša pretendenta finansiālo un saimniecisko stāvokli, gan ar iepirkumā prasīto šā stāvokļa līmeni, paturot prātā mērķi, kura dēļ vispār iepirkumā tiek prasīta atbilstība noteiktiem finanšu un saimnieciskajiem rādītājiem (pasūtītāja drošība attiecībā uz līguma izpildi). Situācijā, kad, piemēram, paša pretendenta finansiālā un saimnieciskā kapacitāte ir niecīga, salīdzinot ar nolikumā prasīto, un tas apakšuzņēmējam uztic nelielu daļu no līguma izpildes, pasūtītājam nebūtu objektīva pamata paļauties uz līguma izpildi kopumā. Proti, ja personai, uz kuras spējām pretendents balstās, paredzēts uzņemt finansiālas saistības par nelielu daļu no kopējām saistībām, nav pamata domāt, ka pretendents ar paša spēkiem pienācīgi tiks galā ar finansiālo un saimniecisko slogu, ko radīs lielākās darbu daļas uzņemšanās. Tāpat ir apsverams līguma neizpildes risks, ja lielu daļu darba paredzēts nodot apakšuzņēmējiem, taču paša pretendenta dzīvotspēja, raugoties no ekonomiskā viedokļa, ir apšaubāma (*sal. ģenerālvokāta secinājumu Eiropas Savienības Tiesas lietā C-176/98 „Holst” 55.punkts un zemsvētras piezīmes*). Bez jau minētajiem apstākļiem katrā konkrētā gadījumā var pastāvēt vēl citi apstākļi, kas attiecīgi būtu vērtējami, un minētie uzskatāmi vienīgi par ilustratīviem piemēriem.¹⁵⁰

Tiesa atzinusi, ka apakšuzņēmēja pieredzes un profesionālo un tehnisko resursu pieejamība nevar apliecināt pretendenta finansiālo un saimniecisko stabilitāti. Savukārt prasības pretendenta finansiālajam un saimnieciskajam stāvoklim (ko raksturo apgrozījums un pamatkapitāls) tiek izvirzītas tieši ar mērķi pārliecināties par pretendenta finansiālajam un saimnieciskajam spējām izpildīt līgumu.¹⁵¹

Savukārt attiecībā uz balstīšanos uz citas personas pieredzi Augstākā tiesa norādījusi, ka, ņemot vērā pasūtītāja mērķi (kvalitatīva līguma izpilde), pieredzes kā resursa specifiku (nemateriāls un personisks) un to, ka pierādījumiem jāapstiprina reāla resursu izmantošanas iespēja, secināms, ka pieredzes nodošana ir pierādīta tikai tad, ja pierādījumi apstiprina pieredzējušās personas vai tās attiecīgo resursu paredzamo iesaisti iepirkuma līguma izpildē.¹⁵²

3.3.3. Finanšu piedāvājuma atbilstība prasībām

Augstākajā tiesā ir skatītas vairākas lietas, kurās bijis aktuāls jautājums par atsevišķu izmaksu nenorādīšanu finanšu piedāvājumā.

Viena no šīm lietām attiecās uz situāciju, kad tehniskā projekta izstrādes, būvniecības un būvuzraudzības pakalpojumu iepirkumā pretendentiem tika prasīts atsevišķi norādīt inženiersistēmu un iekārtu regulārās apkopes izmaksas garantijas laikā. Pretendents šīs izmaksas nenorādīja, jo konkrēto iekārtu apkopei nepieciešamie materiāli jau būtu iegādāti kopā ar apkalpojamās iekārtas pamatkomplektu. Tiesa, ņemot vērā nolikumā paredzēto piedāvājumu vērtēšanas kārtību, secināja, ka piedāvājumu objektīvas salīdzināšanas nolūkā ir svarīgi, lai katrs pretendents šajā pozīcijā uzrādītu *visas faktiskās izmaksas*, kas tā vai citādi izceļas no nepieciešamības apkalpot tā piedāvātās iekārtas. Savukārt tas, ka pārdošanas cena tiek noteikta visam iekārtas komplektam kopumā, pats par sevi automātiski nenozīmē, ka pircējs par kādu komplekta daļu, piemēram, par detaļām, nemaksā neko. Citādāka secinājuma

¹⁵⁰ Sk. Augstākās tiesas 2017.gada 28.februāra sprieduma lietā Nr. SKA-26/2017 (A420471412) 17.punktu.

¹⁵¹ Sk. Augstākās tiesas 2017.gada 28.februāra sprieduma lietā Nr. SKA-26/2017 (A420471412) 18.punktu.

¹⁵² Sk. Augstākās tiesas 2016.gada 21.jūnija sprieduma lietā Nr. SKA-189/2016 (A420310414) 17.punktu.

izdarīšana, tas ir, ka pretendents patiešām par šīm detaļām neko nav samaksājis (nav paredzējis maksāt), iespējama, vienīgi iegūstot un izvērtējot attiecīgus pierādījumus.

Tiesa atzina, ka veids, kā iegādāti iekārtu apkalpošanai nepieciešamie materiāli un detaļas (komplektā ar pašu iekārtu vai atsevišķi no tās), nevar būt par pamatu izmaksu atšķirīgai uzrādīšanai piedāvājumā.¹⁵³

Savukārt citā lietā aplūkota situācija, kad pretendents atsevišķās finanšu piedāvājuma pozīcijās nebija norādījis konkrētas pakalpojumu izmaksas, norādot, ka tās segs pats pretendents. Šajā lietā tiesa atzina: „Tas, cik zemas cenas piedāvāt, kā arī, vai piedāvājumā ietvert atlaides, lai vienlaikus piedāvājums saskanētu ar kvalitatīvu izpildījumu, ir vienīgi katra piegādātāja ziņā, kas var balstīties, piemēram, arī tā darbības organizācijas īpatnībās. Tādēļ apstākļi, ka iepirkuma nolikumā pasūtītājs nav paredzējis atlaižu piemērošanas iespēju vai arī iespēju, ka kādas izmaksas netiek ietvertas attiecīgā iepirkuma cenā, bet pretendents šādu cenas modeli piedāvā, pats par sevi nevar būt pamats pasūtītāja lēmuma par šāda piedāvājuma akceptēšanu atcelšanai. Būtiski var būt tas, vai šāds piedāvājums var novest pie attiecīgo likuma mērķu pārkāpuma.”¹⁵⁴ Līdzīgi arī citā lietā tiesa norādīja, ka apstākļi, ka pretendenta faktiskās izmaksas ir daudzkārt lielākas par piedāvāto cenu, pats par sevi nevar būt pamats piedāvājumu salīdzināšanā ņemt vērā šīs faktiskās izmaksas, nevis piedāvāto cenu ar atlaidi. Tas arī automātiski nevar novest pie nepamatoti lēta piedāvājuma akceptēšanas, jo pretendenta faktiskās izmaksas ņemamas vērā nepamatoti lēta piedāvājuma identificēšanas procesā.¹⁵⁵

Atšķirība starp izskatītajiem gadījumiem ir tā, ka pirmajā no tiem pasūtītājam patiešām būtu jāsedz attiecīgās izmaksas, bet otrajā un trešajā izmaksas uzņemas segt pats pretendents, piedāvājot atlaides. Pirmajam līdzīgos gadījumos pastāv risks, ka, ņemot vērā punktu sadalījuma īpatsvaru noteiktām finanšu piedāvājuma pozīcijām, pretendents varētu spekulēt ar konkrētu izmaksu norādīšanu tajā finanšu piedāvājuma sadaļā, kurā tā būtu izdevīgāka, vienlaikus neļaujot pasūtītājam objektīvi novērtēt attiecīgās izmaksas.

Jautājumam par noteiktu izmaksu nenorādīšanu piedāvājumā, atsaucoties uz to segšanu no peļņas vai citiem resursiem, var būt nozīme, identificējot nepamatoti lētu piedāvājumu. Par to, kā tiesa vērtē šo aspektu, sīkāk sk. apkopojuma 3.5.apakšnodaļu.

3.3.4. Apliecinājums par nodokļu parādu neesību

Publisko iepirkumu likuma normas paredz pretendenta pienākumu nokārtot nodokļu saistības līdz piedāvājuma iesniegšanai, savukārt pēc tam – pasūtītāja noteiktajā 10 dienu laikā – iesniegt vienīgi apliecinājumu par šī pienākuma izpildi. Izskatāmajā lietā šajā termiņā pretendents nevis iesniedza apliecinājumu par jau iepriekš pastāvējušu faktu, bet gan faktiski novērsa piedāvājuma trūkumu – vērsās Valsts ieņēmumu dienestā ar iesniegumu par valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu un nokavējuma naudas samaksas sadalīšanu termiņos. Šādā veidā veikta pretendenta atbilstības nodrošināšana jau pēc piedāvājuma iesniegšanas termiņa beigām nav saderīga ar publisko iepirkumu procedūrās piemērojamo vienlīdzības principu, jo pieļautu nepamatoti atšķirīgus prasību izpildes termiņus viena iepirkuma pretendentiem.¹⁵⁶

¹⁵³ Sk. Augstākās tiesas 2014.gada 6.novembra sprieduma lietā Nr. SKA-681/2014 (A420443513) 8.–10.punktu.

¹⁵⁴ Sk. Augstākās tiesas 2014.gada 15.aprīļa sprieduma lietā Nr. SKA-38/2014 (A420516311) 9.punktu.

¹⁵⁵ Sk. Augstākās tiesas 2016.gada 22.februāra sprieduma lietā Nr. SKA-138/2016 (A420451113) 13.punktu.

¹⁵⁶ Sk. Augstākās tiesas 2017.gada 3.februāra lēmuma lietā Nr. SKA-724/2017 (A420330616), 16.punktu.

3.4. PIEDĀVĀJUMA IZSKAIDROŠANA UN KĻŪDU LABOŠANA

3.4.1. Piedāvājuma izskaidrošana un precizēšana

Publisko iepirkumu likuma 45.pantā paredzētās pasūtītāja tiesības lūgt precizēt vai izskaidrot piedāvājumā ietvertu informāciju Augstākās tiesas praksē tiek saistītas ar nepieciešamību novērst pretendentu izslēgšanu vienīgi formālu iemeslu dēļ un ievērot samērīguma principu.¹⁵⁷

Vispārējā tiesa ir norādījusi: ja piedāvājums ir formulēts neskaidri un zināmie lietas apstākļi liecina, ka neskaidrība, visticamāk, ir vienkārši izskaidrojama un viegli novēršama, būtu principiāli pretēji labas pārvaldības principam, ja šāds piedāvājums tiktu noraidīts, neizmantojot tiesības pieprasīt paskaidrojumus. Ja iestādei šādos apstākļos piešķirtu absolūtu rīcības brīvību, tas būtu pretēji vienlīdzīgas attieksmes principam. Kad līgumslēdzēja iestāde saskaras ar neskaidru piedāvājumu un ja aicinājums precizēt šāda piedāvājuma saturu var nodrošināt tiesisko drošību tādā pašā veidā kā tūlītējs piedāvājuma noraidījums, šis princips liek līgumslēdzējai iestādei pieprasīt attiecīgajam kandidātam paskaidrojumus, nevis vienkārši noraidīt šāda kandidāta piedāvājumu.¹⁵⁸

Eiropas Savienības Tiesa ir atzinusi par pieļaujamiem tādas valstu tiesību aktu noteikumus, saskaņā ar kuriem līgumslēdzēja iestāde arī ierobežota uzaicinājuma gadījumā būtībā var rakstveidā lūgt kandidātus precizēt savu piedāvājumu, ja tā nepieprasa veikt vai neakceptē jebkādas piedāvājuma grozījumus. Īstenojot rīcības brīvību, kas šajā ziņā ir līgumslēdzējai iestādei, tai pret dažādiem kandidātiem ir jāizrāda vienlīdzīga un lojāla attieksme, lai tās lūgums sniegt precizējumus piedāvājumu atlases procedūras beigās un ņemot vērā tās rezultātu nešķīstu tāds, kas nepamatoti radījis priekšrocības vai nelabvēlīgu situāciju kandidātam vai kandidātiem, kuriem šis lūgums tika izteikts.¹⁵⁹

Ar pasūtītāja pieprasījumu precizēt iesniegto informāciju saprotama ne tikai, piemēram, gramatikas vai acīmredzamu kļūdu izlabošana, bet arī tādas informācijas pieprasīšana, kas no piedāvājuma nepārprotami neizriet. Informācijas precizēšana var izpausties, piemēram, kā lūgums pretendentam norādīt uz to, kur viņa iesniegtajā piedāvājumā atrodama informācija, kas apliecina atbilstību noteiktai konkursa prasībai.¹⁶⁰ Tomēr jāņem vērā arī tas, kurā piedāvājuma sadaļā saskaņā ar nolikumu paredzēts norādīt konkrētā veida informāciju. Proti, tiesa atzinusi, ka pasūtītājai nav jāpārbauda, vai attiecīgajā piedāvājuma sadaļā ietveramās ziņas nav norādītas citā piedāvājuma sadaļā, jo tādējādi pasūtītājs pārsniegtu piedāvājumu pārbaudes apjoma robežas.¹⁶¹

Pārbaudot, vai pasūtītājs pamatoti nav lūdzis pretendentam precizēt piedāvājumu, tiesa vairākkārt atsaukusies uz vienlīdzības principu un secinājusi, ka minētā principa ievērošanas nolūkā šāds lūgums nevarēja tikt izteikts. Piemēram, situācijā, kad pretendents piedāvājumā nebija norādījis cenu vienai no preču grupām un no nolikuma bija acīmredzams, ka

¹⁵⁷ Sk., piemēram, Augstākās tiesas 2012.gada 6.februāra lēmuma lietā Nr. SKA-267/2012 (A420632411) 9.punktu un 2010.gada 16.jūlija sprieduma lietā Nr. SKA-296/2010 (A42453307) 12.punktu.

¹⁵⁸ Sk. Vispārējās tiesas 2009.gada 10.decembra sprieduma lietā *Antwerpse Bouwwerken/Komisija*, T-195/08, ECLI:EU:T:2009:491 54.–57.punktu.

¹⁵⁹ Sk. Eiropas Savienības Tiesas 2012.gada 29.marta sprieduma lietā *SAG ELV Slovensko u.c.*, C-599/10, ECLI:EU:C:2012:191 35.–45.punktu.

¹⁶⁰ Sk. Augstākās tiesas 2012.gada 22.jūnija sprieduma lietā Nr. SKA-156/2012 (A42304206) 11.punktu un 2010.gada 5.novembra sprieduma lietā Nr. SKA-451/2010 (A42304206) 11.punktu.

¹⁶¹ Sk. Augstākās tiesas 2016.gada 30.novembra rīcības sēdes lēmuma lietā Nr. SKA-567/2016 (A420213315) 6.punktu.

pretendentiem bija atsevišķi jānorāda katras preču grupas cena, tika atzīts, ka trūkstošās cenas norādīšana novestu pie piedāvājuma grozīšanas, kas nav pieļaujams, jo pārkāptu vienlīdzības principu.¹⁶² Arī tad, kad prasības par pieredzi un attiecīga pieredzes saraksta aizpildīšanu nolikumā bija pietiekami skaidras, tiesa atzina, ka vēršanās pie viena no pretendentiem, aicinot norādīt, vai tomēr tas nav veicis vēl kādas piegādes, kas veidotu pieredzi nolikumā prasītajā apjomā, pastāvētu risks pārkāpt vienlīdzīgas principu.¹⁶³

Tiesa nesaskatīja pamatu lūgumam precizēt piedāvājumu arī gadījumā, kad pretendents piedāvājuma sadaļā pie pieredzes sniedzis nepatiesu informāciju. Tiesa norādīja, ka, konstatējot, ka pretendenta sniegtā informācija attiecībā uz iepriekšējo pieredzi ir nepatiesa, šo faktu nevar izmainīt, izskaidrojot vai papildinot iesniegtajos dokumentos jau norādītās ziņas.¹⁶⁴

Arī Publisko iepirkumu likuma 8.²pantā noteiktajā kārtībā veiktā iepirkumā pasūtītājam nebūtu jāatsakās izvērtēt pretendenta papildus sniegto informāciju, ja tā vienīgi izskaidro piedāvājumu, nevis papildina vai groza to.¹⁶⁵

Lai secinātu, ka vēlāk iesniegtā informācija ir piedāvājuma papildinājumi vai grozījumi, tā jāsalīdzina ar pretendenta sākotnējo piedāvājumu, pārbaudot, vai vēlāk iesniegtie dokumenti neizmaina piedāvājumu pēc būtības.¹⁶⁶

3.4.2. Aritmētisku kļūdu labošana

Saskaņā ar Publisko iepirkumu likuma 56.panta trešo daļu pasūtītājam ir jāpārbauda, vai piedāvājumā nav aritmētisku kļūdu, un gadījumā, ja tādas ir, jālabo tās, un labojumi jāņem vērā piedāvājuma vērtēšanā.

Tiesa, apsverot iespējamo aritmētisko kļūdu piedāvājumā, vērtē visus iesniegtos dokumentus kopumā un ņem vērā, vai skaitļu labošanu pamato aritmētiskas darbības. Piemēram, gadījumā, kad piedāvājumā kļūdaini norādīta kopējā piedāvājuma cena, tiesa izvērtēja gan tehniskajā, gan finanšu piedāvājumā ietverto informāciju, gan ņēma vērā piedāvājumā ietvertos pievienotās vērtības nodokļa summas aprēķinus un norādīto cenu bez pievienotās vērtības nodokļa.¹⁶⁷

Tomēr, kā liecina kāds cits tiesā izskatīts gadījums, pretendenta norādītos skaitļus ne vienmēr ir pieļaujams labot, pat ja, veicot atbilstošas aritmētiskas darbības, iespējams nonākt pie pretendenta norādītā risinājuma. Tā kāda iepirkuma pretendents lūdza labot pārrakstīšanās kļūdu norādītajā cenā par precī, norādot, ka kļūdas dēļ norādīta summa par 1000 vienībām, nevis par vienu, kā norādīts piedāvājumā. Tiesa secināja, ka pasūtītājam bija jāpārlicinās, vai šo kļūdu iespējams labot tikai vienā veidā, tas ir, dalot pieteicēja finanšu piedāvājumā norādīto summu ar 1000, kā to norādījis pieteicējs. Par iespēju pieteicēja norādīto kļūdu labot vairākos veidos, tiesas ieskatā, liecināja apstākļi, ka vispārējam cenu līmenim nozarē atbilstošu cenu būtu iespējams iegūt, gan dalot pieteicēja piedāvāto cenu ar 1000, gan dalot to ar 500. Šādos apstākļos tiesai bija šaubas par to, ka, labojot pieteicējas piedāvājumā kļūdu, ir ievērots vienlīdzīgas un taisnīgas attieksmes pret pretendentiem princips.¹⁶⁸

¹⁶² Sk. Augstākās tiesas 2017.gada 8.maija rīcības sēdes lēmuma lietā Nr. SKA-850/2017 (A420219816) 7.punktu.

¹⁶³ Sk. Augstākās tiesas 2015.gada 30.novembra lēmuma lietā Nr. SKA-1530/2015 (A420293115) 15.punktu.

¹⁶⁴ Sk. Augstākās tiesas 2016.gada 30.novembra rīcības sēdes lēmuma lietā Nr. SKA-567/2016 (A420213315) 6.punktu.

¹⁶⁵ Sk. Augstākās tiesas 2016.gada 10.novembra sprieduma lietā Nr. SKA-714/2016 (A420241815) 7. un 8.punktu.

¹⁶⁶ Sk. Augstākās tiesas 2016.gada 10.novembra sprieduma lietā Nr. SKA-714/2016 (A420241815) 7. un 8.punktu.

¹⁶⁷ Sk. Augstākās tiesas 2014.gada 27.jūnija rīcības sēdes lēmumu lietā Nr. SKA-349/2014 (A420521911).

¹⁶⁸ Sk. Augstākās tiesas 2014.gada 7.oktobra rīcības sēdes lēmumu lietā Nr. SKA-965/2014 (A420489113).

Praksē arī norādīts uz to, ka tādi papildinājumi, ar kuriem tiek būtiski grozīti finanšu piedāvājuma fiskālie raksturlielumi, veicot to pārgrupēšanu, ir attiecināmi nevis uz Publisko iepirkumu likuma 56.panta trešo daļu, bet gan tie ir atzīstami par būtiskiem pārgrozījumiem pēc satura. Ja pasūtītāja pieļautu šāda veida pārgrozījumu veikšanu, tad tiktu pieļauts vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpums pret pārējiem pretendentiem. Augstākā tiesa kļūdas šajās atziņās nav saskatījusi.¹⁶⁹

3.5. NEPAMATOTI LĒTS PIEDĀVĀJUMS

Publiskā iepirkuma procedūras mērķis ir, no vienas puses, aizsargāt pretendentu tiesības uz brīvu konkurenci un vienlīdzīgu un taisnīgu attieksmi pret tiem, no otras puses – pasūtītāja intereses iegūt izdevīgāko, tostarp lētāko, piedāvājumu, vienlaikus gādājot par līdzekļu efektīvu izmantošanu. Valsts un pašvaldības līdzekļu efektīva izmantošana, maksimāli samazinot pasūtītāja risku, neietver vienīgi formālu lētākā piedāvājuma izvēli, bet arī droša un nopietna piedāvājuma izvēli.¹⁷⁰

Publisko iepirkumu likuma 48.pantā noteikts, ka pasūtītājam pirms nepamatoti lēta piedāvājuma iespējamās noraidīšanas rakstveidā jāpieprasa detalizēts paskaidrojums par būtiskajiem piedāvājuma nosacījumiem (48.panta pirmā daļa). Normā noteikts, uz kādiem aspektiem jo īpaši šis skaidrojums var attiekties (48.panta otrā daļa). Pasūtītājam, konsultējoties ar pretendentu, šie faktori ir jāizvērtē (48.panta trešā daļa). 48.panta 1.¹ daļa noteic konkrētus gadījumus, kad pasūtītājam ir pienākums izvērtēt, vai piedāvājums nav nepamatoti lēts.¹⁷¹

Pienākums pārbaudīt piedāvājuma nopietnību rodas, ja pastāv iepriekšējas šaubas par tā uzticamību, un 48.panta galvenais mērķis ir ļaut pretendentam, kam draud izslēgšana cenas dēļ, izmantot šo procedūru, dodot iespēju pamatot sava piedāvājuma līmeni. Līdz ar to gadījumā, ja pasūtītājam piedāvājums nešķiet nepamatoti lēts, 48.panta noteikumi nav piemērojami.¹⁷²

Likumā paredzētā kārtība virzīta uz to, lai dotu iespēju pretendentam pamatot, ka viņa piedāvājums, lai arī tā cena ir zema, ir nopietns un īsts, un lai iepirkumu komisija kļūdaini nenoraidītu objektīvi izdevīgāku piedāvājumu. Arī ievērojot likuma „Par valsts un pašvaldību finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanu” prasības, nav pieļaujama tāda piedāvājuma objektīvi nepamatota noraidīšana, kura cena ir zemāka.¹⁷³

Eiropas Savienības Tiesa ir atzinusi, ka principā nepamatoti lēta piedāvājuma identificēšanai var tikt izmantoti matemātiski kritēriji, piemēram, piedāvātās cenas atšķirība salīdzinājumā ar visu iesniegto piedāvājumu vidējo cenu. Taču tas nevar būt pietiekams pamats pretendenta automātiskai izslēgšanai no procedūras.¹⁷⁴ No šādiem apsvērumiem vadījusies arī Augstākā tiesa, atzīstot, ka piedāvātās cenas ievērojama atšķirība no citu pretendentu piedāvātajām cenām ir pietiekams pamats šaubām par to, vai piedāvātā cena ir pamatota un vai līdz ar to pretendents spēs par šo cenu īstenot iepirkuma līgumu. Tomēr automātiska izslēgšana,

¹⁶⁹ Sk. Augstākās tiesas 2014.gada 4.novembra rīcības sēdes lēmuma lietā Nr. SKA-670/2014 (A420418413) 4.5.apakšpunktu.

¹⁷⁰ Sk. Augstākās tiesas 2014.gada 15.aprīļa sprieduma lietā Nr. SKA-24/2014 (A420472212) 6.punktu.

¹⁷¹ Līdzīgs regulējums ar atsevišķiem papildinājumiem saglabāts arī Publisko iepirkumu likumā (55.pantā), kas ir spēkā no 2017.gada 1.marta.

¹⁷² Sk. Augstākās tiesas 2014.gada 15.aprīļa sprieduma lietā Nr. SKA-24/2014 (A420472212) 8.punktu, 2014.gada 23.aprīļa sprieduma lietā Nr. SKA-78/2014 (A420577611) 6.punktu.

¹⁷³ Sk. Augstākās tiesas 2012.gada 18.jūnija sprieduma lietā Nr. SKA-182/2012 (A42690209) 8.punktu.

¹⁷⁴ Sk. Eiropas Savienības Tiesas 2001.gada 27.novembra spriedumu apvienotajā lietā *Impresa Lombardini*, C-285/99 un C-286/99, ECLI:EU:C:2001:640, īpaši 73.punktu.

balstoties uz šādiem kritērijiem un neļaujot pretendenta pamatot piedāvājuma īstumu, ir pretrunā Direktīvai 2004/18/EK.¹⁷⁵

Ja pasūtītājam radušās šaubas par piedāvājuma pamatotību, piemērojama Publisko iepirkumu likuma 48.panta otrā daļa, kas paredz pretendenta paskaidrojuma pieprasīšanu. Kā atzinusi Eiropas Savienības Tiesa, elementi, uz kuriem īpaši var attiekties pretendenta paskaidrojumi, nav ne izsmeļoši, ne arī vienīgi orientējoši, tādēļ iestāde tos nevar noteikt pilnīgi brīvi. Šos elementus arī nevar uztvert formāli. Proti, piedāvājuma izslēgšanas pamatā pēc iespējas vajadzētu būt atzinumam, ka tas, ievērojot, piemēram, sniedzamo pakalpojumu norādītās izmaksas, tehniskos risinājumus vai pakalpojumu sniegšanas apstākļus, pēc būtības nav nopietns jeb īsts, jo attiecīgās izmaksas, risinājumi un apstākļi nepierādās. Noraidījuma pamatā nevajadzētu būt argumentiem, ka attiecīgi apstākļi principā nav derīgi un tādēļ nevar atbilst kādam no likumā (direktīvā) noteiktajiem elementiem un nevar būt pamats izmaksu samazināšanai.¹⁷⁶

Paskaidrojuma izvērtējumā nozīme var būt arī tam, kā pasūtītājs formulējis lūgumu sniegt paskaidrojumus. Normas tieši nenoteic, ka visu faktoru ietekme obligāti jāatspoguļo skaitliskā izteiksmē. Tajā pašā laikā pasūtītājam arī nav aizliegts prasīt informāciju par konkrētām izmaksām. Taču, ja tas konkrētajā gadījumā nav darīts, piedāvājumu nevar noraidīt tādēļ vien, ka pretendents nav uzrādījis konkrētas izmaksas skaitliskā izteiksmē.¹⁷⁷

Vienlaikus jāpatur prātā, ka pasūtītājam, izmantojot minēto procedūru, nav jātestē visu pretendentu piedāvājumi, prasot sniegt paskaidrojumus par piedāvājuma būtiskajiem nosacījumiem.¹⁷⁸

Publisko iepirkumu likuma 48.panta trešajā daļā paredzētā konsultēšanās par visiem minētajiem faktoriem, par kuriem pasūtītājs lūdzis skaidrojumu, ir obligāta šķietami nepamatoti lēta piedāvājuma pārbaudes procedūras sastāvdaļa. Tās nepiemērošanu nevar pamatot vai attaisnot ar to, ka pretendenta iesniegtais skaidrojums neatbilst pasūtītāja redzējumam par to, kādam tam būtu jābūt, vai ir pārlietu nekonkrēts. Šīs neskaidrības par paskaidrojuma detalizācijas pakāpi būtu iespējams novērst tieši konsultāciju ceļā, noskaidrojot, vai patiešām par pieteicējas piedāvāto cenu pasūtījumu nebūtu iespējams īstenot.¹⁷⁹

Nesamērīgi lēta piedāvājuma jēdzienam ir nenoteikta juridiska jēdziena iezīmes, kas, *a priori* būdams neskaidrs, tomēr ir nosakāms katrā konkrētajā gadījumā, ievērojot konkrētā gadījuma un līguma priekšmeta īpatnības. Pirms izslēgt pretendentu no konkursa nepamatoti lēta piedāvājuma dēļ, iepirkumu komisijai ir padziļināti jāizpēta piedāvājums, un, tikai balstoties uz objektīviem faktiem un no tiem izrietošiem racionāliem apsvērumiem, kas pirmšķietami pamato, ka par piedāvāto cenu līgumu nav iespējams izpildīt, tā var atzīt piedāvājumu par nepamatoti lētu. Citiem vārdiem sakot, piedāvājumu minētā iemesla dēļ var noraidīt tikai tajā gadījumā, ja pretendents nav varējis norādīt objektīvus pierādījumus, kas ļauj piedāvāt tik lētu cenu.¹⁸⁰

¹⁷⁵ Sk. Augstākās tiesas 2013.gada 16.septembra sprieduma lietā Nr. SKA-574/2013 (A420539111) 6.punktu.

¹⁷⁶ Sk. Augstākās tiesas 2013.gada 19.decembra sprieduma lietā Nr. SKA-374/2013 (A420380012) 9.punktu un Eiropas Savienības Tiesas 2012.gada 29.marta spriedumu lietā *SAG ELV Slovensko u.c.*, C-599/10, ECLI:EU:C:2012:191.

¹⁷⁷ Sk. Augstākās tiesas 2013.gada 16.septembra sprieduma lietā Nr. SKA-574/2013 (A420539111) 9.punktu.

¹⁷⁸ Sk. Augstākās tiesas 2014.gada 23.aprīļa sprieduma lietā Nr. SKA-78/2014 (A420577611) 9.punktu.

¹⁷⁹ Sk. Augstākās tiesas 2014.gada 23.aprīļa sprieduma lietā Nr. SKA-78/2014 (A420577611) 10.punktu.

¹⁸⁰ Sk. Augstākās tiesas 2012.gada 18.jūnija sprieduma lietā Nr. SKA-182/2012 (A42690209) 7.punktu.

Likums tieši noteic vienīgi detalizēta paskaidrojuma pieprasīšanu un apspriešanu ar pretendentu, kā arī elementus, uz kuriem it īpaši paskaidrojums var attiekties (Publisko iepirkumu likuma 48.panta otrā daļa). Likums vairāk neregulē ne formu, kādā jāveic cenas pamatojuma pārbaude, ne sīkākus kritērijus, kas var būt pamatā cenas atzīšanai par nepamatoti lētu. Novērtējums un piedāvājuma paturēšana salīdzināmo lokā vai izslēgšana lielā mērā ir tieši pasūtītāja kompetence un izšķiršanās, vienlaikus paturot prātā likuma mērķi gan attiecībā uz brīvas konkurences nodrošināšanu, gan valsts (pašvaldības) līdzekļu efektīvu izmantošanu.¹⁸¹

Augstākās tiesas praksē sastopami vairāki gadījumi, kad vērtēta piedāvātās cenas pamatojuma. Tā tiesa akceptējusi, ka vispārīgi nevar tikt izslēgts tāds pretendenta norādīts cenas veidošanas modelis, kas paredz vairākus izmaksu veidus segt uz citu pasūtījumu rēķina. Tomēr, kā atzinusi tiesa, ir skaidrs, ka minētās izmaksas ir sedzamas no tiem līdzekļiem, ko pakalpojuma sniedzējs iegūst, veicot saimniecisko darbību, tostarp no attiecīgu pakalpojumu sniegšanas. Tādēļ, norādot attiecīgo piedāvājuma cenas pamatojumu, pretendents bija jāspēj uzrādīt tā darbības struktūras un organizācijas kopējo modeli, atainot tā praktizēto attiecīgo izmaksu sadalījuma modeli, izmaksu optimizācijas iespējas un tādējādi pamatot, kādā veidā tās tiek segtas no citiem avotiem, kas turklāt ir saskanīgi ar citos izpildītos pasūtījumos noteiktajām cenām. Pieteicējai bija jāspēj pamatot, ka piedāvājums faktiski saskan ar tās spēju nodrošināt kvalitatīvu pakalpojuma sniegšanu. Trūkstot šādam cenas veidošanas skaidrojuma pamatojumam, pasūtītājam un attiecīgi tiesai bija pamats apšaubīt pieteicējas piedāvājuma īstumu. Pieteicējas vispārīga atsaukšanās uz to, ka izmaksas tiek segtas citā veidā, nav pietiekama.¹⁸²

Tāpat vispārīgi atzīts, ka noteiktu izmaksu daļu pretendents teorētiski varētu segt no peļņas (kas noskaidrojams, konsultējoties ar pretendentu saskaņā ar 48.panta trešo daļu), tomēr tādā gadījumā ir jāievēro, ka pasūtītājam nav saistoši pretendenta apsoliījumi noteiktā veidā izmantot savu peļņu. Tam jāatspoguļojas jau cenas aprēķina piedāvājumā. Publisko iepirkumu likuma 48.pantā paredzētā konsultāciju procedūra paredzēta tam, lai pretendents varētu atspēkot zemās cenas radītās šaubas par spējām īstenot pasūtījumu tā, kā tas norādīts piedāvājumā, nevis lai piedāvājumu pielabotu, pārceļot izmaksas no vienas pozīcijas uz citu.¹⁸³

Apkopojot judikatūras atziņas attiecībā uz tiesas kompetenci Publisko iepirkumu likuma 48.panta kontekstā, secināms, ka pārbaudes apjoms atšķiras gadījumā, kad pasūtītājam ir radušās šaubas par piedāvājuma nopietnumu (tādā gadījumā tiesā parasti vērsās pretendents, kurš izslēgts nepamatotas cenas dēļ), un gadījumā, kad pasūtītājam šādas šaubas nav radušās un padziļināts cenas izvērtējums nav veikts (tādā gadījumā pieteikumu parasti iesniedz pretendents, kurš iepirkumā nav uzvarējis un uzskata, ka uzvarētāja cena ir nepamatoti zema).

Ja pasūtītājam šaubas par cenu nav radušās, tiesa nevar iejaukties pasūtītāja novērtējuma brīvībā, bet tai ir jāpārbauda vienīgi tas, vai pasūtītāja rīcība, neveicot cenas pamatojuma pārbaudi, nav acīmredzami kļūdaina. Protī, vai pasūtītājs nav pieļāvis kļūdas novērtējuma brīvības izmantošanā. Tādēļ vispārīgi nav izslēdzams, ka šādas kontroles ietvaros tiesa var atzīt pasūtītāja kļūdu, tam nesaskatot pamatu cenas pārbaudes nepieciešamībai, bet attiecīgo pretendentu atzīstot par uzvarētāju. Tomēr tiesai principā nav jāveic tik detalizēta attiecīgā pretendenta cenas pārbaude, kāda tā varētu būt Publisko iepirkumu likuma 48.panta piemērošanas gadījumā. Secinājums, ka pasūtītājam noteikti vajadzēja rasties šaubām par

¹⁸¹ Sk. Augstākās tiesas 2014.gada 31.marta sprieduma lietā Nr. SKA-26/2014 (A420541511) 10.punktu.

¹⁸² Sk. Augstākās tiesas 2014.gada 31.marta sprieduma lietā Nr. SKA-26/2014 (A420541511) 11.punktu.

¹⁸³ Sk. Augstākās tiesas 2014.gada 19.maija sprieduma lietā Nr. SKA-500/2014 (A420568112) 11.punktu.

piedāvājuma cenu, balstāms uz objektīviem faktiem un no tiem izrietošiem racionāliem apsvērumiem, ka par piedāvāto cenu nav iespējams izpildīt līgumu.¹⁸⁴

Kā minēts iepriekš, būtiska pretendenta piedāvāto cenu savstarpēja atšķirība var būt pamats, lai rastos šaubas par piedāvāto zemo cenu. Savukārt tas, ka šobrīd pretendents piedāvā zemāku cenu, nekā tas piedāvājis pirms vairākiem gadiem, tiesas vērtējumā, nenorāda, ka pasūtītājs acīmredzami kļūdījies, neņemot šo atšķirību vērā (lai gan tas, iespējams, varētu radīt šaubas par piedāvājumu). Šādu cenu atšķirībai var būt vairāki skaidrojumi. Pirmkārt, tā var būt atkarīga no citiem apstākļiem, piemēram, pretendenta piedāvājuma pārdomāšana, lai tas būtu konkurētspējīgāks. Otrkārt, konkrētajā gadījumā vairāki lētākie piedāvājumi bijuši samērā līdzīgi, kas var liecināt par tieši šādas cenas adekvātumu konkrētajā iepirkumā.¹⁸⁵

Lai arī parasti cenas pamatotība tiek vērtēta pirms pasūtījuma izpildes, tomēr gadījumā, kad pārbaude iesniegusies vēl pēc iepirkuma līguma noslēgšanas, vērtējumā ņemams vērā arī apstākļi, ka pretendenti ar attiecīgajām piedāvājumu cenām līgumus ir veiksmīgi pildījuši.¹⁸⁶

Apkopojot minēto, secināms, ka gadījumā, ja pasūtītājam radušās šaubas par to, ka par piedāvāto cenu būs iespējams izpildīt līgumu, tam jāpiemēro Publisko iepirkumu likuma 48.pantā noteiktā procedūra, kas ietver paskaidrojumu pieprasīšanu un konsultēšanos ar pretendentu. Pretendentu var izslēgt no turpmākas dalības vienīgi pēc detalizētas izvērtēšanas, ja pretendents nav spējis pamatot cenas veidošanos. Gadījumā, ja pasūtītājam šādas šaubas nav radušās, tiesa var pārbaudīt vienīgi to, vai pareizi izmantota novērtējuma brīvība un nav pieļautas acīmredzamas kļūdas.

3.6. IEPIRKUMA PROCEDŪRAS PĀRTRAUKŠANA

Publisko iepirkumu likuma 38.panta otrās daļas otrais teikums ļauj pasūtītājam pārtraukt iepirkuma procedūru jebkurā brīdī, ja tam ir objektīvs pamatojums.

Lēmuma par procedūras pārtraukšanu iemesli var būt balstīti uz pamatiem, kuriem ir saistība *inter alia* ar novērtējumu par to, vai no sabiedrības interešu viedokļa ir lietderīgi pabeigt līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru, ņemot vērā arī ekonomiskā konteksta vai faktisko apstākļu iespējamās izmaiņas, vai arī ar attiecīgās līgumslēdzējas iestādes vajadzībām. Publisko iepirkumu likuma 38.panta otrās daļas regulējums piešķir pasūtītājam plašu rīcības brīvību attiecībā uz iepirkuma procedūras izbeigšanu. Tomēr tiesai ir jābūt iespējai saskaņā ar Padomes 1989.gada 21.decembra Direktīvu 89/665/EK par to normatīvo un administratīvo aktu koordinēšanu, kuri attiecas uz izskatīšanas procedūru piemērošanu, piešķirot piegādes un uzņēmuma līgumus valsts vajadzībām, pārbaudīt lēmuma par procedūras izbeigšanu saderību ar atbilstošajām Savienības tiesību normām (*sal. Eiropas Savienības Tiesas 2002.gada 18.jūnija sprieduma lietā HI, C-92/00, ECLI:EU:C:2002:379 55. un 62.punkts*). Administratīvā procesa likums ļauj administratīvajai tiesai kontrolēt iestādes rīcības brīvības izlietojumu, bet neļauj tiesai izvirzīt savus apsvērumus par lietderīgāko iestādes lēmumu

¹⁸⁴ Sk. Augstākās tiesas 2014.gada 16.aprīļa sprieduma lietā Nr. SKA-179/2014 (A420652611) 8.punktu, 2014.gada 15.aprīļa sprieduma lietā Nr. SKA-24/2014 (A420472212) 8.punktu.

¹⁸⁵ Sk. Augstākās tiesas 2014.gada 3.decembra sprieduma lietā Nr. SKA-1221/2014 (A420435513) 8.punktu.

¹⁸⁶ Sk. Augstākās tiesas 2013.gada 19.decembra sprieduma lietā Nr. SKA-374/2013 (A420380012) 10.punktu.

konkrētajā situācijā. Atbilstoši likumam tiesa Latvijā var pārbaudīt iestādes lēmuma tiesiskumu.¹⁸⁷

Tiesai ir pienākums pārbaudīt, vai pasūtītāja lēmums pārtraukt iepirkumu nav patvaļīgs un nepārkāpj publiskā iepirkuma tiesību principus.¹⁸⁸ Vienlīdzīgas attieksmes princips ir saistīts ar pienākumu nodrošināt pārskatāmību, lai varētu pārbaudīt tā ievērošanu. Pārskatāmības principa galvenais mērķis ir garantēt, ka nav favorītisma un līgumslēdzējas iestādes patvaļības riska.¹⁸⁹

Vispārējā tiesa, pārbaudot Eiropas Parlamenta rīkotā konkursa procedūras pārtraukšanas tiesiskumu, ir atzinusi, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru pienākuma norādīt pamatojumu apjoms ir atkarīgs no attiecīgā tiesību akta veida un situācijas, kādā tas ir pieņemts. Pamatojumā skaidri un nepārprotami jānorāda iestādes argumentācija, lai, pirmkārt, ieinteresētās personas varētu uzzināt pieņemtā akta pamatojumu un varētu aizstāvēt savas tiesības, un pārbaudīt, vai lēmums ir pamatots, un, otrkārt, lai Kopienas tiesa varētu pārbaudīt tā likumību (*sk. Vispārējās tiesas 2008.gada 14.maija rīkojuma apvienotajās lietās Icuna.Com / Parlaments, T-383/06 un T-71/07, ECLI:EU:T:2008:148 67.punktu*). Tādējādi visiem būtiskajiem iepirkuma apstākļiem būtu jābūt norādītiem jau pasūtītāja lēmumā, lai vēlāk izslēgtu tādu situāciju, ka pasūtītāja argumenti tiek izdomāti pēc vajadzības, pielāgojot tos iesniegtajā sūdzībā norādītajiem iebildumiem, jo šāda situācija rada labvēlīgus apstākļus pasūtītāja patvaļīgai rīcībai.¹⁹⁰

Tiesai ir jāvērtē ne tikai lēmumā par iepirkuma procedūras pārtraukšanu ietvertie argumenti, bet ir jāļauj pasūtītājam pierādīt, ka tā lēmums izbeigt iepirkuma procedūru ir objektīvi pamatots un nav patvaļīgs.¹⁹¹ Pierādījumi par to, ka bija objektīvs pamats iepirkuma procedūras pārtraukšanai, jānodrošina atbildētājam.¹⁹²

Lēmuma tiesiskuma vērtējums ietver lēmuma pamatojuma pārbaudi, tostarp, jo īpaši tā patiesuma pārbaudi, ja pastāv apstākļi, kas var norādīt uz iepirkumu principiem neatbilstošu rīcību.¹⁹³ Tas, vai lēmumā ir norādīts pamatojums, un tas, vai norādītais pamatojums atbilst patiesībai (ir pierādīts), ir nošķirami jautājumi. Ja tiesa no pierādījumiem negūst pārliecību, ka iestādes lēmumā norādītie apstākļi pastāv, lēmums atzīstams par prettiesisku tieši šā iemesla dēļ. Lēmumā norādītā pamatojuma neatbilstība patiesībai vai tā prettiesiskums nevar būt pamats secinājumam, ka lēmums nesatur pamatojumu.¹⁹⁴

¹⁸⁷ Sk. Augstākās tiesas 2017.gada 28.februāra sprieduma lietā Nr. SKA-706/2017 (A420193416) 18.punktu.

¹⁸⁸ Sk. Augstākās tiesas 2015.gada 26.marta sprieduma lietā Nr. SKA-555/2015 (A420215114) 10.punktu un tajā norādītā Eiropas Savienības Tiesas 2003.gada 16.oktobra rīkojuma lietā *Kauppatalo Hansel*, C-244/02, ECLI:EU:C:2003:560 36.punktu.

¹⁸⁹ Sk. Augstākās tiesas 2017.gada 13.marta sprieduma lietā Nr. SKA-682/2017 (A420177116) 10.punktu un tajā norādītā Vispārējās tiesas 2013.gada 13.decembra sprieduma lietā *European Dynamics Luxembourg un Evopaiki Dynamiki* /Komisija, T-165/12, ECLI:EU:T:2013:646 47.–48.punktu.

¹⁹⁰ Sk. Augstākās tiesas 2017.gada 13.marta sprieduma lietā Nr. SKA-682/2017 (A420177116) 11.punktu, 2017.gada 21.marta sprieduma lietā Nr. SKA-760/2017 (A420198016) 6.punktu.

¹⁹¹ Konkrētajā lietā pasūtītāja lēmums pārtraukt iepirkuma procedūru bija pamatots ar to, ka uzvarētāja piedāvājums pārsniedz budžeta iespējas. Pirmās instances tiesā pasūtītājs nespēja sniegt detalizētu informāciju par to, kāds tieši bijis budžeta iespēju pārsniegums un kāds piedāvājums būtu atbilstošs pasūtītāja vajadzībām. Pirmās instances tiesa secināja, ka „pamatojuma trūkums apgalvojumam, ka piedāvājums pārsniedz budžeta iespējas, ir būtisks, jo nedod priekšstatu par pasūtītāja budžeta iespējām konkrētajā iepirkumā, tas neļauj tiesai pārbaudīt šī apgalvojuma pareizību”. Tādējādi konkrētajā gadījumā nebija runas par to, ka pasūtītājs vēl bez lēmumā norādītā pamatojuma iepirkuma pārtraukšanai (līdzekļu nepietiekamība) vēlāk būtu norādījis vēl citus apstākļus, kas bijuši pamatā iepirkuma pārtraukšanai un nav bijuši norādīti lēmumā.

¹⁹² Sk. Augstākās tiesas 2015.gada 6.novembra sprieduma lietā Nr. SKA-748/2015 (A420394414) 8. un 9.punktu.

¹⁹³ Sk. Augstākās tiesas 2016.gada 23.septembra rīcības sēdes lēmuma lietā Nr. SKA-366/2016 (A420215114) 7.punktu.

¹⁹⁴ Sk. Augstākās tiesas 2017.gada 6.jūnija sprieduma lietā Nr. SKA-208/2016 (A420138415) 8.punktu.

Kā liecina prakse vairākās Augstākajā tiesā izskatītās lietās, novērtējot iepirkuma pārtraukšanas lēmuma tiesiskumu (tajā norādītā pamatojuma patiesumu), ir būtiska nozīme iepirkuma pārtraukšanas kontekstam – apstākļiem un pasūtītāja rīcībai pirms un pēc šā lēmuma pieņemšanas –, kas ļauj pārliecināties, vai lēmumā norādītais pamatojums, pat ja tas pats par sevi vispārīgi var tikt uzskatīts par objektīvu, konkrētajā gadījumā nav vienīgi formāls aizsegs kāda konkrēta iepriekš izraudzīta pretendenta interešu nodrošināšanai.¹⁹⁵ Turklāt, pārbaudot biroja lēmuma, ar kuru pasūtītāja lēmums atzīts par pareizu, tiesiskumu, nav nozīmes tam, vai apstākļi, ko tiesa šajā izvērtējumā ņem vērā, ir iestājušies pirms vai jau pēc biroja lēmuma pieņemšanas.¹⁹⁶

Tāpat tiesai, vērtējot publiskā iepirkuma pārtraukšanas pamatojuma objektivitāti, jāievēro pārtraukšanas apstākļu konteksts ar procedūras stadiju, īpaši jau tad, kad piedāvājumi ir atvērti. Tieši tad var rasties nepārvarams kārdinājums pasūtītājam kļūt favorītiskam savos lēmumos un tikai formāli izmantot atsaucis uz saimniecisku rīcības brīvību.¹⁹⁷

Augstākās tiesas praksē uzmanība vērsta arī uz to, ka pasūtītājam, domājot par to, kā sasniegt savas saimnieciskās vai citas intereses, vienlaikus jādomā par iepirkuma procesa kopskatu un caurskatāmību no objektīva novērotāja skatpunkta.¹⁹⁸

Atbilstoši Publisko iepirkumu likuma 84.panta trešajai daļai arī birojs var pieņemt lēmumu par iepirkuma procedūras pārtraukšanu, konstatējot iepirkuma procedūras pārkāpumu, kuru citādi nav iespējams novērst. Tiesa tādā gadījumā pārbauda, vai birojs ir pamatoti pieņēmis lēmumu uzdot pasūtītājam pārtraukt iepirkuma procedūru, tas ir, vai birojs pamatoti pasūtītāja rīcībā konstatējis pārkāpumus, turklāt tādus, kurus citādi nevar novērst. Citiem vārdiem, vai ir bijis objektīvs pamatojums pārtraukt iepirkuma procedūru. Tiesa, secinot, ka biroja lēmums nav tiesisks, šo lēmumu atceļ. Tādējādi, konstatējot, ka nepastāv biroja konstatētie šķēršļi iepirkuma procedūrā, tā ir turpināma.¹⁹⁹

¹⁹⁵ Šajā ziņā sk., piemēram, Augstākās tiesas 2015.gada 26.marta sprieduma lietā Nr. SKA-555/2015 (A420215114) 11.punktu, 2017.gada 13.marta sprieduma lietā Nr. SKA-682/2017 (A420177116) 4.punktu kopsakarā ar 10.punktu, 2017.gada 28.februāra sprieduma lietā Nr. SKA-706/2017 (A420193416) 19.punktu, 2017.gada 24.maija sprieduma lietā Nr. SKA-246/2017 (A420181315) 14., 15.punktu, 2017.gada 8.jūnija lēmuma lietā Nr. SKA-1190/2017 (A420163817) 14.punktu.

¹⁹⁶ Sk. Augstākās tiesas 2017.gada 13.marta sprieduma lietā Nr. SKA-682/2017 (A420177116) 5.punktu kopsakarā ar 13.punktu.

¹⁹⁷ Sk. Augstākās tiesas 2017.gada 28.februāra sprieduma lietā Nr. SKA-706/2017 (A420193416) 20.punktu.

¹⁹⁸ Sk. Augstākās tiesas 2017.gada 10.februāra rīcības sēdes lēmuma lietā Nr. SKA-187/2017 (A420385914) 10.punktu.

¹⁹⁹ Sk. Augstākās tiesas 2015.gada 14.augusta lēmuma lietā Nr. SKA-1103/2015 (A420216215) 6.punktu, 2015.gada 27.augusta lēmuma lietā Nr. SKA-1066/2015 (A420212715) 7.punktu, 2015.gada 17.augusta lēmuma lietā Nr. SKA-1069/2015 (A420215215) 7.punktu.

3.7. ATSEVIŠĶI PUBLISKO IEPIRKUMU INSTRUMENTI UN REŽĪMI

3.7.1. Sarunu procedūra

Sarunu procedūra ir viens no iepirkuma procedūru veidiem. Augstākās tiesas 2015.gada 9.oktobra spriedumā lietā Nr. SKA-343/2015 pieejams šīs procedūras skaidrojums un uzsvērti būtiski tās aspekti.

Proti, tā ir iepirkuma procedūra, kurā pasūtītājs apspriežas ar paša izraudzītajiem piegādātājiem un ar vienu vai vairākiem no viņiem rīko sarunas par līguma noteikumiem. Sarunu procedūra nenotiek kā vienpusēja nolikuma izstrāde, bet tā nozīmē apspriešanos jeb konsultācijas ar pretendentiem par līgumu (tātad arī pakalpojuma paša par sevi) būtiskajiem noteikumiem un nosacījumiem. Tiesību normas nenoteic, kā tieši īstenojama sarunu procedūra, taču tas neatbrīvo pasūtītāju no pienākuma ievērot godīgas konkurences nosacījumus, nodrošinot pārskatāmu un objektīvu pieeju, lai visi pretendenti iegūtu vienādu informācijas daudzumu un lai netiktu pieļauta nepamatotu priekšrocību radīšana atsevišķiem pretendentiem. Sarunas rīkojamas ne tikai pēc formas, bet arī pēc satura.²⁰⁰

Tiesa, piemērojot iepirkuma laikā spēkā bijušās tiesību normas un noskaidrojot to saturu, pamatoti ņemusi vērā arī jaunākās – Direktīvā 2014/24/ES iekļautās normās sniegto sarunu procedūras skaidrojumu. Tās ļauj skaidrāk noteikt likumdevēja mērķi, paredzot šādu iepirkuma procedūru.²⁰¹ Kā norādīts šobrīd spēkā esošās Eiropas Parlamenta un Padomes 2014.gada 26.februāra Direktīvas 2014/24/ES par publisko iepirkumu un ar ko atceļ Direktīvu 2004/18/EK preambulas 45.apsvērumā, sarunu mērķim vajadzētu būt piedāvājumu uzlabošanai, lai līgumslēdzēja iestādes varētu pirkt tādus pakalpojumus, kas ir pilnībā pielāgoti to konkrētajām vajadzībām. Sarunas var skart visus iegādājamo būvdarbu, piegāžu un pakalpojumu raksturlielumus, tostarp, piemēram, kvalitāti, daudzumu, komerciālos nosacījumus, kā arī sociālos, vides un inovatīvos aspektus, ja vien tās nav minimālās prasības. Būtu jāprecizē, ka minimālās prasības, kas jānosaka līgumslēdzējai iestādei, ir tie nosacījumi un raksturlielumi (jo īpaši fiziskie, funkcionālie un juridiskie), kam jāatbilst vai kam jāpiemīt ikvienam piedāvājumam, lai līgumslēdzēja iestāde varētu līguma slēgšanas tiesības piešķirt saskaņā ar izraudzītajiem piešķiršanas kritērijiem. Lai nodrošinātu procesa pārredzamību un izsekojamību, būtu pienācīgi jādokumentē visi posmi. Turklāt visi piedāvājumi visas procedūras laikā būtu jāiesniedz rakstiski.

Situācijā, kad iepirkuma dokumentācijā tehniskās specifikācijas nav iespējams noteikt ļoti detalizēti pērkamā pakalpojuma rakstura dēļ, ir attaisnojama sarunu procedūras piemērošana (protams, atbilstoši likumā paredzētajiem priekšnoteikumiem), taču tas vienlaikus nozīmē arī to, ka šī procedūra ir faktiski jāpiemēro, nevis uz to jāatsaucas vienīgi formāli vai jāpiemēro tikai attiecībā uz daļu no kandidātiem. Pretējā gadījumā pastāv risks, ka būtiski iepērkamā pakalpojuma aspekti tā arī netiek detalizēti un ka tiek iesniegti tādi piedāvājumi, kuru detalizācijas pakāpe atšķiras tik ļoti, ka tos nav iespējas salīdzināt.²⁰²

Atbilstoši Publisko iepirkumu likuma 63.panta trešajai daļai gadījumā, ja paredzēts piemērot sarunu procedūru pēc metu konkursa un tajā noteikti vairāki uzvarētāji, tie visi

²⁰⁰ Sk. Augstākās tiesas 2015.gada 9.oktobra sprieduma lietā Nr. SKA-343/2015 (A420409813) 3.1.apakšpunktu kopsakarā ar 6.punktu.

²⁰¹ Sk. Augstākās tiesas 2015.gada 9.oktobra sprieduma lietā Nr. SKA-343/2015 (A420409813) 3.1.apakšpunktu kopsakarā ar 6.punktu.

²⁰² Sk. Augstākās tiesas 2015.gada 9.oktobra sprieduma lietā Nr. SKA-343/2015 (A420409813) 8.punktu.

aicināmi uz sarunām. Situācija, kurā kāds no uzvarētājiem uz sarunām tiek aicināts un kāds netiek, būtiski apdraud vienlīdzīgu attieksmi pret kandidātiem, neveicina konkurenci un pasūtītāja līdzekļu efektīvu izlietošanu.²⁰³

Augstākā tiesa aplūkojusi arī Publisko iepirkumu likuma 63.panta ceturtās daļas 1.punktā noteikto gadījumu, kad pasūtītājam ir tiesības piemērot sarunu procedūru, iepriekš npublicējot paziņojumu par līgumu. Minētā norma noteic, ka papildus šā panta pirmajā daļā minētajiem gadījumiem pasūtītājs var piemērot sarunu procedūru, iepriekš npublicējot paziņojumu par līgumu, publiskiem būvdarbu un pakalpojumu līgumiem, ja:

1) pasūtītājam ir nepieciešami papildu būvdarbi vai pakalpojumi, kuri sākotnēji netika iekļauti līgumā vai būvniecības projektā, bet kuri neparedzamu apstākļu dēļ kļuvuši nepieciešami iepriekš noslēgtā līguma izpildei, un tiek ievēroti šādi nosacījumi:

a) kopējā līgumcena papildu iepirkuma līgumos nepārsniedz 50 procentus no iepriekš noslēgtā līguma līgumcenas,

b) nepieciešamos papildu būvdarbus veic vai pakalpojumus sniedz iepriekš noslēgtā līguma izpildītājs,

c) papildu būvdarbus vai pakalpojumus nevar tehniski vai ekonomiski nodalīt no iepriekš noslēgtajā līgumā paredzētajiem būvdarbiem vai pakalpojumiem, neradot ievērojamas grūtības pasūtītājam, vai arī papildu būvdarbi vai pakalpojumi ir būtiski nepieciešami iepriekš noslēgtā līguma izpildei, kaut arī tos iespējams nodalīt no šajā līgumā paredzēto būvdarbu izpildes vai pakalpojumu sniegšanas.

Minētajā normā uzskaitītie priekšnoteikumi ir kumulatīvi.²⁰⁴

Norma Publisko iepirkumu likumā iekļauta, ieviešot Direktīvas 2004/18/EK 31.panta 4.punkta „a” apakšpunktu. Augstākā tiesa, balstoties uz Eiropas Savienības Tiesas judikatūru, norādījusi, ka normas piemērošanas gadījumā samazinās iepirkuma procedūras pārredzamība, tādēļ noteikumi, kas paredz atkāpi no vispārējā pienākuma rīkot iepirkumu pārredzami, interpretējami šauri un piemērojami tikai konkrēti uzskaitītajos gadījumos. Pierādīšanas pienākums par to, ka pastāv izņēmuma gadījums, gulstas uz to personu, kas atsaucas uz šādu izņēmuma gadījumu.²⁰⁵

Publisko iepirkumu likuma 63.panta ceturtās daļas 1.punkts piešķir pasūtītājam novērtējuma brīvību, izvērtējot iespējamās grūtības, ko tam varētu radīt papildu pakalpojumu nodalīšana no iepriekš noslēgtajā līgumā paredzētajiem pakalpojumiem (sk. Publisko iepirkumu likuma 63.panta ceturtās daļas 1.punkta „c” apakšpunktu). Šāda vērtējuma pārbaudes iespējas tiesā ir ierobežotas. Novērtējuma brīvības gadījumā tiesa nevar pārvērtēt iestādes izdarīto secinājumu pēc satura, bet var vienīgi pārbaudīt, vai iestāde nav pieļāvusi acīmredzamu kļūdu novērtējuma brīvības izmantošanā.²⁰⁶

Lai arī lēmums par sarunu procedūras piemērošanu, npublicējot paziņojumu par līgumu, nav administratīvais akts, tomēr pasūtītājam ir jāspēj pamatot savu izvēli attiecībā uz izņēmuma procedūras piemērošanu. Savukārt tiesai šis pamatojums ir jāpārbauda, neaprobežojoties tikai ar pasūtītāja iepriekš publiskotiem apsvērumiem par šo izvēli. Vienlaikus jāpatur prātā, ka, tā

²⁰³ Sk. Augstākās tiesas 2015.gada 9.oktobra sprieduma lietā Nr. SKA-343/2015 (A420409813) 8.punktu.

²⁰⁴ Sk. Augstākās tiesas 2015.gada 8.decembra sprieduma lietā Nr. SKA-550/2015 (A420307713) 13.punktu.

²⁰⁵ Sk. Augstākās tiesas 2015.gada 8.decembra sprieduma lietā Nr. SKA-550/2015 (A420307713) 11.punktu, Eiropas Savienības Tiesas 2005.gada 13.janvāra sprieduma lietā Komisija/Spānija, C-84/03, ECLI:EU:C:2005:14 47. un 48.punktu, 1987.gada 10.marta sprieduma lietā Komisija/Itālija, ECLI:EU:C:1987:115 C-199/85 14.punktu, 2014.gada 14.septembra sprieduma lietā Komisija/Itālija, C-385/02, ECLI:EU:C:2004:522 19.punktu.

²⁰⁶ Sk. Augstākās tiesas 2017.gada 21.marta sprieduma lietā Nr. SKA-583/2017 (A420307713) 13.punktu.

kā tieši pasūtītājam jāspēj pamatot savu izvēli, tiesai nav *ex officio* jāveic papildu apstākļu noskaidrošana, uz kuriem pasūtītājs tiesvedības gaitā nav norādījis.²⁰⁷

3.7.2. B daļas pakalpojumi

Viens no Publisko iepirkumu likumā paredzēto procedūru piemērošanas izņēmumiem ir šā likuma 2.pielikuma B daļā minēto pakalpojumu iepirkumi. Saskaņā ar minētā likuma 8.panta septīto daļu uz šiem iepirkumiem attiecināmas vienīgi likuma 17.pantā, III nodaļā, 27.pantā, 30.panta pirmajā, ceturtajā un sestajā daļā, 32.pantā, 35.panta pirmajā daļā un 67.pantā paredzētās prasības.²⁰⁸ Pārējos likuma noteikumus šajos iepirkumos var nepiemērot. Tomēr pasūtītājs arī tādos gadījumos nav atbrīvots no Publisko iepirkumu likuma 2.pantā noteikto principu – procedūras atklātums, brīva konkurence, vienlīdzīga un taisnīga attieksme, līdzekļu efektīva izmantošana – ievērošanas.²⁰⁹

Eiropas Savienības Tiesa ir norādījusi, ka līgumslēdzējām iestādēm, kas noslēdz līgumus, uz kuriem attiecas B pielikums, pat ja tām nav piemērojami vairāki no direktīvas izrietošie noteikumi, joprojām ir jāievēro Savienības tiesību pamatnoteikumi, tostarp principi tiesību veikt uzņēmējdarbību un pakalpojumu sniegšanas brīvības jomā. Šajā sakarā tiesa jo īpaši ir uzsvērusi vienlīdzīgas attieksmes principu un no tā izrietošo pārskatāmības pienākumu. Pienākuma nodrošināt pārskatāmību galvenais mērķis ir garantēt, ka nepastāv favorītisma un līgumslēdzējas iestādes patvaļības risks.²¹⁰

3.7.3. Vispārīgā vienošanās

Vispārīgā vienošanās ir no Eiropas Savienības publisko iepirkumu tiesībām pārņemts Publisko iepirkumu likumā iedzīvināts tiesību instruments.²¹¹

Ņemot vērā direktīvā un juridiskajā literatūrā sniegto vispārīgās vienošanās skaidrojumu, vispārīgā vienošanās ir vienošanās par to, *kā* tiks slēgti publiskā iepirkuma līgumi preču vai pakalpojumu iegādei noteiktā laika posmā nākotnē.²¹²

Vispārīgā vienošanās ļauj pasūtītājam izvēlēties potenciālos sadarbības partnerus vispārīgi paredzamu pasūtījumu izpildei nākotnē, kuru būtiskās sastāvdaļas un izpildes nianse vēl, iespējams, nav pilnībā zināmas un var būt atkarīgas no apstākļiem, kas pastāvēs tad, kad radīsies nepieciešamība pēc precēm vai pakalpojumiem. Ja vispārīgā vienošanās nesatur visus līguma slēgšanas noteikumus, tie nosakāmi tad, kad rodas reāla vajadzība pēc pakalpojumiem vai precēm. Tādā gadījumā starp pretendentiem turpinās cīņa par tiesībām noslēgt konkrēto iepirkuma līgumu.²¹³

²⁰⁷ Sk. Augstākās tiesas 2015.gada 8.decembra sprieduma lietā Nr. SKA-550/2015 (A420307713) 12.punktu.

²⁰⁸ Prasības, kas attiecas uz tehniskajām specifikācijām, noteikumi par iepirkuma komisiju, paziņojumu par iepirkumu un pretendentu informēšanu, pieejamību iepirkuma dokumentācijai, procedūras dokumentēšanu un iepirkuma līgumu.

²⁰⁹ Sk. Augstākās tiesas 2012.gada 3.decembra sprieduma lietā Nr. SKA-541/2012 (A420465511) 6.punktu, 2017.gada 6.jūnija sprieduma lietā Nr. SKA-208/2017 (A420138415) 5.punktu, 2017.gada 24.maija sprieduma lietā Nr. SKA-246/2017 (A420181315) 13.punktu.

²¹⁰ Sk. Augstākās tiesas 2012.gada 3.decembra sprieduma lietā Nr. SKA-541/2012 (A420465511) 6.punktu un Eiropas Savienības Tiesas 2010.gada 18.novembra sprieduma lietā Komisija/Īrija, C-226/09, ECLI:EU:C:2010:697 29.punktu un 2004.gada 29.aprīļa sprieduma lietā Komisija/CAS *Succhi di Frutta SpA*, C-496/99, ECLI:EU:C:2004:236 111.punktu.

²¹¹ Sk. Augstākā tiesa 2017.gada 6.jūnija spriedumā lietā Nr. SKA-250/2017 (A420284715) 8.punktu.

²¹² Sk. Augstākā tiesa 2017.gada 6.jūnija spriedumā lietā Nr. SKA-250/2017 (A420284715) 9.punktu.

²¹³ Sk. Augstākā tiesa 2017.gada 6.jūnija spriedumā lietā Nr. SKA-250/2017 (A420284715) 11.punktu.

Vispārīgās vienošanās dalībnieks, saņemot uzaicinājuma vēstuli iesniegt piedāvājumu ar visu būtisko informāciju, var izsvērt, vai tam konkrētais iepirkuma līgums ir pievilcīgs no saimnieciskā un ekonomiskā viedokļa un vai tas spēs izpildīt līgumu atbilstoši pasūtītājas prasībām. Pretendējot uz iepirkuma līguma slēgšanu, pretendents var sagatavot tādu finanšu piedāvājumu, kas atbilst jau konkrētā līguma nosacījumiem, attiecīgi precizējot cenu.²¹⁴

3.8. LĪGUMA ATZĪŠANA PAR SPĒKĀ NEESOŠU

Publisko iepirkumu likuma 85.²panta pirmajā daļā uzskaitīti gadījumi, kad tiesa var iepirkuma līgumu vai vispārīgo vienošanos atzīt par spēkā neesošu, grozīt vai atcelt to noteikumus vai saīsināt līguma vai vispārīgās vienošanās termiņu. Augstākā tiesa, secinājusi, ka minētajā normā ietvertais vārds „var” interpretējams šauri, attiecinot to tikai uz izvēli starp tālāk norādītajām sekām – atzīt līgumu par spēkā neesošu, grozīt vai atcelt tā noteikumus vai saīsināt līguma termiņu –, nevis uz izvēli starp to, vai vispār kādas no šīm sekām ir piemērojamas. Proti, tiesai ir dota satura izvēle, bet nav dota izdošanas izvēle.²¹⁵

Saskaņā ar Publisko iepirkumu likuma 85.³panta pirmo daļu konkrētajam gadījumam atbilstošo sprieduma veidu nosaka tiesa. Tiesai, izvēloties kādu no normā minētajiem spriedumu veidiem, ir jāargumentē sava izvēle.²¹⁶

Tiesai, izskatot prasījumu par iepirkuma līguma atzīšanu par spēkā neesošu, nav pamata aprobežoties ar to konkrētās procedūras piemērošanas pamatojumu, ko pasūtītājs darījis zināmu pirms procedūras uzsākšanas, jo pasūtītāja izšķiršanās par noteikta veida procedūras piemērošanu pati par sevi nav administratīvais akts. Ir iespējamas situācijas, kad pasūtītājs vispār nav iepriekš publicējis vai darījis zināmu birojam savu izvēli piemērot noteikta veida procedūru, kā arī nav sniedzis jebkādu argumentus par procedūras izvēli. Tāpat iespējams, ka iepirkuma procedūra nav piemērota vispār un pirms līguma slēgšanas rakstveidā nekur nav formulēts pasūtītāja pamatojums šādai rīcībai. Tiesību normas ļauj atzīt līgumu par spēkā neesošu, ja tiek konstatēti Publisko iepirkumu likuma 85.²panta pirmajā daļā minētie apstākļi un starp tiem nav minēts iepriekš rakstveidā formulēta pamatojuma trūkums konkrētai pasūtītāja rīcībai.²¹⁷

Publisko iepirkumu likums neliedz arī jau spēku zaudējušu iepirkuma līgumu atzīt par spēkā neesošu no noslēgšanas brīža.²¹⁸ Tomēr tiesa secinājusi, ka Latvijas tiesību normas pretēji Direktīvas 2007/665/EEK 2.d panta otrajā daļā noteiktajam neparedz sekas tam, ka līgumu atzīst par spēkā neesošu. Tiesas ieskatā, seku novēršanas atstāšana tikai līgumslēdzēju ziņā nesasniedz direktīvā noteikto mērķi. Šāds viedoklis pausts Augstākās tiesas 2015.gada 26.marta blakus lēmumā lietā Nr. SKA-46/2015, kurā tiesa vērsusi Ministru kabineta uzmanību uz tiesiskā regulējuma nepilnību šajā jautājumā.²¹⁹

²¹⁴ Sk. Augstākā tiesa 2017.gada 6.jūnija spriedumā lietā Nr. SKA-250/2017 (A420284715) 13.punktu.

²¹⁵ Sk. Augstākās tiesas 2016.gada 26.maija sprieduma lietā Nr. SKA-71/2016 (A420437813) 8.punktu.

²¹⁶ Sk. Augstākās tiesas 2017.gada 2.marta sprieduma lietā Nr. SKA-13/2017 (A420362913) 13.punktu.

²¹⁷ Sk. Augstākās tiesas 2015.gada 8.decembra sprieduma lietā Nr. SKA-550/2015 (A420307713) 10.punktu.

²¹⁸ Sk. Augstākās tiesas 2014.gada 31.oktobra sprieduma lietā Nr. SKA-221/2014 (A420555612) 5.punktu.

²¹⁹ Atbildot uz minēto lēmumu, valdība sniegusi viedokli, ka gadījumā, ja tiesa atzīst noslēgto līgumu par spēkā neesošu kopš noslēgšanas brīža, līgumslēdzēji iepriekšējo stāvokli atjauno civiltiesiskā kārtībā saskaņā ar Civillikuma 2369.–2393.pantu. Civillikumā iekļautais restitūcijas regulējums balstās uz brīvprātības principu –

Publisko iepirkumu likuma 85.²panta otrajā daļā ir noteikti gadījumi, kad, neraugoties uz konstatētajiem Publisko iepirkumu likuma 85.²panta pirmajā daļā minētajiem pārkāpumiem, tiesa tomēr nevar piemērot normā paredzētās sankcijas. Augstākās tiesas praksē apskatīts viens no Publisko iepirkumu likuma 85.²panta otrajā daļā norādītajiem priekšnoteikumiem sankciju nepiemērošanai, proti, pasūtītājs saskaņā ar Publisko iepirkumu likuma 27.¹panta pirmo daļu publicējis brīvprātīgo paziņojumu par iepirkuma rezultātiem (sk. Publisko iepirkumu likuma 85.²panta otrās daļas 1.punktu). Minētajā lietā tiesa pievērsusies jautājumam par brīvprātīgā paziņojuma būtību un atzinusi, ka paziņojums, kas ievietots datubāzē kā iepriekšējs informatīvs paziņojums par plānoto līguma piešķiršanu, nav pielīdzināms brīvprātīgajam paziņojumam. Proti, gan Direktīva 89/665/EEK, gan Publisko iepirkumu likums un tam pakārtotie Ministru kabineta 2010.gada 27.jūlija noteikumi Nr. 698 „Noteikumi par publisko iepirkumu paziņojumu saturu un sagatavošanas kārtību” skaidri nodala īpašu brīvprātīgā paziņojuma veidu – brīvprātīgs paziņojums par iepirkuma rezultātiem. Minētajam paziņojumam ir jāsaturo Ministru kabineta noteikumos norādītā informācija, tostarp ziņas par konkrēto personu, kurai piešķirtas līguma slēgšanas tiesības. Skaidras informācijas sniegšanas nepieciešamība izriet no Publisko iepirkumu likuma 27.¹panta otrajā daļā norādītā brīvprātīgā paziņojuma mērķa – radīt iespēju ieinteresētajām personām apstrīdēt tāda iepirkuma pamatotību, kas pasūtītāja kļūdas dēļ veikts, nepiemērojot atbilstošu iepirkuma procedūru un npublicējot paziņojumu par līgumu. Savukārt informācija, kas izziņota kā iepriekšējs informatīvs paziņojums, personām nav jāuztver kā paziņojums, kura mērķis ir cits.²²⁰

Savukārt Publisko iepirkumu likuma 85.³panta ceturtā un piektā daļa ierobežo tiesas izvēli attiecībā uz piemērojamām sankcijām. Attiecībā uz šīm normām Augstākā tiesa norādījusi turpmāk minētos apsvērumus.

Publisko iepirkumu likuma 85.³panta ceturtās daļas pareiza piemērošana prasa konkretizēt sabiedrības intereses, kuru dēļ līguma izpilde ir tik būtiska, lai tiesa to neapturētu, neskatoties uz to, ka ir pieļauts rupjš tiesību normu pārkāpums. Tāpat atzīts, ka norma nedrīkst tikt interpretēta pārlietu plaši, jo jebkurš publiskajā sektorā veikts iepirkums ir vērsts uz noteiktu sabiedrības interešu apmierināšanu.²²¹

Publisko iepirkumu likuma 85.³panta piektā daļa noteiktos gadījumos (ja pārkāpts aizliegums noteiktā laikā slēgt līgumu) un noteiktos apstākļos (ja iepirkuma procedūra līdz galīgā lēmuma pieņemšanai bijusi tiesiska un ja šis galīgais lēmums nav ietekmējis pieteicēja izredzes iegūt līguma slēgšanas tiesības) neļauj atzīt līgumu par spēkā neesošu, bet ļauj vienīgi atcelt vai grozīt līguma noteikumus vai saīsināt līguma termiņu. Līdz ar to, izvērtējot, vai līgumu var atzīt par spēkā neesošu, tiesai atsevišķos gadījumos var būt jāpārbauda arī tas, vai iepirkuma procedūra līdz galīgā lēmuma pieņemšanai ir veikta tiesiski.²²²

Ierobežojumam tiesai taisīt spriedumu par līguma atzīšanu par spēkā neesošu nevajadzētu ietekmēt personas tiesības uz atlīdzinājumu. Proti, gadījumos, kad tiesa ir ierobežota attiecībā uz līguma atzīšanu par spēkā neesošu (grozīšanu, termiņa saīsināšanu), spriedumā parasti būtu

tikai pašas puses izlemj atdot otrai to, kas tai nepienākas, un katrai pusei ir jāizvērtē, vai vērsšanās tiesā ar prasības pieteikumu par izpildījuma atprasīšanu ir lietderīga un efektīva. Pasūtītājam jāizvērtē, vai vērsšanās tiesā ar šādu prasības pieteikumu ir samērīga un lietderīga, lai atjaunotu iepriekšējo stāvokli, ievērojot arī Publiskas personas finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanas likumā noteiktos principus. Savukārt Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā ietvertas normas, kas vērstas uz to, lai nākotnē atturētu amatpersonas rīkoties līdzīgi, pārkāpjot iepirkumu jomas regulējumu.

²²⁰ Sk. Augstākās tiesas 2013.gada 15.marta sprieduma lietā Nr. SKA-110/2013 (A420425412) 13. un 14.punktu.

²²¹ Sk. Augstākās tiesas 2014.gada 22.decembra lēmuma lietā Nr. SKA-1390/2014 (A420372114) 7.punktu.

²²² Sk. Augstākās tiesas 2014.gada 22.decembra lēmuma lietā Nr. SKA-1390/2014 (A420372114) 9. punktu.

nepieciešams ietvert skaidru konstatējumu par līguma noslēgšanas prettiesiskumu, jo tas var būt pamats pieteicēja tālākai tiesību aizsardzībai.²²³

Attiecībā uz pārkāpumiem, kas var būt pamats sankciju piemērošanai, Augstākā tiesa līdz šim izteikusies par nogaidīšanas termiņa neievērošanu un līgumu tiešu slēgšanu.

Augstākā tiesa, atsaucoties uz Direktīvas 2007/66/EK (kuras normas iedzīvinātas Publisko iepirkumu likuma 85.³pantā) preambulas 4., 18.–21.apsvērumu un 2.d panta pirmās daļas „b” apakšpunktu, kā arī minētā panta trešo daļu un 2.e pantu, secinājusi, ka Eiropas Savienības likumdevējs ir devis norādes dalībvalstu likumdevējam panākt to, ka iepirkumu līgumi netiek noslēgti, kamēr nav beidzies nogaidīšanas termiņš. Sankcijām jābūt pat tad, ja iepirkuma procedūrā ir pieļauti tikai formāli pārkāpumi, kas nav ietekmējuši iepirkumu pēc būtības. Nogaidīšanas termiņa ievērošanai piešķirta liela nozīme, jo tā mērķis ir dot iespēju pretendentiem efektīvi apstrīdēt pārkāpumus iepirkumu procedūrā.²²⁴ Tas, vai nogaidīšanas termiņš tiek pārkāpts par vairākām vai tikai par vienu dienu, nav būtiski, jo pretendenti, kas vēlas iesniegt apstrīdēšanas iesniegumu par iepirkumu, var rēķināties ar likumā noteikto desmit dienu termiņu un šā termiņa neievērošana tikai par vienu dienu var padarīt apstrīdēšanas iesniegumu neefektīvu.²²⁵

Ja pasūtītājs publiskā iepirkuma procedūras nepiemērošanu pamato ar savu tiesību normās noteikto brīvību piešķirt līguma slēgšanas tiesības tieši (t.i., neizsludinot iepirkuma procedūru), procedūras nepiemērošanas tiesiskuma pārbaudē izvērtējams, vai konkrētajā gadījumā ir konstatējami visi no tiesību normām izrietošie priekšnoteikumi, kas ļauj pasūtītājam noslēgt līgumu, nerīkojot iepirkuma procedūru.²²⁶

Saskaņā ar Publisko iepirkumu likuma 3.panta pirmās daļas 7.punktu minētais likums nav piemērojams tādas institūcijas veiktajiem būvdarbiem vai piegādēm vai sniegtajiem pakalpojumiem, kura vienlaikus atbilst šādiem kritērijiem:

- a) tā atrodas viena vai vairāku pasūtītāju pilnīgā kontrolē (šāda kontrole izpaužas kā tiesības ietekmēt kontrolē esošās institūcijas darbības būtiskus mērķus un lēmumus);
- b) vismaz 80 procentus tās gada finanšu apgrozījuma veido konkrētu uzdevumu izpilde kontrolējošo pasūtītāju interesēs vai citu pasūtītāju interesēs, kurus kontrolē šo institūciju kontrolējošie pasūtītāji;
- c) tās kapitāla daļas vai akcijas pilnībā pieder pasūtītājiem, kas to kontrolē.

Augstākā tiesa, atsaucoties uz Eiropas Savienības Tiesas atziņām, sniegusi skaidrojumu par minētā panta pirmās daļas 7.punkta „a” apakšpunktu. Proti, publiskā iepirkuma procedūras izņēmums ir attaisnots, ja pasūtītājs attiecīgo personu kontrolē tāpat kā savus dienestus. *Tāda pati kontrole* ir tad, ja iestāde var ietekmēt šīs personas lēmumus, tostarp gan attiecībā uz tās stratēģiskiem mērķiem, gan svarīgiem lēmumiem. Citiem vārdiem, iestādei ir jābūt iespējai veikt personas strukturālu un funkcionālu kontroli, turklāt tai jābūt faktiskai. Ja persona pieder vairākām iestādēm, tās var kopīgi veikt *tādu pašu kontroli*, nav nepieciešams, lai katra no iestādēm to veiktu atsevišķi. Kontrole, kas tiek veikta pār sabiedrību, nevar būt atkarīga tikai no vienas iestādes kontroles pilnvarām, kurai attiecīgajā sabiedrībā pieder vairākums kapitāldaļu. Apstāklis, ka iestādei vienai vai kopā ar citiem publisko tiesību subjektiem pieder visas kapitāla daļas, principā norāda, ka tā kontrolē šo sabiedrību gluži tāpat kā savus dienestus.

²²³ Sk. Augstākās tiesas 2013.gada 23.aprīļa lēmuma lietā Nr. SKA-497/2013 7.punktu.

²²⁴ Sk. Augstākās tiesas 2016.gada 26.maija sprieduma lietā Nr. SKA-71/2016 (A420437813) 8.punktu.

²²⁵ Sk. Augstākās tiesas 2016.gada 26.maija sprieduma lietā Nr. SKA-71/2016 (A420437813) 10.punktu.

²²⁶ Sk. Augstākās tiesas 2012.gada 6.novembra lēmuma lietā Nr. SKA-903/2012 7.–10.punktu.

Tas, protams, neizslēdz nepieciešamību pārbaudīt, kādā veidā konkrētajā gadījumā noteikta lēmumu pieņemšanas kārtība un kāda ir katras publiskās personas ietekme.²²⁷

Gadījumā, ja pieteikums iesniegts saistībā ar pasūtītāja tieši noslēgtu līgumu, būtiskas ir arī jau iepriekš aplūkotas tiesas atziņas par tiesas kontroles robežām. Proti, jautājumā, vai principā sabiedriski nozīmīgu pakalpojumu izpildi nodot tirgum vai tos nodrošināt paša pasūtītāja spēkiem, publiskai personai ir plaša rīcības brīvība, kas balstās politiski definētos mērķos un apsvērumos, kas var būt atkarīgs no tā, cik sociāli orientētu politiku tā īsteno. Tādēļ kontrole pār šādu izšķiršanos un rīcību nepakļaujas tiesību kritērijiem un tādējādi – tiesas ietekmei. Līdz ar to tiesa arī atkāpusies no iepriekš savā praksē atzītā, ka iepirkuma lietās pārbaudāms, vai publiskās personas darbība atbilst Valsts pārvaldes iekārtas likuma 87. un 88.pantam.²²⁸

Kopumā tiesa strikti iebilst pret pasūtītāju norādītiem apstākļiem, kas, to ieskatā, ļāvuši nepiemērot atbilstošu iepirkuma procedūru vai neievērot aizliegumu slēgt līgumu, norādot, piemēram, ka Publisko iepirkumu likuma piemērošana konkrētam iepirkumam ir atkarīga tikai no līgumcenas un priekšmeta, nevis no pasūtītāja grūtībām normu ievērošanā.²²⁹ Tāpat vērsta uzmanība, ka atbildētājam gadījumā, ja pastāvēja izņēmuma apstākļi un līguma ātrāka noslēgšana bija ārkārtīgi nepieciešama, bija jālūdz Iepirkumu uzraudzības birojam pieņemt lēmumu saīsinātā termiņā, nevis jāslēdz līgums, neievērojot aizliegumu to darīt.²³⁰ Vēl kādā gadījumā tiesa taisījusi blakus lēmumu, lai vērstu atbildīgās ministrijas uzmanību uz faktu, ka pašvaldību dibināta kapitālsabiedrība rīkojusies pretēji Iepirkumu uzraudzības biroja rīkojumam neslēgt iepirkuma līgumus, un uz nepieciešamību izvērtēt pašvaldības uzņēmuma un iesaistīto pašvaldības amatpersonu rīcību un atbildību prettiesiski noslēgtā, bet jau izpildītā līguma laušanas iespējamajām sekām.²³¹

3.9. ZAUDĒJUMU ATLĪDZINĀŠANA

Augstākā tiesa, vērtējot prasījumu par zaudējumu, kas izpaušies neiegūtās peļņas veidā, atlīdzināšanu, sniegusi turpmāk minētās atziņas.

Kā negūta tiek uzskatīta tāda peļņa, kura notikumu parastās attīstības gaitā tiktu gūta. No tā izriet, ka negūto peļņu cietušais var prasīt tikai tad, ja tam, neesot pārkāpumam publiskā iepirkuma procedūrā, vajadzēja saņemt publiskā iepirkuma līguma slēgšanas (izpildījuma) tiesības un viņam tiktu šādas tiesības piešķirtas.²³²

Tiesību normas nenoteic konkrētu personu, ar kuru slēdzams līgums, un pieteicējam nav paļāvības, ka līgums tiks noslēgts tieši ar to. Tomēr tas nedrīkst būt nepārvarams šķērslis cēloņsakarības konstatēšanai starp iestādes rīcību un iespējamiem zaudējumiem. Pretējā gadījumā zaudējumu atlīdzināšanas institūts iepirkumu lietās kļūtu iluzors, jo nevienā gadījumā

²²⁷ Sk. Augstākās tiesas 2014.gada 29.decembra sprieduma lietā Nr. SKA-79/2014 (A420612510) 12.punktu un tajā norādīto Eiropas Savienības Tiesas judikatūru – Eiropas Savienības Tiesas 2012.gada 29.novembra sprieduma apvienotajā lietā *Econord*, C-182/11 un C183/11, ECLI:EU:C:2012:758 27.–30.punktu, Eiropas Savienības Tiesas 2008.gada 13.novembra sprieduma lietā *Coditel Brabant*, C-324/07, ECLI:EU:C:2008:621 31.punktu.

²²⁸ Sk. Augstākās tiesas 2014.gada 29.decembra sprieduma lietā Nr. SKA-79/2014 (A420612510) 16. un 17.punktu.

²²⁹ Sk. Augstākās tiesas 2013.gada 2.maija rīcības sēdes lēmuma lietā Nr. SKA-494/2013 (A420513511) 10.punktu.

²³⁰ Sk. Augstākās tiesas 2015.gada 26.marta sprieduma lietā Nr. SKA-46/2015 (A420281013) 7.punktu.

²³¹ Sk. Augstākās tiesas 2015.gada 26.marta blakus lēmumu lietā Nr. SKA-46/2015 (A420281013).

²³² Sk. Augstākās tiesas 2015.gada 30.marta sprieduma lietā Nr. SKA-585/2015 (A420361914) 8.punktu.

tiesību normas neparedz konkrētu uzvarētāju un neviens, piedaloties iepirkumā, nevar paļauties, ka neuzvarēs kāds cits.²³³ Tiesa, izlemjot prasījumu par zaudējumu atlīdzināšanu, pēc būtības nenoregulē publiskā iepirkuma procedūru, nosakot tās uzvarētāju, un tādējādi neiejaucas pasūtītāja kompetencē novērtēt piedāvājumus. Lai noteiktu, vai no iepirkuma procedūras nepamatoti izslēgtajam pretendētājam pienākas zaudējumu atlīdzība (negūtā peļņa), ir jāvērtē, vai iepirkuma procedūras vispārīgi paredzamās attīstības gaitā šim pretendētājam būtu bijušas izredzes uzvarēt. Tas ļautu konstatēt cēlonisko sakaru starp iepirkuma procedūrā pieļauto kļūdu un pretendētājam šīs kļūdas dēļ radītajiem zaudējumiem. Tiesai ir jāizvērtē iestādes pieļautā pārkāpuma ietekme uz iepirkuma procedūru kopumā, ņemot vērā pārkāpuma iespējamo ietekmi uz pārējiem pretendentiem.²³⁴

Turklāt šis izvērtējums nav atkarīgs no tā, vai citi pretendenti ir izvēlējušies aizsargāt savas tiesības pēc pārkāpuma. Izlemjot par zaudējumu atlīdzināšanu konkrētajam pieteicējam, nekādi netiek ietekmēti pārējo iepirkuma dalībnieku tiesiskais stāvoklis. Citiem vārdiem, tie dalībnieki, kuri nepārsūdzēja iepirkuma procedūras lēmumu, ir zaudējuši tiesības prasīt atlīdzinājumu, tomēr tas nav pamats, lai atšķirīgi vērtētu pieteicējam iespējami radītos zaudējumus, kuri savukārt ir atkarīgi no tā, vai pieteicējs kļūdaina lēmuma dēļ ir zaudējis iespēju slēgt iepirkuma līgumu.²³⁵

Apstākļi, vai pieteicējs iepirkuma procedūras paredzamās norises gaitā būtu ieguvis tiesības slēgt iepirkuma līgumu, būtībā ir hipotētiskā labvēlīgā administratīvā akta izdošanas pamatotības pārbaude. Attiecībā uz to tiesai ir jāvadās pēc objektīvās izmeklēšanas principa. Vienīgi pēc tam, kad ir noskaidrots, vai pieteicējs būtu varējis iepirkumā uzvarēt, ja nebūtu pieļautā pārkāpuma, var pievērsties jautājumam par to, vai un kādā apmērā pieteicējs iepirkuma līguma noslēgšanas rezultātā būtu guvis peļņu. Tas savukārt atbilstoši Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 7.panta otrajai daļai būtu jāpierāda pieteicējam.²³⁶

Persona var pretendēt uz zaudējumu atlīdzināšanu arī tad, ja tiesa lemj par iepirkuma līguma atzīšanu par spēkā neesošu. Publisko iepirkumu likuma 85.⁴panta otrā daļa noteic: ja atlīdzinājums tiek prasīts vienlaikus ar šā likuma 85.¹pantā paredzēto prasījumu, tiesa to izlemj, izskatot attiecīgo pieteikumu un pieņemot kādu no šā likuma 85.³panta pirmajā daļā minētajiem spriedumiem. Pierādīšanas pienākums par šādu zaudējumu esamību un atlīdzinājuma apmēru gulstas uz pieteicēju. Pēc sprieduma spēkā stāšanās dienas šādu zaudējumu atlīdzināšanu var prasīt civiltiesiskā kārtībā.

Minētās normas neizslēdz personas tiesības uz zaudējumu atlīdzinājumu, ja tiesa Publisko iepirkumu likuma 85.²panta otrajā daļā un 85.³panta ceturtajā daļā norādīto iemeslu dēļ nevar taisīt spriedumu par iepirkuma līguma atzīšanu par spēkā neesošu. Tās vienīgi noteic kārtību, kādā persona var prasīt zaudējumu atlīdzinājumu. Normas mērķis nevar būt izslēgt zaudējumu atlīdzinājuma prasījumu gadījumā, kad tas būtu nepieciešams pat vēl vairāk par normā tieši norādīto gadījumu – proti, ja līguma noslēgšanas prettiesiskums ir konstatēts, bet nav pieļaujams situāciju labot, līgumu atzīstot par spēkā neesošu vai tml.²³⁷

Lai persona varētu īstenot tiesības uz zaudējumu atlīdzināšanu gadījumā, kad tā ir vērsusies tiesā ar prasījumu par iepirkuma līguma atzīšanu par spēkā neesošu, tās interese jo īpaši ir prasīt atzīt līguma noslēgšanas prettiesiskumu. Ja tiesa ir ierobežota attiecībā uz līguma

²³³ Sk. Augstākās tiesas 2014.gada 22.oktobra sprieduma lietā Nr. SKA-807/2014 (A420572412) 8.punktu.

²³⁴ Sk. Augstākās tiesas 2014.gada 22.oktobra sprieduma lietā Nr. SKA-807/2014 (A420572412) 8.punktu.

²³⁵ Sk. Augstākās tiesas 2014.gada 22.oktobra sprieduma lietā Nr. SKA-807/2014 (A420572412) 11.punktu.

²³⁶ Sk. Augstākās tiesas 2014.gada 22.oktobra sprieduma lietā Nr. SKA-807/2014 (A420572412) 12., 13.punktu.

²³⁷ Sk. Augstākās tiesas 2013.gada 23.aprīļa lēmuma lietā Nr. SKA-497/2013 7.punktu.

atzīšanu par spēkā neesošu (grozīšanu, termiņa saīsināšanu), spriedumā parasti būtu nepieciešams ietvert skaidru konstatējumu par līguma noslēgšanas prettiesiskumu, jo tas var būt pamats pieteicēja tālākai tiesību aizsardzībai.²³⁸

Attiecībā uz nemantiskā kaitējuma kompensēšanu Augstākā tiesa norādījusi: apstāklis, ka pieļautie tiesību pārkāpumi konkursa procedūras norises gaitā bija būtiski un ar lielu ticamību varēja ietekmēt pretendentu iespējas iegūt publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesības, dod tiesības pieteicējam prasīt atlīdzināt personisko kaitējumu.²³⁹

²³⁸ Sk. Augstākās tiesas 2013.gada 23.aprīļa lēmuma lietā Nr. SKA-497/2013 7.punktu.

²³⁹ Sk. Augstākās tiesas 2017.gada 2.marta sprieduma lietā Nr. SKA-13/2017 (A420362913) 8.punktu.

IZMANTOTO NOLĒMUMU SARAKSTS

Eiropas Savienības Tiesas un Vispārējās tiesas nolēmumi

Eiropas Savienības Tiesas 2014.gada 14.septembra spriedums lietā Komisija/Itālija, C-385/02, ECLI:EU:C:2004:522

Eiropas Savienības Vispārējās tiesas 2013.gada 13.decembra spriedums lietā *European Dynamics Luxembourg un Evopaiki Dynamiki/Komisija*, T-165/12, ECLI:EU:T:2013:646

Eiropas Savienības Tiesas 2012.gada 10.maija spriedums lietā *Komisija/Nīderlande*, C-368/10, ECLI:EU:C:2012:284

Eiropas Savienības Tiesas 2012.gada 29.novembra spriedums apvienotajā lietā *Econord*, C-182/11 un C183/11, ECLI:EU:C:2012:758

Eiropas Savienības Tiesas 2012.gada 29.marta spriedums lietā *SAG ELV Slovensko u.c.*, C-599/10, ECLI:EU:C:2012:191

Eiropas Savienības Tiesas 2010.gada 18.novembra spriedums lietā Komisija/Īrija, C-226/09, ECLI:EU:C:2010:697

Eiropas Savienības Tiesas 2010.gada 28.janvāra spriedums lietā *Uniplex*, C-406/08, ECLI:EU:C:2010:45

Eiropas Savienības Tiesas 2008.gada 13.novembra spriedums lietā *Coditel Brabant*, C-324/07, ECLI:EU:C:2008:621

Eiropas Savienības Tiesas 2005.gada 2.jūnija spriedums lietā *Koppensteiner*, C-15/04, ECLI:EU:C:2005:345

Eiropas Savienības Tiesas 2005.gada 3.marta spriedums lietā *Fabricom SA*, C-21/03 un C-34/03, ECLI:EU:C:2005:127

Eiropas Savienības Tiesas 2005.gada 13.janvāra spriedums lietā Komisija/Spānija, C-84/03, ECLI:EU:C:2005:14

Eiropas Savienības Tiesas 2004.gada 29.aprīļa spriedums lietā Komisija/CAS *Succhi di Frutta*, C-496/99, ECLI:EU:C:2004:236

Eiropas Savienības Tiesas 2003.gada 16.oktobra rīkojums lietā *Kauppatalo Hansel*, C-244/02, ECLI:EU:C:2003:560

Eiropas Savienības Tiesas 2001.gada 27.novembra spriedums apvienotajā lietā *Impresa Lombardini*, C-285/99 un C-286/99, ECLI:EU:C:2001:640

Eiropas Savienības Tiesas 1987.gada 10.marta spriedums lietā Komisija/Itālija, C-199/85, ECLI:EU:C:1987:115

Vispārējās tiesas 2013.gada 13.decembra spriedums lietā *European Dynamics Luxembourg un Evopaiki Dynamiki /Komisija*, T-165/12, ECLI:EU:T:2013:646

Vispārējās tiesas 2013.gada 16.septembra spriedums lietā Spānija/Komisija, T-402/06, ECLI:EU:T:2013:445

Vispārējās tiesas 2011.gada 20.septembra spriedums lietā *Evropaïki Dynamiki/EIB*, T-461/08, ECLI:EU:T:2011:494

Vispārējās tiesas 2009.gada 10.decembra spriedums lietā *Antwerpse Bouwwerken/Komisija*, T-195/08, ECLI:EU:T:2009:491

Vispārējās Tiesas 2005.gada 17.marta spriedums lietā *AFCon Management Consultants/Komisija*, T-160/03, ECLI:EU:T:2005:107

Augstākās tiesas nolēmumi

Augstākās tiesas 2017.gada 8.jūnija lēmums lietā Nr. SKA-1190/2017 (A420163817)

Augstākās tiesas 2017.gada 6.jūnija spriedums lietā Nr. SKA-208/2016 (A420138415)

Augstākā tiesa 2017.gada 6.jūnija spriedumā lietā Nr. SKA-250/2017 (A420284715)

Augstākās tiesas 2017.gada 24.maija spriedums lietā Nr. SKA-246/2017 (A420181315)

Augstākās tiesas 2017.gada 8.maija rīcības sēdes lēmums lietā Nr. SKA-850/2017 (A420219816)

Augstākās tiesas 2017.gada 3.maija spriedums lietā Nr. SKA-47/2017 (A420372214)

Augstākās tiesas 2017.gada 27.aprīļa spriedums lietā Nr. SKA-68/2017 (A420301214)

Augstākās tiesas 2017.gada 27.aprīļa lēmums lietā Nr. SKA-1046/2017

Augstākās tiesas 2017.gada 21.marta spriedums lietā Nr. SKA-760/2017 (A420198016)

Augstākās tiesas 2017.gada 21.marta spriedums lietā Nr. SKA-583/2017 (A420307713)

Augstākās tiesas 2017.gada 13.marta spriedums lietā Nr. SKA-682/2017 (A420177116)

Augstākās tiesas 2017.gada 2.marta spriedums lietā Nr. SKA-13/2017 (A420362913)

Augstākās tiesas 2017.gada 28.februāra spriedums lietā Nr. SKA-26/2017 (A420471412)

Augstākās tiesas 2017.gada 28.februāra spriedums lietā Nr. SKA-646/2017 (A420174116)

Augstākās tiesas 2017.gada 28.februāra spriedums lietā Nr. SKA-706/2017 (A420193416)

Augstākās tiesas 2017.gada 27.februāra spriedums lietā Nr. SKA-16/2017 (A420259014)

Augstākās tiesas 2017.gada 10.februāra rīcības sēdes lēmums lietā Nr. SKA-187/2017 (A420385914)

Augstākās tiesas 2017.gada 3.februāra lēmums lietā Nr. SKA-724/2017 (A420330616)

Augstākās tiesas 2016.gada 28.decembra spriedums lietā Nr. SKA-79/2016 (A420417313)

Augstākās tiesas 2016.gada 5.decembra spriedums lietā Nr. SKA-1315/2016 (A420149416)

Augstākās tiesas 2016.gada 30.novembra rīcības sēdes lēmums lietā Nr. SKA-567/2016 (A420213315)

Augstākās tiesas 2016.gada 10.novembra spriedums lietā Nr. SKA-424/2016 (A420308313)

Augstākās tiesas 2016.gada 10.novembra spriedums lietā Nr. SKA-714/2016 (A420241815)

Augstākās tiesas 2016.gada 24.oktobra lēmums lietā Nr. SKA-1510/2016 (A420289416)

Augstākās tiesas 2016.gada 10.oktobra lēmums lietā Nr. SKA-933/2016 (A420280215)

Augstākās tiesas 2016.gada 7.oktobra spriedums lietā Nr. SKA-967/2016 (A420214315)

Augstākās tiesas 2016.gada 23.septembra rīcības sēdes lēmums lietā Nr. SKA-366/2016 (A420215114)

Augstākās tiesas 2016.gada 19.augusta lēmums lietā Nr. SKA-1367/2016 (A420226016)

Augstākās tiesas 2016.gada 3.augusta lēmums lietā Nr. SKA-1307/2016 (A420220716)

Augstākās tiesas 2016.gada 21.jūnija spriedums lietā Nr. SKA-189/2016 (A420310414)

Augstākās tiesas 2016.gada 16.jūnija lēmums lietā Nr. SKA-1105/2016

Augstākās tiesas 2016.gada 16.jūnija spriedums lietā Nr. SKA-118/2016 (A420262714)

Augstākās tiesas 2016.gada 26.maija spriedums lietā Nr. SKA-71/2016 (A420437813)

Augstākās tiesas 2016.gada 14.aprīļa lēmums lietā Nr. SKA-904/2016

Augstākās tiesas 2016.gada 7.aprīļa lēmums lietā Nr. SKA-882/2016 (A420147316)

Augstākās tiesas 2016.gada 6.aprīļa lēmums lietā Nr. SKA-797/2016 (A420212715)

Augstākās tiesas 2016.gada 26.februāra spriedums lietā Nr. SKA-1/2016 (A420389812)

Augstākās tiesas 2016.gada 22.februāra spriedums lietā Nr. SKA-138/2016 (A420451113)

Augstākās tiesas 2016.gada 22.februāra spriedums lietā Nr. SKA-365/2016 (A420602012)

Augstākās tiesas 2016.gada 22.februāra spriedums lietā Nr. SKA-292/2016 (A420386714)

Augstākās tiesas 2016.gada 17.februāra lēmums lietā Nr. SKA-744/2016 (A420181315)

Augstākās tiesas 2015.gada 29.decembra sprieduma lietā Nr. SKA-1170/2015 (A420394314)

Augstākās tiesas 2015.gada 18.decembra rīcības sēdes lēmums lietā Nr. SKA-592/2015 (A420275914)

Augstākās tiesas 2015.gada 15.decembra spriedums lietā Nr. SKA-391/2015 (A420216414)

Augstākās tiesas 2015.gada 8.decembra spriedums lietā Nr. SKA-550/2015 (A420307713)

Augstākās tiesas 2015.gada 30.novembra lēmums lietā Nr. SKA-1530/2015 (A420293115)

Augstākās tiesas 2015.gada 30.novembra rīcības sēdes lēmums lietā Nr. SKA-1107/2015 (A420410614)

Augstākās tiesas 2015.gada 24.novembra spriedums lietā Nr. SKA-456/2015 (A420285614)

Augstākās tiesas 2015.gada 20.novembra lēmums lietā Nr. SKA-1462/2015

Augstākās tiesas 2015.gada 6.novembra spriedums lietā Nr. SKA-748/2015 (A420394414)

Augstākās tiesas 2015.gada 22.oktobra lēmums lietā Nr. SKA-1382/2015 (A420263015)

Augstākās tiesas 2015.gada 9.oktobra spriedums lietā Nr. SKA-343/2015 (A420409813)

Augstākās tiesas 2015.gada 18.septembra rīcības sēdes lēmums lietā Nr. SKA-1209/2015 (A420137715)

Augstākās tiesas 2015.gada 18.septembra lēmums lietā Nr. SKA-1028/2015

Augstākās tiesas 2015.gada 15.septembra lēmums lietā Nr. SKA-1315/2015 (A420242515)

Augstākās tiesas 2015.gada 27.augusta lēmums lietā Nr. SKA-1066/2015 (A420212715)

Augstākās tiesas 2015.gada 21.augusta lēmums lietā Nr. SKA-1216/2015 (A420231415)

Augstākās tiesas 2015.gada 17.augusta lēmums lietā Nr. SKA-1069/2015 (A420215215)

Augstākās tiesas 2015.gada 14.augusta lēmums lietā Nr. SKA-1103/2015 (A420216215)

Augstākās tiesas 2015.gada 29.maija spriedums lietā Nr. SKA-122/2015 (A420341613)

Augstākās tiesas 2015.gada 26.maija spriedums lietā Nr. SKA-20/2015 (A420358813)

Augstākās tiesas 2015.gada 22.maija rīcības sēdes lēmums lietā Nr. SKA-349/2015 (A420444012)

Augstākās tiesas 2015.gada 14.maija spriedums lietā Nr. SKA-18/2015 (A420671810)

Augstākās tiesas 2015.gada 13.maija rīcības sēdes lēmums lietā Nr. SKA-299/2015 (A420216014)

Augstākās tiesas 2015.gada 28.aprīļa spriedums lietā Nr. SKA-511/2015 (A420304614)

Augstākās tiesas 2015.gada 2.aprīļa spriedums lietā Nr. SKA-52/2015 (A420602012)

Augstākās tiesas 2015.gada 30.marta spriedums lietā Nr. SKA-585/2015 (A420361914)

Augstākās tiesas 2015.gada 26.marta spriedums lietā Nr. SKA-555/2015 (A420215114)

Augstākās tiesas 2015.gada 26.marta spriedums lietā Nr. SKA-46/2015 (A420281013)

Augstākās tiesas 2015.gada 10.marta rīcības sēdes lēmums lietā Nr. SKA-360/2015 (A420530913)

Augstākās tiesas 2015.gada 10.februāra blakus lēmums lietā Nr. SKA-79/2015 (A420318413)

Augstākās tiesas 2015.gada 23.janvāra spriedums lietā Nr. SKA-17/2015 (A42513407)

Augstākās tiesas 2015.gada 19.janvāra spriedums lietā Nr. SKA-347/2015 (A420230114)

Augstākās tiesas 2015.gada 15.janvāra rīcības sēdes lēmums lietā Nr. SKA-396/2015 (A420531013)

Augstākās tiesas 2014.gada 29.decembra spriedums lietā Nr. SKA-79/2014 (A420612510)

Augstākās tiesas 2014.gada 22.decembra rīcības sēdes lēmums lietā Nr. SKA-1278/2014 (A420244814)

Augstākās tiesas 2014.gada 22.decembra lēmums lietā Nr. SKA-1390/2014 (A420372114)

Augstākās tiesas 2014.gada 19.decembra spriedums lietā Nr. SKA-957/2014 (A420523213)

Augstākās tiesas 2014.gada 19.decembra spriedums lietā Nr. SKA-582/2014 (A420334213)

Augstākās tiesas 2014.gada 3.decembra spriedums lietā Nr. SKA-1221/2014 (A420435513)

Augstākās tiesas 2014.gada 6.novembra spriedums lietā Nr. SKA-681/2014 (A420443513)

Augstākās tiesas 2014.gada 4.novembra rīcības sēdes lēmums lietā Nr. SKA-670/2014 (A420418413)

Augstākās tiesas 2014.gada 31.oktobra spriedums lietā Nr. SKA-221/2014 (A420555612)

Augstākās tiesas 2014.gada 22.oktobra spriedums lietā Nr. SKA-807/2014 (A420572412)

Augstākās tiesas 2014.gada 7.oktobra rīcības sēdes lēmums lietā Nr. SKA-965/2014 (A420489113)

Augstākās tiesas 2014.gada 27.jūnija rīcības sēdes lēmums lietā Nr. SKA-349/2014 (A420521911)

Augstākās tiesas 2014.gada 20.jūnija spriedums lietā Nr. SKA-333/2014 (A43015211)

Augstākās tiesas 2014.gada 20.maija spriedums lietā Nr. SKA-52/2014 (A420391512)

Augstākās tiesas 2014.gada 19.maija spriedums lietā Nr. SKA-500/2014 (A420568112)

Augstākās tiesas 2014.gada 15.maija rīcības sēdes lēmums lietā Nr. SKA-615/2014 (A420392413)

Augstākās tiesas 2014.gada 9.maija spriedums lietā Nr. SKA-287/2014 (A420471412)

Augstākās tiesas 2014.gada 23.aprīļa spriedums lietā Nr. SKA-78/2014 (A420577611)

Augstākās tiesas 2014.gada 23.aprīļa lēmums lietā Nr. SKA-555/2014 (A420226214)

Augstākās tiesas 2014.gada 16.aprīļa spriedums lietā Nr. SKA-179/2014 (A420652611)

Augstākās tiesas 2014.gada 15.aprīļa spriedums lietā Nr. SKA-38/2014 (A420516311)

Augstākās tiesas 2014.gada 15.aprīļa spriedums lietā Nr. SKA-24/2014 (A420472212)

Augstākās tiesas 2014.gada 31.marta spriedums lietā Nr. SKA-26/2014 (A420541511)

Augstākās tiesas 2014.gada 7.februāra spriedums lietā Nr. SKA-67/2014 (A420453612)

Augstākās tiesas 2014.gada 3.februāra lēmums lietā Nr. SKA-301/2014 (A420485713)

Augstākās tiesas 2013.gada 19.decembra spriedums lietā Nr. SKA-374/2013 (A420380012)

Augstākās tiesas 2013.gada 18.decembra rīcības sēdes lēmums lietā Nr. SKA-1033/2013 (A42718408)

Augstākās tiesas 2013.gada 13.decembra rīcības sēdes lēmums lietā Nr. SKA-955/2013 (A42515709)

Augstākās tiesas 2013.gada 11.decembra spriedums lietā Nr. SKA-227/2013 (A420572411)

Augstākās tiesas 2013.gada 18.septembra spriedums lietā Nr. SKA-772/2013 (A420377912)

Augstākās tiesas 2013.gada 16.septembra spriedums lietā Nr. SKA-574/2013 (A420539111)

Augstākās tiesas 2013.gada 29.jūlija lēmums lietā Nr. SKA-848/2013 (A420395913)

Augstākās tiesas 2013.gada 1.jūlija lēmums lietā Nr. SKA-524/2013

Augstākās tiesas 2013.gada 1.jūlija spriedums lietā Nr. SKA-368/2013 (A420769710)

Augstākās tiesas 2013.gada 1.jūlija lēmums lietā Nr. SKA-541/2013 (A420307713)

Augstākās tiesas 2013.gada 2.maija rīcības sēdes lēmums lietā Nr. SKA-494/2013 (A420513511)

Augstākās tiesas 2013.gada 23.aprīļa lēmums lietā Nr. SKA-497/2013

Augstākās tiesas 2013.gada 22.marta rīcības sēdes lēmums lietā Nr. SKA-410/2013 (A420531211)

Augstākās tiesas 2013.gada 15.marta spriedums lietā Nr. SKA-110/2013 (A420425412)

Augstākās tiesas 2013.gada 24.janvāra lēmums lietā Nr. SKA-279/2013

Augstākās tiesas 2013. gada 14.janvāra rīcības sēdes lēmums lietā Nr. SKA-134/2013 (A420807810)

Augstākās tiesas 2013.gada 11.janvāra spriedums lietā Nr. SKA-58/2013 (A420603010)

Augstākās tiesas 2012.gada 3.decembra spriedums lietā Nr. SKA-541/2012 (A420465511)

Augstākās tiesas 2012. gada 20.novembra lēmums lietā Nr. SKA-1020/2012 (A420456612)

Augstākās tiesas 2012.gada 6.novembra lēmums lietā Nr. SKA-903/2012

Augstākās tiesas 2012.gada 8.oktobra lēmums lietā Nr. SKA-678/2012

Augstākās tiesas 2012.gada 14.septembra spriedums lietā Nr. SKA-366/2012 (A42698608)

Augstākās tiesas 2012.gada 17.augusta lēmums lietā Nr. SKA-850/2012 (A420456612)

Augstākās tiesas 2012.gada 22.jūnija spriedums lietā Nr. SKA-156/2012 (A42304206)

Augstākās tiesas 2012.gada 22.jūnija spriedums lietā Nr. SKA-1390/2014 (A420372114)

Augstākās tiesas 2012.gada 18.jūnija spriedums lietā Nr. SKA-182/2012 (A42690209)

Augstākās tiesas 2012.gada 17.aprīļa lēmums lietā Nr. SKA-476/2012 (A420359812)

Augstākās tiesas 2012.gada 29.marta lēmums lietā Nr. SKA-401/2012

Augstākās tiesas 2012.gada 6.februāra lēmums lietā Nr. SKA-267/2012 (A420632411)

Augstākās tiesas 2011.gada 2.novembra lēmums lietā Nr. SKA-1006/2011

Augstākās tiesas 2011.gada 21.novembra lēmums lietā Nr. SKA-1045/2011 (A420603411)

Augstākās tiesas 2011.gada 22.jūlija lēmums lietā Nr. SKA-795/2011 (A420512911)

Augstākās tiesas 2011.gada 22.jūlija lēmums lietā Nr. SKA-801/2011 (A420516311)

Augstākās tiesas 2011.gada 10.maija lēmums lietā Nr. SKA-544/2011

Augstākās tiesas 2011.gada 16.marta lēmums lietā Nr. SKA-468/2011 (A420398611)

Augstākās tiesas 2011.gada 9.marta lēmums lietā Nr. SKA-377/2011

Augstākās tiesas 2011.gada 18.februāra lēmums lietā Nr. SKA-24/2011

Augstākās tiesas 2011.gada 5.janvāra lēmums lietā Nr. SKA-250/2011 (A420791610)

Augstākās tiesas 2010.gada 26.novembra lēmums lietā Nr. SKA-633/2010

Augstākās tiesas 2010.gada 5.novembra spriedums lietā Nr. SKA-451/2010 (A42304206)

Augstākās tiesas 2010.gada 19.oktobra lēmums lietā Nr. SKA-853/2010

Augstākās tiesas 2010. gada 21.jūlija spriedums lietā Nr. SKA-264/2010 (A42428206)

Augstākās tiesas 2010.gada 24.marta lēmums lietā Nr. SKA-293/2010

Augstākās tiesas 2009.gada 23.novembra lēmums lietā Nr. SKA-834/2009
Augstākās tiesas 2009.gada 30.oktobra lēmums lietā Nr. SKA-735/2009 (A42763309)
Augstākās tiesas 2009.gada 12.jūnija lēmums lietā Nr. SKA-472/2009 (A42781808)
Augstākās tiesas 2008.gada 13.jūnija lēmums lietā Nr. SKA-446/2008 (A42455906)
Augstākās tiesas 2008.gada 13.jūnija lēmums lietā Nr. SKA-446/2008 (A42455906)
Augstākās tiesas 2008.gada 29.aprīļa spriedums lietā Nr. SKA-139/2008 (A42240305)
Augstākās tiesas 2007.gada 27.augusta lēmums lietā Nr. SKA-495/2007
Augstākās tiesas 2007.gada 8.februāra spriedums lietā Nr. SKA-30/2007 (C32243303)
Augstākās tiesas 2006.gada 14.novembra lēmums lietā Nr. SKA-588/2006
Augstākās tiesas 2006.gada 23.maija lēmums lietā Nr. SKA-306/2006
Augstākās tiesas 2005.gada 25.oktobra spriedums lietā Nr. SKA-302/2005 (A42012404)
Augstākās tiesas 2005.gada 22.februāra spriedums lietā Nr. SKA-30/2005 (C32243303)

Sagatavoja: Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta zinātniski analītiskā
padomniece Līva Dreimane